DINU PILLAT

MOARTEA COTIDIANĂ

ROMAN

VATRA

www.digibuc.ro

MOARTEA COTIDIANĂ

1988

www.digibuc.ro

Versiunea românească a acestei cărți este proprietatea Editurii VATRA, S. A. R. Orice reproducere, compilație sau rezumat al acestei opere, fără autorizația scrisă a Editurii, va fi urmărită conform legii.

Copyright by VATRA, S. A. R., București.

www.digibuc.ro

DINU PILLAT

MOARTEA COTIDIANĂ

ROMAN

EDITURA „VATRA" STRADA VASILE CONTA Nr. 12
BUCUREȘTI — TELEFON 1.38.92 și 2 05.22

www.digibuc.ro

DE ACELAȘI AUTOR:

A apărut:

„TINEREȚE CIUDATĂ" (roman) ed. „Modernă" 1943

In pregătire:

„VESTITORII" (roman).

www.digibuc.ro

PARTEA ÎNTÂIA:
O ZI

www.digibuc.ro

CAP. I.

Ana s'a trezit din somn la ora șapte. Nu avea nevoe de nici un ceas deșteptător. De ani de zile, de când era căsătorită cu profesorul Justin Ionescu, ajunsese să se deștepte automat, la aceiași oră matinală, clipa fixată din oficiu fiind presimțită cu o punctualitate încă nedesmințită în starea de subconștient a somnului oricât de greu. S'a sculat repede din pat, fără să mai întârzie cu senzația aceea de moliciune, de lene, de răsfăț, caracteristică femeilor constrânse să iasă din așternut chiar din prima clipă a deșteptării.

In patul de alături, cu capul scufun-

www.digibuc.ro

dat în pernă, Justin pare a mai dormi puțin. Deobiceiu, numai atunci când mâna soției sale trage la o parte perdelele dela fereastră, când ziua intră în odaie ca o prezență nouă, somnul i se destramă dela sine ca ceața.

Ana s'a dus spre fereastră. Răceala din odaie o cuprinde dintr'odată. Sub cămașa subțire, trupul i s'a făcut piele de găină. Cu un gest, smucește în lături perdelele ferestrei. Afară, ziua începea abia, cu scrum de noapte. Spectacolul de totdeauna: curtea sugrumată în unghiu de corpurile de casă din față și din fund. Totul se vede tulbure, ca printr'un aparat fotografic, în care imaginea propusă nu se răsfrânge încă la punct. La clădirea din față, la etaj, la familia maiorului de intendență Eustațiu Popescu, este lumină la ferestre. Prin storurile lăsate, se desemnează dintr'o odaie siluetele celor două fetițe trăgându-și șorțurile de școală iar dintr'alta acelea ale maiorului și ale ordonanței căsnindu-se cu cismele. Dincolo, jos, la cioclul Tilică, mai este întuneric. Deasemenea, la fereastra de mai încolo, la Bimbo Stanian, vedeta trupei de artiști din pauzele cinematografului din cartier.

www.digibuc.ro

In colţ, la clădirea din fund, la madam Stoleru, văduva de funcţionar la Percepţie care ghicea în cărţi şi împrumuta cu camătă, se face focul la bucătărie. La studentul dela Conservator, în gazdă la ea, parese pe gratis, de unde şi porecla „peştele babei" proclamată sus şi tare de doamna Eufrosina maior Eustaţiu Popescu, perdelele dela fereastră astupă încă vederea. In schimb, la domnişoara Fifi, croitoreasa de alături, lumina se găseşte aprinsă, fiindcă trebue să pregătească ceaiul pentru sora cea mică gata de şcoală.

Ana a întors spatele ferestrei, îndreptându-se apoi spre odaia de bae. In urmă, Justin s'a trezit desigur de câteva clipe, însă mai rămâne cu braţul îndoit deasupra feţei ca pentru a se izola de rest.

La lumina spectrală a becului dela lampa din odaia de bae, Ana se priveşte în oglindă, cu o indiferenţă desăvârşită, aşa cum poate nu o simte pentru nimeni, bunăoară nici măcar pentru madam Stoleru din curte. Dealminteri, de mult, nu mai are nici o urmă de cochetărie. Figura pare îmbătrânită prematur. O arată dungile de portativ depe frunte, creţurile mărunte din jurul ochilor, cutele apăsate de

www.digibuc.ro

la gură, căderea uşor ostenită a pielei de pretutindeni. Incepe prin a se spăla pe mâini şi pe faţă. Bârrr, ce rece era apa! O clipă, prosopul astupă obrazul din oglindă. Apoi, este rândul spălatului pe dinţi. Numai albul proaspăt al dinţilor regulaţi dă ceva tânăr expresiei, altfel de femee trecută. Ceva tânăr care face însă o impresie de trist prin contrast. Insfârşit, sub presiunea pieptănului, părul castaniu stins i se netezeşte cu vibrări electrice.

Ana a lăsat pieptănul din mână, deodată cu urechea atentă spre uşa odăii băiatului ei. Parcă oftase surd! Cine ştie, poate visa urât.

Ana auzise pe Sandu întorcându-se în timpul nopţii, cu paşi împleticiţi pe coridor. Urechea ei de mamă prindea totul, chiar atunci când dormea poate deabinelea. Desigur, Sandu întârziase din nou la vreo beţie cu colegi de Politehnică, cum i se cam întâmpla dela o vreme încoace. Astăzi, are să doarmă până târziu, pierzând încodată orele de curs dela şcoală. Nu era ceva prea grav, dar oricum se desemna o pantă care, odată apucată din plin, nu putea să ducă bine. Sandu

www.digibuc.ro

nu trebue să ajungă un ratat. Era deajuns tatăl său care, fără blestemul unui viciu măcar, ajunsese unde ajunsese.

— Ano, ești gata? Trebue să mă bărbieresc! răsună deodată de alături vocea lui Justin.

— Da! Numaidecât! răspunde Ana într'o doară, trăgând repede un halat peste cămașa de noapte și ieșind apoi din bae spre oficiu, pentru a pregăti cafeaua cu lapte la mașina de spirt, în lipsa Mariei dusă la piață.

După ce pune laptele la fiert, Ana mai ezită o clipă înainte de a trece în sufragerie, cu o senzație de repulsie, la gândul revederii cumnatului care doarme dincolo pe canapea. Oh, acest Hypolit, frate mai mare a lui Justin, cu ambele picioare amputate, în urma unui accident de automobil! Era cel mai anevoe de suportat fiindcă, datorită însăși condiției sale de infirm, stătea aproape numai acasă, ca atare mereu în preajma ei. Nu încerca să se ocupe cu nimic, justificându-și dealminteri starea de stagnare intelectuală, cu pretextul așa zisului șoc nervos suferit cu prilejul accidentului fatal. Oh, dece nu căpătase măcar o manie inofensivă, bună-

www.digibuc.ro

oară șahul, filatelia sau spiritismul, oricum ceva binevenit pentru uciderea timpului? Nimic. Bătrân libidinos, se înfierbânta toată ziua numai cu planuri lubrice, legându-se cu orice prilej de bucătăreasa din casă sau de cumnata lui însăși.

La intrarea Anei în sufragerie, Hypolit a ridicat din pernă o față buhăită încă de somn:

— Bună dimineața! Ajută-mă să mă mut în fotel, să iau cafeaua împreună cu voi la masă!

Ana cunoaște însă subînțelesul dorinței. Mutatul în fotel însemna de fapt pentru Hypolit un prilej de pipăială, de sărutări, de aluzii obscene. De mult, era scârbită până peste cap. In definitiv, Hypolit ajungea și singur în fotel, dacă se ajuta puțin cu mâinile. Se învățase numai așa, fiindcă la început fusese prea bună din compătimire pentru infirmitatea lui, neștiind pe atunci cu cine avea a face.

Ana amână cu prudență:

— Nu avea nici o grijă, te mut mai târziu, când vine și Justin în sufragerie. Cafeaua tot nu este gata.

Hypolit însă bufnește pe loc:

www.digibuc.ro

— Vezi, cum ești? Lasă, am să mă răsbun într'o zi!

Ana ridică storurile dela fereastră. Strada era încă aproape pustie. Doar câte o servitoare întorcându-se cu coșul dela piață. Băiatul care distribue ziarele în fugă.

Ana a trecut în vestibulul din spre curte, pentru a ridica ziarul din cutia de scrisori. Apoi, răzbită de frig, se întoarce repede spre oficiu, întovărășită prin sufragerie de bombănitul răgușit a lui Hypolit.

Lângă mașina de spirt, Ana deschide „Universul". O interesează doar câteva rubrici, dealminteri totdeauna aceleași. In primul rând, „Horoscopul zilei". Se uită cu aceiași superstiție, recunoscută totuși ca absurdă, la zodia ei: „Persoanele născute sub semnul Leului (24 VII—23 VIII) au o zi fără importanță". Deastădată, avea să i se adeverească fără doar și poate, fiindcă astfel erau din oficiu toate zilele săptămânii pentru ea. In grabă, caută și la zodia lui Sandu: „Persoanele născute sub semnul Săgetătorului (23 XI — 21 XII) au câștig de bani". Nu prea vede cum. Cel mult, dacă începuse să joace

www.digibuc.ro

cărți, fără știrea ei. Deci, altă pacoste! Restul horoscopului, pentru alți careva, nu o mai privește acum. Ca atare, trece la „Ce mâncăm astăzi", de unde se inspiră pentru mesele din fiecare zi: „La prânz: ghiveci, varză acră cu carne, lapte de pasăre" iar „Seara: ciorbă de vacă, tocană, compot." Așa dar, cam aceasta urmau să mănânce a doua zi. Bun, merge! Mâine dimineață, Maria nu avea mare lucru de cumpărat din piață, fiindcă mai toate cele necesare se găseau în cămară. A sărit tocmai la penultima pagină, la anunțurile funebre: „Maria I. Colin", „Nicolae Dutescu", „Gheorghe N. Andronescu", „Teodor Tomida"... Nu cunoaște pe nici unul dintre morții de eri. Însfârșit, se întoarce înapoi, deastădată la pagina a treia, oprindu-se la „Curiozități din lumea întreagă". Are impresia că citește un mic roman, totdeauna neașteptat, cu care nici nu pierde vremea mai mult de câteva clipe. Și apoi, schimba gândurile ca nimic altceva. „Contele Wiesnieky, al cărui fiu de patru ani a fost salvat dela înec datorită unui câine, a manifestat de curând recunoștința lui. A strâns laolaltă o mie de câini, de preferință câini ai oame-

www.digibuc.ro

nilor săraci, pentru a le servi oase şi cârnaţi. Banchetul a ţinut mai bine de două ore, într'una din sălile cele mai mari din Varşovia"...

Păcat, Ana trebue să întrerupă lectura, simţind deodată că laptele este pe punctul de a da în foc.

www.digibuc.ro

CAP. II.

In fața oglinzii din odaia de bae, Justin se bărbierește sacadat. Bineînțeles, ca de fiecare dată, obrajii abia i sunt săpuniți. Lama de ras abia taie, așa că în urmă pielea rămâne doar ceva mai puțin aspră și pe deasupra iritată aproape până la sânge. Dar, aceasta nu importă la el.

Figura din oglindă este una oarecare, de bărbat la cincizeci de ani, nu răvășită ci mai degrabă obosită de viață. Părul rar, mai bine zis doar câteva fire cenușii. Fruntea mare, care cade ca o cortină. Privirea fixă în gol, ca de somnambul, de orb, de Lazăr înviat din morți. Fața pu-

www.digibuc.ro

havă, săpunită așa pe sfert, având pentru moment ceva din expresia trist grotescă a unui clown la ultima reprezentație.

Pe când se bărbierește așa de mântuială, Justin nu se gândește la nimic. Nici o asociație. Mintea stă pur și simplu ca un ceas oprit.

In câteva clipe, Justin este gata. Se spală la repezeală pe obraji, neținând seama de usturimea pielii. Apoi, desface aparatul de ras, fără să cureţe însă lama ușor ruginită chiar depe acum. Deasemenea, pămătuful este uitat încă plin de clăbuc pe etajera de sub oglindă.

Justin s'a întors în odaia de culcare, unde începe să se îmbrace automat, cu privirea la fereastră. Prin curte, trece gunoierul, cărând lada la cotiga din stradă. Din față, dela fereastra dela etaj, doamna Eufrosina maior Eustațiu Popescu strigă cu o voce spartă ordonanța intrată parcă în pământ: „— Ghiță!...” Dintr'un ungher, unde taie lemne pentru bucătărie, desigur tot din ordinul ei, Ghiță răspunde svâcnit, ca din obiceiu: „— Aici, să trăiți dom maior!” Intre timp, croitoreasa caută pisica în călduri, încercând să o ademenească cu „pss, pss, pss”,

www.digibuc.ro

proferat ca o formulă de incantație magică, în cele patru puncte cardinale ale curții.

Justin se găsește gata îmbrăcat, cu costumul de totdeauna, atât de familiar colegilor de cancelarie și elevilor liceului „Regele Ferdinand". Aceiași cravată roșie, înodată gros și strâmb la gât; aceleași haine cafenii, cu lustru pe la coate și în dos; aceiași pereche de ghete scofâlcite, de un model ușor desuet, cu un scârț ca un oftat la mers.

Justin a intrat în sufragerie, murmurând în treacăt „bună dimineața" pe lângă patul fratelui său.

Dar, Hypolit sforăe ușor, într'un somn prefăcut. Este un fertip. Astfel, mutatul în fotel, pentru luarea cafelei, urmează a se efectua poate tot conform dorinței sale, abia mai târziu, după plecarea fratelui din sufragerie, când putea să se lege de Ana fără nici o reticență.

Justin s'a așezat la locul său prestabilit din capul mesei, cu fața la fereastra dela stradă. Se simte asemenea zilei de sfârșit de Februarie de afară. Nici ninsoare, nici ploaie, nici ceață măcar. Un cenușiu opac, de interior de cavou.

www.digibuc.ro

— Bună dimineaţa! Iartă-mă, azi am întârziat puţin cu încălzitul laptelui! spune Ana, intrând în sufragerie şi turnând în urmă cafeaua în ceştile depe masă.

— Bună dimineaţa! răspunde Justin ca în ecou.

Apoi, cu încetul, începe să soarbă cafeaua cu lapte. In răstimpuri, muşcă într'o doară din felia de pâine cu unt şi miere, pregătită din oficiu de soţia lui.

Alături, Ana bea cafeaua în tăcere, uitându-se cu coada ochiului la Justin. La ce se gândea oare? Ce se întâmplă în conştiinţa lui? Ce ascundea concentrarea aceea mută, mai greu de descifrat pentru ea decât o hieroglifă? Dela o vreme, i se pare aproape un dement lucid, care nu a atins încă faza delirului. Uneori, ar chema chiar un medic pentru consultare dar, ca de câte ori avea de luat o hotărâre mai afară din comun, amâna mereu până la urmă, de teama cine ştie căror consecinţe. Apatia lui Justin o contaminase aşa dar şi pe ea, aproape pe nesimţite. Ca totdeauna, gândurile sfârşeau prin a i se opri la un punct mort, pentru a începe

www.digibuc.ro

aidoma la dejun, de nu diseară, în orice caz de a doua zi dimineața la cafea.

Din capătul mesei, Justin a înțeles rece, cu o plictiseală de mult saturată, nedumeririle din privirea abia disimulată a Anei. De mult, în primul an de căsnicie, desnădejdea comprimată acum în ochi i se exterioriza prin cuvinte. Cu o voce înecată de plâns, răbufnea la masă: „— Dece taci mereu?", „— Nu simți nimic de spus, din tot ceeace te preocupă?", „— Nici un plan de viitor? Nimic?", „— Ce este cu tine?", „— Doamne, așa trebue să o ducem toată viața?", „— Spune odată ceva, repede-mă chiar, dar nu mai sta așa ca mort!", „— Uf, nu mai rabd!"... In orice caz, în genul acesta. Apoi, cu încetul, învățase să tacă și ea, rămânând să se cheltuiască doar cu copilul. Și totuși, ciudat, semnul de întrebare al exasperărilor de odinioară mai supraviețuia în privire. Biata Ana! După atâta amar de ani, cum de nu înțelesese încă, dându-și seama ca de carnea care i se vestejea pe schelet fără voe? Orice revoltă pare stupidă, aproape de prost gust. Nimeni nu poartă o vină. Viața este o moarte de fiecare clipă, o anchilozare psihică desăvârșindu-se pe

www.digibuc.ro

îndelete cu încetinitorul, o eşuare într'un tipar de automatisme cotidiene. La unii, se vede dintr'odată, ca în cazul lui bunăoară. La cei mai mulţi însă, nu se bagă de seamă chiar dela prima vedere, fiindcă respectivii nu au poate conştiinţa resemnată a fenomenului...

Justin a sfârşit cafeaua. O clipă, se uită prin „Universul". Sub privirea fără nici un interes, titlurile depe prima pagină se perindă ca stâlpii de telegraf la fereastra unui tren în mers: „Şomajul intelectualilor", „Cifra bugetului general al Statului", „Oraşul Călăraşi ameninţat de inundaţii"... A întors pagina: „Starea timpului: buletinul institutului metereologic central"... „Economice-Financiare: Bursa, Piaţa cerealelor, Mişcarea vapoarelor în portul Constanţa"... „Intâmplări din Capitală: Arestarea unui escroc, Sinucidere, Fetus mâncat de câini, Foc la o fabrică"... A trecut la altă pagină: „Şedinţa de ieri a Camerei"... Insfârşit, a ajuns la penultima pagină: „Senatul francez a respins un proect de lege al guvernului", „Papa s'a însănătoşit", „Anglia lansează un nou vas de războiu", „Grevele din Statele Unite"... Ziarul i s'a desprins din mână, ră-

www.digibuc.ro

mânând pe masă ca o foaie ruptă de calendar.

Justin se ridică depe scaun, pentru a se îndrepta apoi spre vestibul, fără să scoată nici un cuvânt. Acolo, pune pălăria pleoșită demnă mai degrabă de vreun muzicant orb, fularul ros parcă de molii, mantaua de ploaie care avea ceva de halat de ospiciu, galoșii ca niște șlepuri scoase din uz.

In dimineața vâscos rece, Justin a pornit sgribulit, pe drumul știut pe de rost, de acasă la liceu. Chiar numai după sunetul pașilor, a ajuns să recunoască aproape mecanic, fără un efort de atenție măcar, identitatea trecătorilor din jur. Sunt doar mereu aceiași, întâlniți în fiecare dimineață, pe o anume porțiune de trotuar. Când lipsește câteodată vreunul, depe parcursul respectiv, este aproape un eveniment ca bunăoară descompletarea neașteptată a unui rol într'o piesă de teatru. Dealminteri, singurul eveniment posibil dealungul acestui itinerariu.

www.digibuc.ro

CAP. III.

Sandu s'a întors în pat, deșteptându-se însfârșit deabinelea. Simte ceafa rigidă, tâmplele grele ca sub o apăsare, gura de iască. Intr'o doară, întinde mâna după ceasul depe masa de noapte, uitând că rămăsese neînvârtit din ajun. Apoi, se ridică anevoe, ca de plumb. Se uită tulbure în jur. Hainele stau aruncate la întâmplare pe fotel. Cămașa și ismenele sunt pe jos. Un singur ciorap spânzură depe marginea patului. Pantofii cască strâmb lângă dulap.

Sandu a pornit spre fereastră, oprindu-se însă peste o clipă cu privirea ca

www.digibuc.ro

nedumerită la masa de lucru, unde aştepta planşa cu proectul de construcţie a podului de metal, a cărui termen de predare la şcoală urma să expire curând. O sticlă cu tuş, un teu, un echer, o riglă de calcul, o cutie de compas, nişte note de calcul se îmbulzesc deavalma în jurul planşei. Dar, totul parcă lăsat în părăsire de câteva zile.

Sandu a ajuns la fereastră, unde ridică storul. Acum, este obraz în obraz cu ziua mucedă de afară. Dealminteri, curtea înbăcsită, în lumina oricărui anotimp, sugerează aceiaşi impresie lamentabilă de sfârşit de Februarie. In faţă, aproape de fereastră, desigur pentru a avea mai multă lumină, Bimbo Stanian se rade cu briciul, izbucnind în vocalize când se opreşte în răstimpuri. Tilică, cu bicorn şi redingotă neagră, gata pentru serviciu, iese tocmai din casă. La fereastra din colţ, domnişoara Fifi lucrează la maşina de cusut.

Sandu s'a întors parcă mai mahmur, pentru a trece apoi în odaia de baie de alături. Acolo, se priveşte câteva clipe în oglindă. Părul mai răvăşit ca niciodată astupă fruntea aproape în întregime. Ochii sunt încă mici de somn, încleiaţi cu

www.digibuc.ro

urdori. Obrajii arată parcă nerași de o săptămână.

Sandu s'a hotărât însfârșit. Intră în bae, dând drumul la duș. Dintr'odată, sub împroșcarea apei reci, trupul i se destinde ca al unui om vindecat peste noapte de paralizie. Se freacă cu mâinile pe față, pe piept, pe picioare, într'o vibrare de neastâmpăr pueril. Intre timp, se pomenește cântând într'aiurea ceva dintr'un marș învățat la instrucția premilitară, cu ceva dintr'o arie de operă a lui Verdi auzită de nu mai știe câte ori dela flașnetele colțurilor de stradă și pe deasupra și cu ceva dintr'o romanță de inimă albastră prinsă dela lăutarul din bodega vinului cu pricina. Nici un gând. Numai senzații, ca la un sport care nici nu cere măcar concentrarea atenției. Și dușul durează mereu, aproape răstimpul obișnuit al unei băi calde.

— Sandule, este ora nouă trecute! Iți pregătesc o cafea neagră! răsună pe neașteptate vocea mamei de dincolo de ușă.

— Bun! Sunt gata! vine răspunsul strigat de sub duș.

Insfârșit, Sandu a sărit din bae. Se șterge cu prosopul, până la înroșirea pielei.

www.digibuc.ro

Apoi, se privește gol, pipăindu-și mușchii de mic atlet, cu o mulțumire dilatată până la zâmbet. Din păcate, nu mai are timp de câteva mișcări de gimnastică. In grabă, începe să se spele pe dinți. Gustul pastei de dinți înlocuește proaspăt senzația de cocleală din gură dela beția din ajun. Se mai piaptănă în treacăt, potolindu-și tumultul părului castaniu. Bun! Este gata, refăcut deabinelea, parcă născut din nou.

Sandu s'a întors în odaia de culcare. Aci, dispoziția dela bae i se strică însă dintr'odată. Curtea mânjită dela fereastră. Atmosfera lividă a odăii strâmte și vraiște. Mirosul ușor stătut. Incetul cu încetul, apăsarea obsesilor de totdeauna se desăvârșește dela sine, într'un cerc de asociații concentrice, trăgând la fund ca vârtejul unei ape. Casa însăși, cu odăi înbăcsite și întunecoase, cu orizontul ferestrelor astupat de obrazul ciupit parcă de vărsat al clădirilor mohorâte din jur. Tot acel fund de cartier, cu vecini care se bârfesc toată ziua pe ascuns, mereu la pândă de dincolo de ziduri, parcă nu ar avea ceva mai bun de făcut decât de a pierde vremea uitându-se reciproc prin gaura cheii. Și apoi,

www.digibuc.ro

familia propriu zisă! Fiecare trăește singur, într'un mutism paralel, sentimentul comunității ajungând o iluzie. De mult, nici unul nu mai poate să comunice cu celălalt, afară doar de frazele stereotipe ale convențiilor uzuale. In casa lor, totul vegetează lânced, în același ritm de tic-tac monoton. Uf, tinerețea lui nu mai rabdă mult aci! Deaceea, depe acum, întârzie până noaptea în oraș, de cele mai multe ori la o masă de bodegă, cu un coleg sau altul. Acolo, bea pahar după pahar, făcând planuri. După ce capătă diploma de inginer, pleacă în lume. Se angajează la o societate de construcții de poduri și șosele, pentru una din republicile mai primitive ale Americii de Sud. Equador, Columbia, Venezuela... Câte sunt de construit acolo, într'o lume nouă, mai ales când se pun și capitaluri mari la îndemână! Stă la masă din bodegă, până i se întorc toate în cap. Până încep senzațiile acelea ciudate, ca de acrobații cu avionul, de moarte prin înec, de Dumnezeu mai știe ce...

— Sandule, nu vii la cafea? se aude din nou vocea Anei depe coridor.

— Da mamă, chiar acum.

www.digibuc.ro

Sandu este îmbrăcat, dar tot nu găsește cravată lepădată cine știe pe unde în clipa desbrăcării. In cele din urmă, se duce așa, cu gulerul cămășii resfrânt ca în timpul verii, trecând în coridor și intrând apoi în sufragerie.

Din fundul patului, unchiul Hypolit a început:

— Eh, așa dar, iar o făcuși lată azi-noapte! Cu ce damă? Dece nu ne povestești și nouă?

Sandu nu răspunde nimic, doar un gest cu mâna în aer, parcă ar alunga o muscă. Ah, ce țață de mahala era unchiul Hypolit! Mereu, gata să afle tot, mai ales ceeace se trece deobiceiu sub tăcere. Lipsă de tact în orice împrejurare, doar așa, pentru simpla plăcere de a turna gaz peste foc. Și numai cu presupusuri triviale, ca și cum nici nu ar concepe altceva.

In schimb, Ana nu poate să se stăpânească:

— Hai, sfârșește cu prostiile! Lasă-mi băiatul în pace!

Din colțul său, unchiul Hypolit râde cu răutate.

Pe îndelete, Sandu soarbe cafeaua cu gust amărui. Are o senzație plăcută, de

www.digibuc.ro

ușoară acalmie a valului de greață care i se ridică din golul stomacului. În același timp, se uită în ziar la telegramele dela „Ultima Oră": „Senatul francez a respins un proect de lege al guvernului", „Papa s'a însănătoșit", „Anglia lansează un nou vas de războiu", „Grevele din Statele Unite"... Nimic interesant. Nici un cutremur de pământ. Nici o revoluție nicăeri. Nici vorbă de eventualitatea unui nou război mondial, deși unii susțineau că se desemnează anume perspective. Nimic care să perturbe letargia globului. Dezamăgit, aruncă ziarul la o parte.

Ana se uită la Sandu. I se pare deodată îmbătrânit, cu dunga aceea pe frunte, cu cearcănele de noapte pierdută în jurul ochilor, cu barba nerasă. Trebue neapărat să vorbească cu el, în privința beției-lor. Este penibil, dar trebue odată. În orice caz, nu acum, în prezența nesuferitului Hypolit.

În dimineața ternă de sfârșit de Februarie, Sandu ar dori ceva afară din comun, ceva care să trezească senzații tari.

www.digibuc.ro

Așa, pur și simplu absurd. Cu un gest precipitat, deschide ziarul din nou, căutând cu nerăbdare un film de aventuri, la pagina cu reclamele spectacolelor. La „Trianon"; „Avangarda eroilor" cu Gary Cooper și Jean Arthur... La „Capitol": „Misiunea brigăzii 41" cu Errol Flynn și Olivia de Havilland... La „Arpa": „Călărețul misterios" cu Tom Mix... Bun, are ce alege așa dar! Noroc că era Joi, deci matineu la cinematografele din centru! Se duce pe loc.

www.digibuc.ro

CAP. IV.

Hypolit stă la fereastra din sufragerie, cascând de plictiseală.

Până la urmă, mutatul în fotelul de infirm se sfârșise cu ajutorul lui Sandu, fiindcă Ana se eschivase de fiecare dată sub un pretext oarecare. Deci, pierduse unul din prilejurile de dimineața de a pune mâna pe ea. Culmea, nici bucătăreasa nu venise încă prin sufragerie, pentru a mătura ca deobiceiu, întârziind Dracul știe dece! La Maria, pipăiala mergea bineînțeles mai ușor, deși de fiecare dată cu o înjurătură bombănită fără înconjur drept răspuns. Nu era nici rân-

www.digibuc.ro

dul dimineții de a se bărbieri, ca afare cu ce să mai umple timpul până aproape de ora mesei. Apoi, pentru odată, în decursul acestei săptămâni, nu i se mai inflamase nici un coș pe obraz, de care să se stoarcă mereu, oricum o preocupare a atenției. Nimic.

Privirea lui Hypolit începe să se plimbe din nou dealungul sufrageriei. Zidurile tapetate pe trei sferturi într'un cafeniu uniform, de cofetărie de provincie. Tavanul afumat, din care atârnă un candelabru absurd de pretențios în contrast cu restul modest. In mijloc, masa înconjurată de cele patru scaune, ca la o partidă de poker. La marginea peretului din stânga, ușa din spre biroul lui Justin. Apoi, dulapul cu veselă ca o lehuza. Deasupra acestuia, un vultur împăiat, cadou de prost gust primit de Justin dela colegul de Gimnastică, cu prilejul unei onomastice. Pe peretele din fund, înainte de ușa din spre coridor, canapeaua lui și apoi soba de teracotă în colț. O bună parte din peretele din dreapta, cu ușa mare cu geamlâc, prin care se desemnează cuerul din vestibul. Mai încolo, un fotel de piele matofită. Insfârșit, pere-

www.digibuc.ro

tele de alături, cu fereastra care încadrează strada, abia populată de câte un trecător. Nici măcar cu tramvai... Fiecare amănunt din preajmă este cunoscut până la lehamite. Chiar atunci când ochii i se închid obosiți de monotonie, decorul sufrageriei persistă încă sub pleoape ca o obsesie urâtă.

Ah, nu mai sosește odată primăvara, când fotelul său de infirm este împins în curte, de unde poate să urmărească orice mișcare a vecinilor din jur. Acolo, cel puțin, are ce vedea!

Hypolit a scos din buzunar punga cu bomboane de mentă, luând încă una, poate a patra din dimineața aceea. Pe când suge menta, privirea fără rost i s'a oprit la întâmplare asupra datei ziarului depe colțul mesei de alături: Joi, 27 Februarie, 1937. Tresare deodată. Bine, dar era aniversarea zilei sale de naștere! Uitase cu desăvârșire, după cum uitase dealminteri atâtea cu timpul. Acum, parcă se bucură puțin. Gândurile căpătau însfârșit un miez, până să vină Ana sau Maria prin sufragerie. Ciudat, trăise două existențe, ca într'un ciclu de metempsihoze! Fusese doi oameni deosebiți, cu totul străini

www.digibuc.ro

între ei, configurați parcă într'alt timp și într'alt loc. Odată, un președinte de Tribunal, de curând numit la Botoșani. „Conu Hypolit", cunoscut de toată lumea, salutat pe stradă până și de sergenți în poziție de drepți. La cofetărie, masă rezervată, ca pentru notabilitățile mai de seamă de acolo: prefectul județului, colonelul care comanda regimentul în garnizoană, directorul liceului de băeți și tot așa. Lucru cu totul rar, primit până și în casa câte unui ultim descedent al aristocrației moldovene locale, deobiceiu un bătrân crohmolit, puțin surd și cam miop, cu închieturile în tremur și conversația aproape numai pe limba franceză, la care servea o cafea și sfârșea în cel mai bun caz la o partidă de écarté. Mai toate mamele puseseră ochii asupra lui, cu gând de viitor pentru fiicele respective. Era doar elegant după moda zilei, politicos ca nimeni, totdeauna cu ceva drăguț de spus. Cât despre carieră, ehei! Deci, tot invitații dintr'o familie într'alta, cu ceai pregătit la samovar și cozonac ca de Crăciun, vorbă dulce moldovenească, pian. Dar, noul președinte al Tribunalului nu observa parcă nici un subînțeles. Era comod.

www.digibuc.ro

Intr'adevăr, știa doar că, în casele adormitului orășel de provincie, se mai găsește câte o doamnă Bovary lâncezind în așteptarea marei aventuri. Și cum semăna cu Rodolf, problema sexuală i se rezolva ca dela sine, nu se poate mai simplu. Apoi, atmosfera dela concursurile hipice organizate de regimentul de cavalerie de acolo, la care figura dealminteri în juriul de apreciere! Dar, sfârșiturile de săptămână petrecute pe la moșiile proprietărilor din județ, cu partidă demodată de croket în grădină, cu vânătoare de rațe sălbatice la baltă pe la apusul soarelui, cu pahar de cotnar străvechi băut pe îndelete după masa de seară în pridvor de conac... Pe urmă, existența celuilalt. Pachetul de carne impotentă de acum, din fotelul de infirm dela fereastră, mobilând sufrageria cu același prost gust ca vulturul împăiat depe dulapul ca o lehuză... Puah! Dece nu se sinucide odată? Nimic mai simplu. Câteva pastile de Somnalin luate seara, înainte de culcare. Și a doua zi, nu mai vede decorul sufrageriei. Dar, peste o clipă, se scutură ca

www.digibuc.ro

deșteptat dintr'un coșmar. Nu! Este stupid! Uf, nu mai intra nici o femee în sufragerie, ca să scape odată de aceste gânduri întinzându-se în conștiința lui ca o pată de cerneală pe o hârtie sugătoare? Apleacă urechea în direcția oficiului. Nu se aude însă nimic. Dece nu citește ceva? Ziarul măcar. Nu este în stare. De mult, nu mai ajunge să se concentreze pe nici o pagină. Trăește redus pur și simplu la fiziologie. In definitiv, poate aceasta era și viața în ultimă instanță: mâncare, somn, defecare, etc. Apoi, începea literatura. Atunci, dece să se sinucidă din nimic?

Pe dinaintea ferestrei dela stradă, madam Stoleru trece în spre oraș, cu un mers afectat de femee tânără, în ciuda celor peste cincizecișicinci de ani împliniți.

Hypolit urmărește cu privirea tulbure cum se depărtează încet, cu șoldurile uriașe în balans. Dintr'odată, o închipue pe pat, desbrăcată la piele, așa grasă și flască, sbătându-se de plăcere cu spasme de găină abia decapitată, sub trupul firav de râmă contorsionată a studentului dela Conservator, în gazdă la ea, cu pla-

www.digibuc.ro

ta în natură. Aude până şi răsuflarea grea, aproape răguşită. Sunt ultimele sbateri ale cărnii, înainte de a se turti fleşcăită.

Hypolit priveşte în gol, cu ochii bulbucaţi, cu nările vibrânde, cu buzele groase muşcate până la sânge, cu mâinile încleştate pe ciotul picioarelor retezate dela coapse în jos. Tresaltă singur în fotel, într'un ritm de epileptic în criză.

www.digibuc.ro

CAP. V.

In cancelaria liceului „Regele Ferdinand", în decursul recreației mari, servitorul intră cu tablaua cu cafele negre. O clipă, vorba stagnează, profesorii luându-și câte o ceașcă. Apoi, unii rămași în picioare iar alții așezați din nou la masă, încep să soarbă din cafea, cu buzele țuguiate. Bineînțeles, pentru unul nu este deajuns de fierbinte, pentru un al doilea deajuns de dulce, pentru un al treilea deajuns de amară.

Pe neașteptate, ușa s'a deschis precipitat, făcând loc domnului Agripa Dardalat, profesorul de Fizico-Chimice. După

www.digibuc.ro

ce constată dintr'o privire atmosfera de lâncezeală din cancelarie, zâmbește parcă mulțumit într'ascuns. Și fără să scoată măcar pălăria sau paltonul, uitând tradiționalul „bună dimineața", exclamă dintr'odată:

— Ei, a-ți auzit? A-ți citit în „Universul" de azi?

Capetele profesorilor s'au îndreptat spre noul venit, fără să înțeleagă nimic.

Numai în fund, Justin Ionescu somnolează parcă mai departe, cu privirea la cafeaua neîncepută din față. Nimic neprevăzut nu se poate auzi sau întâmpla în cancelarie, după cum nici în vreo clasă, nici pe drumul dela liceu, nici acasă. Mereu, pretutindeni, același cântec de flașnetă. Acum, fără doa- și poate, Dardalat atribue ziarului cine știe ce svon de schimbare a Ministrului de Instrucție, de majorarea a salariilor pentru profesorii din învățământul secundar, de inspecție în perspectivă la liceu. Dealminteri, așa cum fiecare vine în cancelarie cu o altă versiune pe aceiași temă, scotând un efect oarecare. Justin cască obosit din nimic.

Intre timp, Dardalat caută să mai țină în suspensie curiozitatea unanimă a cance-

www.digibuc.ro

lariei. Până atunci, ca oricare titular de abia transferat la o catedră vacantă a liceului, se simțise parcă neluat în seamă, neprimit încă deabinelea în intimitatea comunității profesorilor mai vechi. Pentru prima oară, ajungea însfârșit subiectul atenției generale. Trebue să profite pe îndelete. Deci, începe mai întâi prin a se desbráca încet, atârnându-și în urmă pălăria și paltonul la cuer.

In jur, profesorii nu mai rabdă:

— Hai odată, domle! Despre ce este vorba? Ce ne lași așa, ca pe ghimpi?

Tot fără nici o grabă, Dardalat potrivește ochelarii pe nasul bondoc. Apoi, deschide ziarul îndoit din buzunar, la pagina a doua, la „Intâmplări din Capitală". Insfârșit, începe să citească rar și apăsat, așa cum bunăoară ar enunța principiul lui Arhimede în clasă: „Intr'o cameră din str. Sabinelor 80, a fost găsit cadavrul lui Ștefan Teodorescu, profesor la liceul „Regele Ferdinand" din Capitală. Din cercetările întreprinse de d. comisar șef Ilie Trocan, reese că este vorba de o sinucidere, victima punându-și capăt zilelor prin tăerea vinelor. Mo-

www.digibuc.ro

tivul disperatului gest nu se cunoaşte încă"...

O clipă, tăcere consternată. Dela sine, toate privirile s'au întors spre scaunul ocupat de Justin în colţul din fund al mesei, de fapt locul obişnuit a lui Ştefan Teodorescu, profesorul de Muzică al liceului. Parcă silit dintr'odată, Justin se ridică stingher depe scaun, rămânând apoi în picioare.

După ce se scarpină la ceafă, domnul Ion Onisifor, profesorul de Istorie, rupe însfârşit tăcerea:

— Dumnezeule, tocmai nenea Fănică să sfârşească astfel! Cine să creadă vreodată? Era doar om cu cap, la locul lui...

Domnul Alexandru Alevra, profesorul de Română, după ce lasă ţigara din gură, propune cu ochii în tavan:

— Cine ştie! Cherchez la femme...

Dar, Onisifor sare în sus, cu braţele în lături:

— Da de unde! La vârsta lui!

Alevra nu mai ajunge să răspundă, fiindcă din capătul celălalt al mesei, părintele Dionisie Stamatu, profesorul de Religie, cu fruntea încreţită şi degetele în barba rară, se nedumereşte cu voce tare:

www.digibuc.ro

— Niciodată, n'am fost pus într'o asemenea situație! De douăzeci de ani, eu oficiez slujba la înmormântarea oricărui profesor din acest liceu. Și acum, nu știu ce să fac pentru odată. Sinuciderea este doar un act proscris de biserica noastră. Un preot nu poate să slujească la înmormântarea unui sinucigaș.

Onisifor dă din umeri:

— Părinte, pentru odată, treci și mata cu vederea.

Dar, părintele se scutură dela locul său:

— Ei, parcă merge așa! De acum, când este și un fapt public, consemnat în ziar...

Domnul Valeriu Cristofor, profesorul de Desen, un tânăr suplinitor cu ochelari și lavalieră, capătă voce, deși gâtuit încă de emoție:

— Bine, dar familia? Trebue să venim în contact cu familia. Să transmitem condoleanțe. Să ajutăm poate la cheltuelile de îmormântare...

După ce soarbe cafeaua până la fund, ștergându-și apoi urma mustăților lăsate cu o batistă cât un cearceaf, Alevra se întoarce surprins:

— Ehei, Dumnezeu știe de familie! In

www.digibuc.ro

orice caz, eu habar n'am. In definitiv, treaba Directorului...

Apoi, preocupat parcă de ceva mult mai grav, întreabă peste o clipă:

— Şi cine ţine discursul funebru?

Dardalat, cu figura rubicondă aproape zâmbitoare de perspectiva unui nou prilej de afirmare în ochii colegilor, se propune pe loc:

— Eu!

Dar, Alevra strâmbă din buze:

— Nu se poate! Dumneata în nici un caz. Trebue unul din colegii mai vechi ai răposatului.

In fundul cancelariei, Justin stă mereu în picioare, cu privirea la scaunul gol a lui Ştefan Teodorescu. Nu era impresionat de moartea oricum neaşteptată a colegului de Muzică. Pentru el, nenea Fănică murise dealminteri de mult, gestul sinuciderii venind cu o confirmare fizică revelatoare poate doar pentru alţii. Ajunsese un maniac al materiei predate, un abrutizat de anii de carieră, un imbecil cu vârsta, în aceiaşi măsură ca profesorii mai vechi din jur. Ca Justin însuşi. Dar, scaunul acela gol...

— Ei, ce zici nene Justin? se apropie

www.digibuc.ro

Alevra, cu mâinile în buzunarele dela pantalon.

Justin nu răspunde însă nimic, mulțumindu-se să ridice din umeri.

O clipă, Alevra urmărește privirea colegului oprită asupra scaunului gol din preajmă. Apoi, trece mai departe, cu gândul că bietul Ionescu trebue scos la pensie înainte de termen, ramolismentul sau tot mai pronunțat scăzând pur și simplu prestigiul corpului profesoral, în ochii elevilor și așa deajuns de ireverențioși dela o vreme încoace.

Depe coridor, se aude soneria de intrare în clasă.

Fără nici o îndoială, mai toți profesorii vor întârzia în cancelarie până pe la jumătatea orei, pentru a desbate mai departe sinuciderea lui Ștefan Teodorescu. Fiecare, după tipicul prostiei respective.

Numai Justin se grăbește să semneze condica de prezență, specificând „teză" la rubrica programului de predare, în dreptul orei de Limba Franceză dela clasa IV-a. Are un scris mărunt, cu litere regulate, abia aplecat într'o parte. Apoi, cu catalogul sub braț, iese din cancelarie.

www.digibuc.ro

In urmă, colegii vor lăsa desigur o clipă vorba despre cazul sinuciderii lui Ştefan Teodorescu, pentru a se revolta pe seama lui. Nu participă la discuţiile din cancelarie, ca şi cum nu ar avea niciodată un cuvânt de spus. Face pe conştiinciosul, intrând primul în clasă, parcă pentru a le da peste nas. Se găsise şi cine, tocmai profesorul cel mai lipsit de valoare şi autoritate din liceu! Efectele unui sifilis netratat din timp...

Din capătul din fund al coridorului pustiu, dela uşa clasei a IV-a, răsună vocea plantonului strigând: „— Vineee, băăă!"

Intr'un vacarm familiar demult urechilor sale, Justin intră în clasă. Se aşează la catedră, pentru a aştepta apoi cu răbdarea de totdeauna liniştea cuvenită.

Intre timp, elevii ocupă în grabă locurile respective, apostrofându-se încă cu voce tare. Băncile se trântesc la întâmplare. Buretele sboară ca din senin, dintr'o mână din fundul clasei până la tabla de lângă catedră.

Insfârşit, cestorul anunţă sentenţios:

— Nici un absent!

De acum, caetele de teză aşteaptă de-

www.digibuc.ro

schiše pe bancă. Tocurile puțin înclinate, în mâinile parcă ușor febrile.

Justin răsfoește manualul, cu privirea la bucățile socotite ca materie a trimestrului al doilea. Apoi, în cele din urmă, începe să dicteze monoton, cu vocea ușor nazalizată:

— A se forma șase fraze, a câte două propoziții, cu conținut din bucata „Les monuments de Paris", ținându-se seama de condițiunile următoare...

In bănci, elevii scriu de zor, fără nici o surprindere. De totdeauna, se știa doar că Justin Ionescu, la fiecare teză, depe ori care trimestru, deopotrivă pentru toate clasele din cursul inferior, avea mania de a propune un subiect cu variantele acelorași obstacole gramaticale.

— Primul punct: nici un verb să nu se repete de mai multe ori. Al doilea punct: un predicat trebue să fie conjugat cu auxiliarul „avoir" și trebue să aibă participiul la femenin singular. Al treilea punct: într'una din fraze, verbele să aplice regula concordanței timpurilor la modul subjonctiv.

Insfârșit, mai adaugă:

www.digibuc.ro

— Puneți manualele închise la capătul băncii!

Nu o spune cu un scrupul de supraveghetor sever. Ci pur și simplu dintr'o obișnuință capătată din primul an de profesorat. Odinioară, mai făcea lucrurile cu o convingere născută din rațiunea unui fond anume. Acum, numai de formă, în virtutea inerției.

Justin se apropie de fereastră. Acolo, dela etajul al patrulea al liceului, se vede până departe. Tot acoperișuri. Doar pe alocuri, câte un coș de fabrică, ca un semn de exclamare mută sub cerul scăzut până la înălțimea fumului.

Justin cască prelung, trecându-și mâna peste față. Apoi, se întoarce la catedră, unde se așează cu capul sprijinit în palme, ca pentru a se menține treaz. Privirea i se plimbă deasupra elevilor, la întâmplare, fără să urmărească însă dacă se copiază cumva.

In bănci, unii stau cu fruntea între pumni, parcă împiedicați în pagina caetului din față ca într'un zid. Alții, se scobesc cu tocul în nas, cu gândurile scăpate dintr'odată aiurea pe fereastră. In-sfârșit, alții se holbează pur și simplu la

www.digibuc.ro

catedră, ca la cușca unui sufleur care întârzie din senin să debiteze textul. La fel, ca la începutul oricărei ore de teză.

Justin cască din nou, deschizând apoi într'o doară manualul de lângă catalog. Și începe să răsfoiască paginile, numai pentru a schița un gest. Privirea blazată i se oprește la câte o fotografie reprodusă în text: „Notre-Dame de Paris"... „L'Arc de Triomphe de l'Etoile"... „Le Pont-Neuf"... „Le palais du Louvre"... „Jardin du Luxembourg: La fontaine Medicis"...

Era mult de atunci. Sfârșise facultatea de Litere și Filozofie, cu o teză de doctorat notorie la epoca aceea: „Le type de l'ambitieux dans le roman français". Mai încolo, se clasase primul la examenul de capacitate de profesor în învățământul secundar. Curând apoi, urmase să plece în Franța, cu o bursă pusă la îndemână de Ministerul Instrucției Publice. Insfârșit, urma să viziteze Parisul, dealminteri încă de mult familiar închipuirii sale, anume din literatură, din reproduceri de pictură, din fotografii, din planuri și indicații topografice de ghid de călătorie. Parisul cunoscut dinainte ca o poezie pe de rost,

www.digibuc.ro

mult mai bine decât Bucureștiul însuși din care nici nu ieșise măcar. Insfârșit, avea să i se dea prilejul de a exclama deadreptul cu voce tare, nu numai în gând ca de atâtea ori în urmă, asemenea lui Rastignac privind Parisul de pe înălțimea cimitirului Père-Lachaise: „— A nous deux maintenant!"... Dar, chiar în vara aceea, începuse războiul. Călătoria la Paris i se amâna fără termen. Peste doi ani, intrase și România în conflagrația generală. Cea mai mare parte a campaniei, o făcuse într'un spital din Iași, abia scăpând cu viața dintr'un tifos exantematic. După război, se întorsese altul. Funcționa normal. Totuși, conștiința lui era parcă în aceiași stare de letargie ca pe patul de spital. Nu se mai interesa de nimic, ca și cum pierduse gustul de orice. Se însurase cu o fată cumsecade, de condiție bună dar fără avere, de fapt totul pus la cale din oficiu de părinții respectivi. Primise ideea de a se căsători, fără un sentiment propriu zis, conformându-se pur și simplu ca la ceva prin care trebue să treci în programul unei vieți de om. Cu bani de economie

www.digibuc.ro

și mai ales din împrumuturi, cumparase casa din curtea de acum, cu aproape aceiași vecini depe atunci: maiorul de intendență Eustațiu Popescu, doar locotenent și abia căsătorit; madam Stoleru, cu soțul dela Percepție încă în viață... Peste puțin, urmase bineînțeles copilul. Preda Limba Franceză, tot la liceul „Regele Ferdinand". In timpul vacanțelor de vară, Pucioasa, pentru reumatismele Anei și ale sale. Și iarăși București. Gândul plecării la Paris nu se mai desemna de mult, ca o enormitate de neconceput măcar. Și toate decurg mereu aidoma, de atunci încoace, ca de totdeauna parcă.

„Notre-Dame de Paris"... „L'Arc de Triomphe de l'Etoile"... „Le Pont Neuf" ... „Le palais du Louvre"... „Jardin du Luxembourg: La fontaine Medicis"... Fotografiile din manual sunt ca niște amintiri dintr'o cetate scufundată.

Pe coridor, soneria recreației isbucnește pe neașteptate.

Justin coboară dela catedră și începe adunarea tezelor, chiar dacă unele nu se găseau încă sfârșite.

www.digibuc.ro

Din nou, vacarmul dela intrare. Vociferări. Bănci trântite. Burete în vânt.

Cu catalogul și pachetul de teze sub braț, Justin se îndreaptă repede spre cancelarie.

www.digibuc.ro

CAP. VI.

In bucatăria scundă, în jurul maşinei de gătit încinse deabinelea, cu cratiţele de deasupra bolborosind în aburi grei, aerul este ca năduşit. Se simte un miros rânced de untură topită. Pe fereastra parcă afumată de ziua de sfârşit de Februarie de afară, Ana vede pe Maria gata să taie un pui. O clipă, a închis ochii cu silă. Când se uită din nou, pe porţiunea ca de maidan a colţului de curte dela fereastră, puiul de găină abia mai pâlpâe din aripi cu ciotul gâtului picurând de sânge. Aşa cum bunăoară ar sufla na-

www.digibuc.ro

sul, bucătăreasa șterge în urmă cuțitul cu marginea șorțului.

— Coniță, s'a făcut! anunță Maria parcă mai otrăvită ca niciodată, când intră în bucătărie cu puiul în palmă.

Apoi, târându-și papucii, se apropie de mașina de gătit. De acolo, apucă o oală cu apă fiartă, pentru a o deșerta asupra puiului lepădat mai înainte într'un lighean depe jos. După aceea, se așează crăcănat pe taburetele din colț. Oftează cu sughiț. Insfârșit, văzând că stăpâna pare mereu cu gândul aiurea, începe odată jumulirea puiului.

Ana se luase după Sandu, în urma plecării acestuia din sufragerie. In curte, i se adresase stângaciu, abordând însă din plin subiectul nopților pierdute, cu eventuale repercursiuni fatale pentru cariera lui din viitor. Băiatul o ascultase cu privirea în pământ. La urmă, după ce sfârșise de vorbit, ridicase capul cu o expresie amară, gata să răspundă ceva. Dar, se răsgândise parcă din senin, mărginindu-se să o bată pe umăr cu un zâmbet evaziv liniștitor: „— Lasă, nu avea nici o grijă... Nu mă pierd așa ușor"... Apoi, ieșise

www.digibuc.ro

repede în stradă. Oare nu mai atât aștepta drept răspuns?

Ana se trezește însfârșit, amintindu-și scopul prezenței în bucătărie. Era vorba de pregătirea unei turte cu nuci, desert pentru dejun, sugerat ca totdeauna de rubrica „Ce mâncăm astăzi" din „Universul" din ajun. Dealminteri, toate o așteptau pe masă, rânduite dinainte, după prescierile rețetei din „1001 feluri de bucate", cartea ei de căpătâi.

Încă de tânără, din primii ani de căsnicie, Ana se adeverise o gospodină de merit, deși acasă, la părinți, obișnuia mai înainte doar să citească poezii sau romane, să cânte la pian, să brodeze ceva. La început, i se păruse deajuns de greu, dar până la urmă sfârșise chiar prin a nu mai avea altă preocupare decât treburile din casă. Gătea împreună cu Maria la bucătărie. Făcea bulion și compot, punându-le la cămară de cu toamna. Cârpea ciorapii, ismenele și cămășile soțului, băiatului sau cumnatului. Călca rufele spălate. Mai scutura prin casă. In oraș, pleca doar pentru cumpărături sau pentru plata impozitelor. Și zilele treceau oricum pline, devremece se culca aproape

www.digibuc.ro

obosită în fiecare seară. Despre prietenele de odinioară, din epoca adolescenței, căsătorite în decursul timpului una mai bine decât alta, nu mai știe nimic. Și chiar dacă le-ar întâlni cumva, deși nu prea avea cum în cartierul de aci, le-ar ocoli cu jenă, pentru a le lăsa amintirea ei de altădată iar nu a unei biete doamne Ionescu mai rau ca o menajeră. Nu este în vizită aproape cu nimeni, afară de doamna Eufrosina maior Eustațiu Popescu, care dealminteri o duce uneori cu sila în câte un cinematograf. Cu timpul, aproape fără voie, ajunsese să se resemneze într'atât cu existența ei, de abia mai concepea acum o altă posibilitate de viață. Nu mai dorea decât un singur lucru, anume un aparat de radio, pentru cumpărarea căruia făcea și economii dela un timp încoace. Intr'adevăr, de atâtea ori, tot ținea să asculte o muzică, altceva decât numai flașnetele întâmplătoare depe stradă.

Pe când Ana sfarâmă nucile în piuliță, Maria jumulește puiul mai departe, gândind parcă cu voce tare:

— Nu știu ce să mă fac, cu Ion al meu! Azi, e a treia noapte, de când nu mai dă pe acasă. Mai bine rămânea chelner la

www.digibuc.ro

bodega din colțul străzii! Acum, de când s'a certat pe degeaba cu patronul, de când s'a angajat dincolo, la restaurantul cel mare depe bulevard, parcă nu mai e întreg la minte. Ce mai vorbă, am auzit dela unul, dela altul... S'a încurcat cu o vânzătoare de țigări de acolo, cu una de nimic! Și ce Dracu găsește la ea? Cică e sfrijită, de n'ai pe ce pune mâna. Paciavura Dracului! Imi strică casa, așa, peste noapte. Dar, cu ce drept? O să mă duc la madam Stoleru, să mă învețe niște farmece de deslegare...

Ana parcă nici nu aude vorbele Mariei, dealminteri mereu același de câteva zile încoace, cu atenția concentrată numai de ceeace pregătește la masa din bucătărie. A despărțit gălbenușurile de albușurile de ou. A frecat pe de o parte gălbenușurile cu zahăr. A bătut pe de altă parte albușurile spumă. Insfârșit, amestecă laolaltă pasta cleioasă a gălbenușurilor, spuma ca un clăbuc a albușurilor, firimiturile nucilor pisate, la care mai adaugă și praf și scorțișoară. Din crema gălbue, ajunsă pe îndelete omogenă, sub învârtiturile concentrice ale lingurii de lemn, se limpezește cu încetul o amintire în ochii A-

www.digibuc.ro

nei. Este în bucătăria casei părinteşti de odinioară. In bucătăria aceea mare, curată, somptoasă, aproape ca un salon. Mai toţi se întâlnesc strânşi acolo. Mama, sora cea mare, bucătăreasa, servitoarele, pregătind fiecare câte ceva, cu o înfrigurare care domnea deobiceiu în bucătărie numai în preziua marilor sărbători, bunăoară când frământau aluatul cozonacilor de Crăciun sau înroşeau ouăle de Paşti. Se găsesc doar în ajunul primului ei bal, cu prilejul împlinirii celor şaisprezece ani. Bineînţeles, sărbătorita era scutită de a ajuta la pregătirea prăjiturilor. Abia, de i se permite să calce în bucătărie, să tragă puţin cu coada ochiului. Stă lângă mama, care amestecă crema gălbue a turtei cu nuci aproape pe sfârşite. Se uită din preajmă, ca un copil la o reprezentaţie cu lanterna magică. Are cozi grele pe spate, ochi de „ametist" cum o complimentase parcă un cavaler în cursul valsului dela balul de mai târziu, talie de viespe în corset după moda de atunci. La un moment dat, nu mai răbdase, sfârşind prin a muia degetul în crema din farfuria adânca. Mama a zâmbit, sub o încruntare de formă. Oh, gustul degetului de atunci!

www.digibuc.ro

Ana învârtește lingura mereu, parcă cu o oboseală dureroasă în braț ca o ameteală a mușchilor. Mama și tata sunt de mult în cavoul familiei dela cimitirul Belu. Sora cea mare, căsătorită în Franța. Bucătăreasa și servitoarele, Dumnezeu mai știe... Ea? Parcă nu mai este nicăeri, fiindcă în aceea de acum, soția lui Justin și mama lui Sandu, care pregătește o turtă cu nuci în bucătăria înbâcsită cu aer năduşit și miros rânced de untură topita, abia de ajunge a se indentifica prin amintiri.

Pe taburetele din colț, Maria sfârșește jumulirea puiului, vorbind fără întrerupere:

— Eu, cum să mă duc la restaurant, să fac scandal? Am rugat pe Ghiță, ordonanța lui dom maior, să treacă pe acolo în locul meu. Să spună ce-o știi, ca la o asemenea fărădelege. Dar, ți-ai găsit! Nătăfletul, poate să ducă fetițele la școală, poate să plimbe cățelușa, poate să meargă la piață cu coșnița la braț... Tot treabă de muere. Dar, când să fie bărbat, să dea o mână de ajutor la o femee ajunsă la ananghie, nimic... Cică, să nu se bage, unde nu-i fierbe oala... Auzi vorbă!...

www.digibuc.ro

Cu lehamite, Ana trece turta moale pe o tavă unsă dinainte cu unt și presărată cu făină. Apoi, împinge totul în cuptor. Uf, a sfârșit și cu aceasta! Se spală pe mâini la robinet și se șterge în urmă cu un prosop murdar dealminteri ca șorțul Mariei.

www.digibuc.ro

CAP. VII.

Sandu a ieşit din cinematograf, parcă cu aceiaşi senzaţie ca de sub duşul rece din bae. După cum o dorise de dimineaţă la cafea, văzuse un film de aventuri, anume „Avangarda eroilor", din viaţa pionierilor albi în luptă cu Pieile-Roşii băştinaşe din preriile sălbatice ale Americii de Nord. Bineînţeles, totul într'un ritm trepidant, aproape numai cu împuşcături, urlete ascuţite, tropot de cai în galop. Dela locul său, urmărise pelicula depe ecran cu răsuflarea tăiată, gata să aplaude scenele de efect ale eroului principal, lao-

www.digibuc.ro

laltă cu cei câţiva şcolari chiulangii dela balcon.

In jur, pe bulevard, magazinele se închideau de prânz, cu hârşâit de obloane coborâte repezit. Tramvaele treceau supraîncărcate, cu ciorchini de pasageri pe scara vagoanelor. Printre pălăriile oricum serioase ale trecătorilor mai în vârstă, se desemnau de acum şi şăpcile de liceeni cu ceva ireverenţios ca de bobârnac. Din spre Sărindar, vânzătorii ziarelor de prânz izbucneau cu voci ascuţite: „Adevărul", „Epoca", „Tempo"...

Prin îmbulzeala trecătorilor, Sandu merge încet pe bulevard în sus. Cu ochii micşoraţi uşor, se uită ca într'o depărtare. Se simte stingher, străin, singur, ca într'un loc cu care nu ar avea nimic comun. Se socoteşte mult mai din filmul văzut cu câteva clipe mai înainte decât din oraşul real din jur de acum. Dacă nu era ora de masă, se întorcea pur şi simplu înapoi în sala de cinematograf, pentru a vedea din nou filmul de câte ori avea să mai ruleze până seara. Acolo, cel puţin, se găsea în largul său.

— Noroc, Sandule! răsună deodată o voce cunoscută de coleg.

www.digibuc.ro

Privirea lui Sandu, de dincolo de stricta realitate a trecătorilor din față, observă însfârșit, chiar la câțiva pași, pe Șerban Oprea, cu pălăria tiroleză pe ceafă, cu mantaua de piele descheiată la întâmplare, cu planșa atârnată de umăr, venind pe îndelete desigur tocmai dela Politehnică.

O clipă, fața lui Sandu se luminează puțin:

— Noroc, Șerbane!

— Păi bine măi, chiulești și azi? Te aiurești de tot.

Din nou posomorât, Sandu schițează un gest în vânt. Apoi, răsucește de braț pe colegul său, pornind mai departe în sus:

— Hai, la o țuică! Fac cinste.

Peste câteva clipe, intră amândoi într'o bodegă dintr'un gang mărginaș. Înăuntru, aproape întuneric. La bufet, lângă un raft cu hălci de slănină afumată, moțăe un cap buhăit de femee, cine știe poate chiar nevasta restauratorului. O singură masă este ocupată, de vreun funcționar la pensie, care stă rigid, cu melonul pe cap și privirea oprită la țoiul de țuică din față. De undeva, dintr'un ungher, miorlăe o pisică.

www.digibuc.ro

Cei doi băeți se așează la o masă goală din preajma ușei, dealminteri afumată și soioasă ca toate celelalte.

Un chelner, cu privirea șașie și falca umflată dela o măsea, se apropie târșâit.

Sandu comandă în grabă:

— Un rând de țuici!

Apoi, încearcă să spună ceva, numai așa, pentru a scăpa de apăsarea zilei de sfârșit de Februarie parcă și mai grea aici. Ehei, atmosfera din tavernele noilor orașe ale coloniștilor din California, dela răscrucile de drumuri de unde porneau spre munți caravanele căutătorilor de aur!

— Șerbane, unde facem practica de beton armat la vară?

— In București, pe șantierul cine știe cărei clădiri în construcție. Să numărăm căruțe de nisip sau să facem situații de plată la acordanți.

— Uf, ce încuiere!

— Ei, lasă! După șantier, ne trece plictiseala la o bodegă din preajmă.

— Parcă vinul rezolvă totul! Măi, trebue să facem odată ceva! Să construim lucruri îndrăsnețe, mari, durabile, care să ne justifice într'un fel! Ca elev al Școalei

www.digibuc.ro

Politehnice din București, practica ni se reduce la rolul unui șef de echipă. Apoi, odată diploma de inginer obținută, ne pierdem în cine știe ce serviciu de întreținere la Stat, sfârșind în biurocrație. Și ar fi atâtea lucrări frumoase de conceput! Rețea de metrou sub București... Autostradă pe Bucegi... Uzină hidroelectrică la Porțile de Fier... Legătură între Marea Neagră și Dunăre, printr'un canal de la Constanța la Cernavoda... Și câte altele...

— Și înțelegere? Și capital? De unde?

— Într'adevăr, la noi, nu se poate începe nimic în mare. Dealminteri, pentru aceasta, nici nu vreau să rămân aci.

Șerban Oprea aprinde pipa, având a pufăi de câteva ori pentru început. Amuzant era Sandu! Din generația lor pozitivistă, rămăsese singurul cu himere, parcă același de prin clasa a cincea de liceu încoace. Deși petrecea timpul văzând filme de aventuri sau gale de box, citind fascicole de romane de senzație, jucând rugby ca fundaș, urmând cursuri de scrimă pentru a învăța să dueleze Dumnezeu știe în ce scop, bând cu unul sau altul la o masă de bodegă ca acum, în consecință

www.digibuc.ro

lăsând Politehnica abia pe ultimul plan, face de fiecare dată teorii de inginer blazat. Şi totul, cu patosul unei voci de misionar care predică în pustiu. Oricum, trebue să se distreze puţin pe socoteala lui, mai ales că ştie de mult unde să bată anume:

— Ei, când pleci în Bolivia sau Paraguay? Parcă te văd, odată acolo, laşi baltă toate planurile de inginer cu imaginaţie. Schimbi de cetăţenie, intri în armată, înaintezi peste noapte până la gradul de colonel şi faci în cele din urmă o revoluţie pentru a ajunge preşedintele republicei. Aşa este istoria pe acolo...

Dar, Sandu nu are simţul humorului, mai ales când este vorba de ironizarea aspiraţiilor sale cele mai intime. Ca atare, răbufneşte vehement:

— Hai sictir!

Şerban râde deabinelea. Apoi, încercând să fie serios:

— Degeaba! Lasă iluzile! Câţi ingineri români au ajuns în America de Sud, deşi poate şaizeci la sută dintre elevii fiecărei promoţii depe băncile Politehnicii visează aşa ceva la vremea lor? Obişnueşte-te cu gândul de a lucra aci, ca atâţia alţii din-

www.digibuc.ro

tre noi! Până la urmă, nu este chiar așa de prost. Mai ales, după ce începi să câștigi bani mai mulți.

— Nu! Niciodată! Eu am nevoie de altceva. Alt aer. Alte perspective. Vei vedea dealminteri!

Sandu dă țuica pe gât, cu un gest precipitat. Șerban poate să ridice din umeri, zâmbind cu pipa între dinți, fără să creadă ca mai toți. El însă știe ce știe!

www.digibuc.ro

CAP. VIII.

In capătul mesei, cu fața la fereastră, Justin abia mănâncă, ducând în silă furculița cu macaroane la gură. Dealminteri, oricare fel este consumat totdeauna cu aceiași lipsă de poftă de mâncare. Pentru el, toate bucatele au același gust sau mai bine zis nici unul. Parcă ar mesteca numai gumă.

In stânga, Sandu mănâncă cu poftă, după ce s'a servit pentru a doua oară din castronul cu macaroane pus de Ana pe masă. Era flămând încă din ajun, de când pierduse masa de seară de acasă, întorcându-se tocmai pe la miezul nopții. U-

www.digibuc.ro

neori, se uită într'o doară spre tatăl său, ca spre ceva care cauți totuși să ocolești cu privirea. Doamne, ce om! Macaroanele spânzurau aproape din gura lui, abia îmbucate pe îndelete. Cu capul aplecat în farfuria din față, pare cu toate acestea ca într'altă planetă. De fapt, nu se gândea desigur la nimic. Mintea lui trebue să fie goală ca un geamantan pus de o parte la pod. Și se mișca parcă numai mecanic, cu declicul gesturilor de prevăzut dinainte ca la un robot. Cum de este fiul lui, carne din carnea lui? De câte ori dă cu ochii de tatăl său, întrebarea i se naște ca dela sine. Niciodată, nu va ajunge în halul acesta. Era deadreptul indecent!

In capătul celălalt al mesei, Ana mănâncă porția de macaroane cam anevoe, pentru odată cu privirea în farfurie ca Justin. De dimineață, de când cu pregătirea turtei cu nuci, amintirile din tinerețe o încolțesc mereu, fără răgaz. Trecuse din odaie în odaie, ca în atmosfera opacă a acestora, realitatea stringentă a fiecărui amănunt din jur să o închidă cu desăvârșire în lumea ei de acum. Dar, zadarnic. Obsesia trecutului o aștepta

www.digibuc.ro

pretutindeni ca o fereastră cu alt orizont.

Din nou, Ana trece mâna peste frunte, ca pentru a șterge totul din urmă.

In fotelul său din dreapta, Hypolit mănâncă macaroanele, plescăind pe îndelete. Din cuprinsul zilei, orele de masă rămân cele mai plăcute pentru el. Cât mănâncă, parcă trăește deabinelea, ca oricare om valid. Apoi, mâncarea în sine este o voluptate, deși nu are chiar rafinamentul unui gastronom propriu zis. Insfârșit, cu prilejul mesei, sufrageria capătă oricum viață, așa că nu se mai găsește singur doar cu vulturul împăiat de deasupra dulapului ca o lehuză. Pe când se șterge cu șervetul la gură, se uită cu același interes nesastit la comesenii lui de totdeauna. Ciudat, cum Ana trece mereu palma peste frunte!

Hypolit întreabă într'o doară, rupând tăcerea:

— Ana, ce este cu tine? Te doare capul?

Ana tresare, parcă surprinsă fără voie:

— Nu. Nimic.

Apoi, pentru a spune ceva, începe prin a se adresa la întâmplare lui Justin:

— Ce mai este nou pe la liceu?

www.digibuc.ro

Justin răspunde cu o mână fluturată în aer, semn că „nimic". De fapt, sinuciderea colegului de Muzică însemnase o noutate pentru ceilalți din cancelarie. Dar, zadarnic să o mai comunice acum la masă. Era sătul de comentarii. Și apoi, i se părea chiar un efort prea mare. O ieșire din monosilabele sale de totdeauna, chiar și acelea schițate de cele mai multe ori cu un gest ca adineaurea bunăoară.

Intre timp, Ana s'a întors spre Sandu:

— Ei, ce se aude cu proectul tău de pod? Parcă la sfârșitul lunii, expiră termenul de predare la școală. Ești gata la timp?

Sandu răspunde în grabă:

— Bineînțeles. Mai am puțin.

Dar, Ana știe bine, când Sandu spune adevărul sau minte pur și simplu. Spre deosebire de Justin, dealminteri slavă Domnului, băiatul era limpede, parcă transparent, fără nici o urmă de ceață. Când vine cu o minciună, se cunoaște dintr'odată. Intr'adevăr, se grăbește cu vorba, nu se uită drept în ochi, se roșește puțin. Așa dar, cum o bănuise, proectul nici gând să fie gata. Efectul nopților pierdute în ultima vreme. Și de di-

www.digibuc.ro

mineață, în loc să treacă pe la școală, chiar așa, mai târziu, sfârșise cine știe pe unde, până la urmă în orice caz într'o bodegă, la o țuică, cum simțise după miros, la întoarcerea lui Sandu din oraș, în clipa când o sărutase pe obraji.

Ana s'a ridicat depe scaun, pentru a strânge farfuriile murdare. Apoi, trece cu totul în oficiu.

De acolo, aude pe Maria bodogănind de una singură în bucătărie:

— Nu știu ce să mă fac, cu Ion al meu! Azi, e a treia noapte, de când...

Dar, Ana o întrerupe pe neașteptate:

— Mario, gata puiul și cartofii?

După o clipă, vine răspunsul, parcă oftat:

— Gata, coniță! Oleacă numai, să pun totul pe farfurie.

Intre timp, în sufragerie, Hypolit ar dori un pahar cu vin. La masă, se servea numai apă. Ca și cum, două sticle de vin pe zi ar nenoroci cumva bugetul lunar al casei. Spiritul de economie al Anei, ca să nu spună altfel! Sticlele înfundate în cămară așteaptă tocmai sărbătorile de Pași. Până atunci însă, mai va... Bine, dar astăzi era ziua lui! Trebue

www.digibuc.ro

să o spună. Cu prilejul unui asemenea eveniment, nu i se va refuza un pahar cu vin. Ar fi prea de tot!

Ana se întoarce în sufragerie, aducând puiul fript cu cartofi prăjiți pe farfurie.

Hypolit, cu o afectare voită, însă cu o urmă de emoție gâtuită în voce de teama unui afront, începe:

— Azi, este o zi solemnă. Implinesc cincizecișicinci de ani. Ca atare, sper să se servească o sticlă de vin în cinstea mea!

La auzul cuvântului „vin", Sandu tresărise cu un zâmbet, gata de atunci să sprijine cu orice preț propunerea binevenită a unchiului:

— Sigur că da! Bravo!

Ana, de lângă masă, se uită cu ciudă spre Hypolit. Ce idee! Abia mai aveau câteva sticle în cămară. Și să le strice așa, la întâmplare, într'o Joi oarecare. Și apoi, era încă un prilej pentru Sandu de a mai bea puțin, deastădată chiar în prezența ei! Dar, în cele din urmă, parcă tot nu are încotro. Astăzi, se simte prea moale, pentru a mai căuta un argument împotrivă care să nu atingă totuși susceptibilitatea lui Hypolit.

www.digibuc.ro

Ana răspunde cu jumătate de voce, din nou în drum spre oficiu:

— Bine...

Hypolit aplaudă ca un copil. Acum, toți trebue să se bucure în jurul său! Chiar și Justin. In elanul de o clipă, crezând că poate să trezească pentru odată pe fratele său din amorțire, i se adresează deodată:

— Justine, mai ții minte masa de acasă, din ziua când împlinisem douăzecișiunu de ani?

Dar, Justin nici nu tresare măcar, frământând mereu cu degetele aceleași cocoloașe de pâine. Ce nevoie pe oameni să se încălzească cu cenușa amintirilor? Totul rămăsese mort în urmă: părinții la cimitir iar cei doi băeți în celulele țesuturilor de mult schimbate. Trecutul este un străin, cu care nu ai nimic a face.

Hypolit se uită cu compătimire. Bietul Justin! In pustiul său, parcă nu se mai găsea nici o amintire. Totuși, poate trebue să încerce cu evocarea unui amănunt în parte, care ar stimula mai bine memoria fratelui ramolit pretimpuriu. Dar, întoarcerea Anei, cu sticla de vin proaspăt des-

www.digibuc.ro

fundată, schimbă dintr'odată intenţiile sale.

De îndată, Sandu apucă sticla cu neastâmpăr, turnând apoi în grabă vinul în paharele depe masă. Intre timp, Hypolit începe să taie puiul la toţi. Ana, pentru odată scutită de a mai servi, zâmbeşte încă nedumerită depe scaun. Numai Justin este în afară, cu cocoloaşele de pâine din faţă.

Peste puţin, după ce a sfârşit aripa de pui din farfurie, Ana constată parcă mai bine dispusă:

— Mare minune, că Maria nu a lăsat puiul să se usuce în cuptor! De când se găseşte părăsită de Ion, nu mai are gândul decât la farmece şi alte comedi ...

Cu piciorul de pui în mână, Hypolit a tresărit o clipă. Aha, acum înţelege dece bucătăreasa era aşa cătrănită de vreo trei zile încoace, de nici nu mai apuca să bage mâna sub fustele ei, dealungul coapselor aspre în sus! Sau să o ciupească măcar de sfârcul sânilor blegi. Dacă Ion părăsea într'adevăr pe Maria pentru totdeauna, cu atât mai bine. După un timp, femeei avea să i se facă oricum de bărbat, ca atare va ajunge poate chiar mai

www.digibuc.ro

departe decât până atunci. Hotărât, era o zi bună! Puiul fraged, cu o carne care se topea aproape ca untul în gură. Vinul roşu uleios ca sângele în preajma coagulării, cu un gust uşor amărui de tanin. Maria lăsată pe neaşteptate de Ion...

Muşcând din nou din pulpa de pui din mână, Hypolit clefăe parcă mai tare ca înainte. Priveşte aproape şaşiu. Este unsuros de grăsime pe toată bărbia, până aproape de urechi.

Justin s'a şers cu şervetul la gură, după ce lăsase mai toată carnea din jurul osului dela aripa de pui în farfurie. Apoi, abia de moaie buzele în paharul cu vin, parcă ar lua o doctorie.

Ana se scoală dela masă, începând să strângă farfuriile cu oasele rămase. In urmă, se grăbeşte spre oficiu. De acolo, se întoarce peste câteva clipe, cu surpriza desertului pe tavă, anume turta cu nuci:

— Ei ce mai ziceţi acum?

Hypolit, mare amator de dulciuri, saltă de bucurie în fotelul de infirm:

Bravo! Peste toate aşteptările!

Sandu, care soarbe pe îndelete paharul cu vin, într'un început de auroră boreală

www.digibuc.ro

a conştiinţei, cântă deodată, fără să ştie singur dacă pentru turta cu nuci sau pentru unchiul Hypolit: „Mulţi ani trăiască, mulţi ani trăiască, la mulţi ani”...

Cântă cu cele mai bune intenţii, însă melodia i se resimte de falşitatea iremediabilă a vocii, fapt datorită căruia încă din liceu se pomenea clasat la Muzică printre cei doi sau trei afoni din clasă.

O clipă, Justin a ridicat privirea spre Sandu, parcă cu o concentrare de miop care nu vede departe. Doamne, ce tânăr era! Cu tot viitorul încă în vânt. Desigur, se uită la tatăl său, cu o silă nici măcar ascunsă de formă. Pentru moment, băiatul nu are de unde să ştie, deci cum să înţeleagă. Intr'o zi însă, va ajunge ca el, la o masă aidoma, privit cu aceiaşi ochi de fiul său... Păcat! Ce iremediabil este totul...

Sandu, cu paharul în mână, cântă din nou: „Mulţi ani trăiască, mulţi ani trăiască, la mulţi ani”... sperând astfel să ulcereze mai rău pe tatăl său, care tresărise parcă contrariat cu prilejul refrenului dela început.

Intre timp, Ana împarte feliile turtei cu nuci. Cu încetul, se simte cuprinsă din nou

www.digibuc.ro

de amintiri. Sala de bal din salonul de sus. Lumina. Crinolinele. Mesele cu prăjituri şi sticle de şampanie întinse pe lături. Da, auzea chiar primele acorduri ale valsului din „Văduva veselă”.

www.digibuc.ro

CAP. IX.

Ana a tras perdelele dela fereastra odăii de culcare, ca lumina să nu stânjenească cumva somnul lui Justin. De fapt, ziua de sfârşit de Februarie, din curtea ca de penitenciar, dădea în odaie aproape aceiaşi obscuritate ca şi faldurile opace ale perdelelor lăsate deasupra ferestrei. Dar, oricum.

Justin, sub plapuma trasă până la bărbie, doarme cu capul căzut într'o parte. Alături, Ana stă numai trântită într'o doară. Nu doarme aproape niciodată dupămasa. Din cauza obscurităţii însă, nu poate nici să citească şi nici să tricoteze

www.digibuc.ro

Numai gândurile, adică tocmai de ceeace caută să fugă mai mult.

Privirea Anei se plimbă la întâmplare pe pereții din jur. Un timp, întârzie asupra portretului ei de deasupra scrinului. Trăsăturile în cărbune abia se desemnează prin obscuritate. Hotărât, astăzi nu mai ajungea să scape de amintiri! Intr' adevăr, dintr'odată, parcă nu mai este desenul întrevăzut cu greu pe peretele odăii de culcare a soților Ionescu de acum ci pur și simplu ea însăși care pozează în încăperea scundă a anticăriei de atunci.

Epoca de numaidecât după sfârșitul războiului. Familia ruinată deabinelea, odată cu casa distrusă în urma unui incendiu în timpul refugiului în Moldova, cu moșia expropriată, cu acțiunile devalorizate la o bancă în faliment. Tatăl ei, bătrânul Valeriu Logadi, cu perspectiva vieții de „dolce farniente" de odinioară spulberată pe neașteptate, se găsește la o vârstă prea înaintată, spre a se mai apuca de ceva serios, A cumpărat într'o doară o anticărie dela un Evreu, gata să lichideze prin intermediul acesteia cărțile din biblioteca familiei, crezând astfel că întreprinde o afacere rentabilă. Curând în-

www.digibuc.ro

să, imobilizat de gută într'un fotel, nu mai poate să iasă din casă. In consecință, pentru un timp, fata avea să țină locul bătrânului în anticăria depe malul Dâmboviței. Ana nu mai era domnișoara dela șaisprezece ani, din ajunul primului ei bal, cu viața închipuită până la un punct numai din romanele Contesei de Ségur din colecția „Bibliotheque rose". Trecuse doar războiul între timp, în decursul căruia lucrase ca infirmieră la un spital de Cruce Roșie din Iași. Rănile căscate în carne. Goliciunea însăși a sexelor de răniți. Mirosul de puroi, de năduşeală, de urină. Vaetele. Şi tot restul. Ana se familiarizase din prima clipă cu anticăria bătrânului, simțindu-se curând acolo mai bine decât oriunde. Anticăria lui Valeriu Logadi nu avea aproape nimic din atmosfera aceea obișnuită de pod cu vechituri. De fapt, era ca o bibliotecă particulară scoasă la licitație, cu volumele legate în piele încă aliniate după dimensiuni, pe rafturi șterse cu grijă aproape în fiecare zi. Intr'o dimineață de primăvară, în încăperea goală a anticăriei, stătea la masă, cu ochii pe geamul mare dela stra-

www.digibuc.ro

dă, fără un gând oarecare. Deodată, se trezește privită de afară de un pictor, căci identitatea acestuia nu mai lăsa nici o urmă de îndoială: pălărie cu boruri largi, barbișon, lavalieră, pelerină, pânză și cutie de culori la subțioară. O studia parcă, cu ochii micșorați, plecându-și capul când într'o parte și când într'alta. Apoi, fără ca Ana să se dumerească deabinelea, se găsește înăuntru. In grabă, o potrivește la masă, ca la fotograf. Trece înapoi, pentru a rezema pânza pe un scaun din preajmă. Și dintr'odată, începe schița în cărbune, cu aceiași mimică a figurii ca la fereastră, întovărășită însă deastădată și de câte o exclamare: „— Signorina, nici o mișcare! Așa! O nouă Giocondă, pe fond de bibliotecă. Belissima!"... Ana pozează ca o statue, cu mintea aiurită încă de neprevăzutul scenei. Peste un timp, clopoțelul din pragul ușii răsună pe neașteptate, semn că intrase un client. In ciuda implorării de „— Signorina, nici o mișcare!" și a exploziei brațelor fluturând din pelerină ca niște aripi de liliac, Ana s'a ridicat depe scaun, pentru a primi pe noul sosit. Era un domn încă tânăr, cu melon ca de înmormântare, guler tare cam

www.digibuc.ro

ros în jurul nodului dela cravată, haine negre neperiate şi necălcate parcă de ani de zile. Ciudat, privirea stinsă din orbitele găunoase, obrajii scobiţi, scheletul trupului ca un cuier pentru costumul prea larg croit, toate aceste amănunte i se par cunoscute de undeva. Aha, da! Abia într'un târziu, ştie însfârşit!

— Domnule Ionescu, mai mă ţineţi minte cumva? Sora Ana, dela spitalul „Brâncovenesc" din Iaşi...

Justin tresărise parcă o clipă, cu un zâmbet ca de convalescent.

— Ce carte căutaţi?

— In timpul războiului, cărţile mi s'au pierdut care încotro. Acum, trebue să-mi refac biblioteca. Pentru moment, încep prin a strânge câteva ediţii din clasici: Racine, Molière, La Fontaine, Boileau...

— Vedeţi acolo, pe raftul de sus! Parcă avem ceva.

Intre timp, pictorul, cu figura mortificată până în vârful barbişonului, se retrage ca depe o scenă, perorând din pragul anticăriei:

— Signorina nu este demnă de arta mea! Pecato! O capodoperă lăsată în suspensie! Oricum, păstraţi schiţa! O să va-

www.digibuc.ro

loreze odată ca o pânză de Leonardo! Adio!

Pe patul de spital, Justin nu însemnase pentru Ana decât un caz de tifos printre celelalte multe de atunci. Deci, nimic deosebit. Acum, în lumina crudă a primăverii, paloarea figurii subțiri ca de adolescent cu insomnii, mai ales în contrast cu melonul și costumul negru de pensionar bătrân, constitue o imagine oricum stranie, peste care privirea întârzie dela sine. Și parcă avea ceva de Hamlet, în interpretarea lui Alexandru Demetriad. De atunci, Justin trecea pe la anticărie aproape mereu. Răsfoia sau citea pe apucate într'un colț al încăperii, doar rareori cumpărând câte un volum. Abia vorbea cu Ana, dealminteri totdeauna cu aceiași voce neutră. Numai o singură dată, se încălzise la vorbă, pentru a face o teorie cu totul neașteptată asupra gramaticei și ortografiei franceze, în care nu vedea un mecanism rigid de regule anoste și pedante ci o problemă mai subtilă de logică interioară, cu posibilități de interpretare nu mai puțin interesante ca în soluționarea unui roman detectiv, a unei teoreme de geometrie sau a unei partide de

www.digibuc.ro

şah. Până atunci, Ana nu mai iubise propriu zis niciodată. La început, fusese strâns ţinută acasă, făcându-şi intrarea în lume numai o singură dată, cu prilejul balului dela şaisprezece ani. Dacă se îndrăgostise pe loc de unul dintre dansatori, sublocotenent în Garda Regală, aceasta nu însemnase nimic serios. Apoi, în timpul războiului, simpatia pentru un doctor dela spitalul din Iaşi nici nu avusese răgazul să o preocupe mai mult, în coşmarul ansamblului de suferinţe şi mizerie de acolo. Acum, prezenţa de fiecare zi a lui Justin în anticărie o solicita aproape fără voie, deşi Hamletul închipuirii sale încă uşor romanţioase nu făcea nimic pentru aşa ceva. Mai mult, era parcă mai rezervat ca oricare alt client. Zadarnic, aşteptase o invitaţie la un spectacol dela „Teatrul Naţional" sau la o plimbare cu barca în Cişmigiu. Nimic. Intre timp, bătrânul Logadi, din nou pe picioare, începuse să vină câteodată pe la anticărie, făcând astfel cunoştinţa lui Justin. Intr'o zi, spre surprinderea ei, invitase la masă pe profesorul abia cunoscut. Şi culmea, împreună şi cu părinţii. Chiar Justin tresărise parcă nedu-

www.digibuc.ro

merit, bineînțeles în măsura în care ajungea să se reflecteze ceva pe figura lui ca o mască. Apoi, la masă, se prezentase doar cu tatăl său, grefier de Tribunal, personagiu de Caragiale dar într'o interpretare ca de Brătescu-Voinești. Abia mai târziu, aflase că mama, mai speriată, nu venise de teamă să nu se vorbească cumva pe limba franceză, ca în oricare familie de condiție mai înaltă. Justin păruse mai crispat ca niciodată, desigur din cauza tatălui stânjenit și umil în mediul din jur. Dupămasă, bătrânul Logadi luase pe bătrânul Ionescu în birou, sub pretextul unei partide de table. Mult mai încolo, mama o pusese la curent cu socotelile tatălui. Nu aveau nici o perspectivă de redresare financiară prin ei înșiși. Logadi, dela cincizecișicinci de ani înainte, cu gută, ulcer la stomac, diabet, nu mai avea cine știe cât de trăit, după cum se și adeverise mai târziu. Soția lui, cu o boală de nervi căpătată în timpul războiului, deasemenea. Marieta, fata mai mare, plecată pentru studii de pictură la Paris, chiar în preziua intrării Franței în război, rămăsese la niște rude scăpătate de acolo, sfârșind prin a se căsători

www.digibuc.ro

cu un medic şi deci prin a se căpătui oricum. Rămânea Ana, nici prea frumoasă, în orice caz fără bani. Justin, deşi descindea dintr'o familie de burghezie măruntă, părea un intelectual cu viitor. La locul lui. Spirit conservator, fără gărgăuni în cap ca alţi tineri întorşi depe front. Cam moale, însă şi aceasta era un bine, fiindcă astfel putea să fie dus de nas după voia lor. Aşa că, prilejul nu trebuea scăpat în nici un caz. Şi într'adevăr, nici nu fusese până la urmă... Intr'o zi, la amiază, Ana se pomenise cu Justin şi părinţii. Justin, cu figura mai descompusă ca deobiceiu, cu un buchet de flori ţinut ca o mătură în pumn, cu vocea aproape sugrumată, o ceruse dintr'odată în căsătorie, după ce mai întâi fusese parcă înghiontit dela spate de tatăl său. Ca din senin, bătrânul Logadi intrase chiar atunci cu o tavă cu cupe de şampanie, desigur conform programului stabilit încă cu o săptămână în urmă, la aşa zisa partidă de table. Lângă fereastră, numai mama ei începuse între timp să plângă în neştire, după cum nu se prevăzuse dinainte. Doamne, ce cu totul altfel închipuise scena în gând! Numai ei doi, pe o alee pustie

www.digibuc.ro

dela Şosea sau dela cimitirul Belu. Justin să recite în surdină versuri de Verlaine sau Samain, căci ştia fără doar şi poate. Ea să asculte cu capul plecat, rupând poate petalele unei flori culese din treacăt. Apoi, sub o coroană mai vastă de copac, Justin să o îmbrăţişeze pe neaşteptate, cu stângăcia lui de timid învederat. Şi tocmai târziu, la întoarcere, sub primele stele, să urmeze cererea în căsătorie...

Alături, Justin s'a învârtit deodată prin somn, întoarcerea depe o parte pe alta aducând pe Ana la realitatea odăii de culcare a soţilor Ionescu. O clipă, parcă nedumerită ca de un străin, se uită la capul bărbatului din preajmă, care răsufla greu prin gura întredeschisă. Da, era Justin, soţul ei, unul şi acelaşi cu Hamletul de cândva! Doarme. Desigur, somn închis, gol de orice vis, ca viaţa lui însăşi. Bietul Justin! Cu încetul, se simte înduioşată până la lacrimi. Acum, aproape că ar mângâia capul frânt depe pernă. Mâna se întinde chiar, dar se opreşte din senin deasupra frunţii lui Justin. Nu. Se trezea poate pe loc, în stare să se ferea-

www.digibuc.ro

scă în lături, ca pe vremea dela începutul căsniciei, când ea mai avea spontaneitatea gesturilor tandre. Era zadarnic, Și mâna se retrage încet, căzând apoi dealungul trupului ca în gol.

www.digibuc.ro

CAP. X.

Hypolit se freacă cu palma la ochi, căscând din adânc. Abia se trezise din somnul de după masă, mai bine zis din toropeala aceea grea din timpul digestiei, după care nici nu se simte măcar odihnit deabinelea ci parcă dimpotrivă. Într'o doară, începe să sugă o bomboană de mentă, așa cum bunăoară un altul ar aprinde o țigară.

Hypolit se uită pe fereastra de!a stradă, la clădirea de peste drum ca un hambar părăsit. De mult, o locuia un fost profesor de Astronomie sau în orice caz așa ceva, care se pare că stătuse internat și la un

www.digibuc.ro

ospiciu de nebuni. Nu pleca niciodată de acasă, ocupându-se Dracul știa cu ce, mai ales că obloanele rămâneau trase la ferestre chiar ziua în amiaza mare. Numai în serile mai senine, ieșea pe acoperiș, de unde privea stelele depe cer cu o lunetă fixată acolo din timp. Nici măcar baba Paraschiva, care se găsea în serviciul său, nu se vedea bine, când se ducea sau se întorcea acasă, după cumpărăturile din piață. Lumea din cartier vorbea în neștire, că bătrânul trăește numai în întuneric, cu șobolani, lilieci și bufnițe în jur. Că la miez de noapte, face farmece împreună cu baba Paraschiva. Și așa mai departe. Iar acum, din senin, parcă pentru prima oară, la clădirea ca pustie, suna factorul poștal, cu o telegramă în mână. Cine oare să dea un semn de viață huhurezului de acolo?

Dar, Hypolit, în culmea curiozității, nu mai poate să urmărească scena depe stradă, fiindcă ușa sufrageriei din spre vestibul s'a deschis pe neașteptate, cu Tilică în prag. Cioclul are părul ciufulit, ochii făcând parcă scamatorii în orbite, nasul aprins ca un felinar. Numai redingota neagră plină de pete ca un șervet de masă

www.digibuc.ro

și bicornul din mână amintesc profesiunea lui.

În fotel, Hypolit tresărise fără voie. Ciudat, de fiecare dată când vede pe Tilică, înainte de a începe să vorbească împreună, are pentru o clipă o senzație de spaimă ca de copil, imaginea vecinului de curte asociindu-se pe loc cu ideea de sicriu, de dric, de cimitir, într'un cuvânt de moarte, adică tocmai la ceeace nu vrea să gândească niciodată.

Tilică se apropie cu pași ca de gumă. Acum, dela o depărtare de doi metri, Hypolit simte cum duhnește a vin.

— Coane Hypolit, cu tot respectul! Să trăiți! La mulți ani!

Sprâncenele lui Hypolit s'au ridicat cu mirare. De unde Dracu era la curent cu ziua lui? Și culmea, dintre toți cunoscuții din curte, tocmai cioclul se găsise cu urări de viață lungă! Era ca într'o farsă sinistră.

— Coane Hypolit, am venit să beau un pahar de vin, în cinstea dumitale. Când auzii mai adineaurea, dela bucătăreasă, nu mă răbdă inima.

Tilică s'a întrerupt cu mâna la gură, pentru a astupa un sgribț.

www.digibuc.ro

Intre timp, Hypolit se scobește cu degetul în nas, ca de fiecare dată când se găsește în încurcătură. Cum să mărturisească dintr'odată, că nici gând de vin, fiindcă nu are nimic de spus la cămară? Că, de totdeauna, nimeni din casă nu ținea seama de vreo dorință a lui? Că, deși aniversarea zilei sale de naștere, abia obținuse cu greu destuparea unei sticle la masă, pentru toată familia laolaltă? Cum să recunoască toate acestea, fără să se facă de râs înaintea unui străin?

— Dragă domn Tilică, mulțumesc pentru bunele urări! Vezi însă, cu vinul stăm cam prost. La masă, am desfundat ultimele sticle din cămară. Niște vin roșu de Drăgășani, care s'a băut în doi timpi și trei mișcări, aproape numai de mine și de nepot. Dacă știam că treci pe aci, puneam o sticlă la o parte pentru dumneata. Dar, așa...

Figura de galoș a lui Tilică s'a lungit deabinelea, bălăbănindu-se a pagubă. Sigur, numai ca să scape de el din bucătărie, Maria spusese așa, într'o doară, să meargă să ciocnească un pahar cu vin de ziua lui domn Hypolit. Cică, mai rămăseseră niște sticle pline pe masa din sufragerie.

www.digibuc.ro

Şi, când cólo? Nimic. Phii, afurisită muere! Acum, nu are încotro. Nu poate să o şteargă pe loc. Chestie de obraz...

— Domn Tilică, nu stai puţin?

Tilică se aşează cam strâmb, pe marginea unui scaun dela masă:

— Mulţumesc. Rămân doar o clipă, fiindcă nu prea am timp. Ştiţi, cam dela ora aceasta înainte, începe lucrul la cimitir. Fiecare serviciu, cu ora lui. La noi, cel puţin iarna, lumea se înmormântează între ora două jumătate şi ora patru jumătate. Primăvara, chiar mai devreme. Vara, mai spre seară...

Hypolit nu ştie ce să spună, pentru a schimba odată vorba.

Dar, Tilică o dă înainte:

— Azi, am înmormântarea unei fetiţe de vreo opt anişori, transportată cu dricul încă de dimineaţă la Capelă. Cu copii, treaba este mai plăcută, fiindcă abia le simţi sicriul pe umăr. Nu ca barosanii depe la patruzeci de ani în sus...

Tilică se întrerupe o clipă, măsurând parcă pe Hypolit:

— Dumneata bunăoară, nu trebue să cântăreşti prea greu în sicriu. Eşti deajuns

www.digibuc.ro

de rotofei, dar oricum ai picioarele mai puțin...

Hypolit se răsucește în fotel, simțindu-se deadreptul prost. Doamne, ce nesimțit! Să vorbească asemenea lucruri. Desigur, suferă de deformare profesională, altfel nu era de conceput. Uf, și nu mai pleacă odată!

Tilică urmează pe neașteptate, făcând cu ochiul:

— Ei, coane, te mai legi de Maria?

Hypolit, deodată roșu ca un rac, nu mai găsește cuvintele de surprindere. De unde Dracu mai știa și aceasta? Dacă apucăturile sale libidinoase ajungeau de domeniul public, era un om compromis în cartier. Trebue să desmintă vehement, fiindcă altfel începea pe gura vecinilor ca madam Stoleru. Dar, ce neobrăzare pe Tilică, să i se adreseze cu o asemenea familiaritate! Era beat ca un porc. Numai așa se înțelege...

— Bine, domn Tilică, ce prostii îți mai trec prin cap? Cum crezi? Eu să mă leg de bucătăreasa din casă? Dar, ce-am ajuns, pentru numele lui Dumnezeu?! Nu mai vorbi așa într'aiurea, fiindcă mă supăr deabinelea.

www.digibuc.ro

Dar, Tilică o ține bună:

— Ei, degeaba, parcă adineaurea, când să o înghesui pe Maria în bucătărie, nu mă scuipă aproape în obraz, răstindu-se la mine: „— Ce, nu ești întreg la minte? Incepi și dumneata cumva ca domn Hypolit?"...

In fotel, Hypolit răsuflă tot mai anevoe, parcă înăbușit cu încetul. Desigur, Tilică va povesti ordonanței. Apoi, ordonanța va povesti maiorului. Apoi, maiorul va povesti nevestei. Apoi, nevasta va povesti croitoresei. Apoi, croitoreasa va povesti lui madam Stoleru. Apoi, madam Stoleru va povesti studentului în gazdă. Apoi, studentul va povesti lui Bimbo Stanian. Și așa, nu va mai scăpa nici pe lumea cealaltă!

Și Tilică nu mai sfârșea odată:

— Lasă, cam face pe nebuna acum! Dar, vorbim noi mai încolo, când nu o să i se mai întoarcă bărbatul niciodată. Atunci, parcă văd că facem poștă pe ea, când dumneata, când eu, când dumneata, când eu...

Tilică râde spart, cu un dinte din față ieșit în afară ca un ciot de țigară.

www.digibuc.ro

Hypolit, scos din sărite, bâlbâe cu mâinile în aer:

— Eşti beat! Nu ştii ce vorbeşti! Cum îţi permiţi?

Tilică se ridică încet, cu acelaşi rânjet:

— Ei, de acum, mă duc la lucru. Cu tot respectul!

Pe când Tilică se depărtează cu paşi ca de gumă, Hypolit repetă din urmă ca un papagal:

— Eşti beat! Nu ştii ce vorbeşti! Cum îţi permiţi?

www.digibuc.ro

CAP. XI.

Justin a ieșit din curte, pornind încet spre centrul orașului. Bineînțeles, cu privirea în pământ, umerii căzuți puțin înainte și mâinile înodate la spate.

Abia face câțiva pași, când se și aude strigat din urmă de vocea maiorului Eustațiu Popescu:

— Domn profesor!

Justin trebue să se oprească din drum, așteptând cu o silă abia tradusă într'o ușoară încleștare a fălcilor.

Maiorul Eustațiu Popescu, cu chipiul tras pe o sprânceană, cu obrajii bărbieriți și pudrați de curând, cu mustața în șfi-

www.digibuc.ro

chiu, se apropie ca în pas de marş. Strânge vehement mâna parcă inertă a lui Justin, mărturisind cu un zâmbet lat:

— Bine că am cu cine să merg până la staţia de tramvai! Ştiţi, mie nu-mi place să rămân singur nici măcar o clipă, fiindcă trebue să comunic mereu cu cineva. Dacă se întâmplă totuşi, mă trezesc vorbind aşa, de unul singur.

După o clipă, întreabă:

— Ei, ce se mai aude nou?

Justin ridică din umeri:

— Nimic...

— Ei, nimic! Aşa răspundeţi mereu. Cu o lună în urmă, când cu schimbarea guvernului, vă întâlnisem la amiază, chiar la intrarea în curte. Vă întreb ca acum: „— Ei, ce mai este nou?", fiindcă mă întorceam deadreptul dela regiment, aşa că nu apucasem ediţiile speciale ale ziarelor din oraş ca dumneavoastră bunăoară pe drumul dela şcoală încoace. Şi ce răspundeţi? Bineînţeles: „— Nimic!"...

Maiorul trebue să aştepte pe Justin, pentru a potrivi din nou pasul cu mersul ca după dric a acestuia.

— Ştiţi, o veste bună! Este încă confidenţial. Figurez pe tabelele de avansare

www.digibuc.ro

la gradul de locotenet-colonel, pe ziua de zece Mai. Bineînțeles, rândul îmi venise de acum doi ani. Dar, m'au lucrat niște măgari dela Minister.

Cum merg așa, stând aproape pe loc, poate chiar să aprindă o țigară. Dar, mai întâi, întinde tabachera spre profesor. El are maniere, nu ca vecinul care nici nu schițase măcar o felicitare pentru avansarea în perspectivă.

Justin refuză într'o doară:

— Mulțumesc. Nu mai fumez de mult. Sufăr de inimă.

După ce aprinde țigara, maiorul vorbește din nou:

— Slavă Domnului, eu unul sunt sănătos tun! Nici o bătătură măcar!

Apoi, din senin:

— La ce armă a recrutat Sandu, acum o săptămână?

— Nu știu bine. Parcă la Geniu, ca elev al Școalei Politehnice...

— Da, sigur! De fapt însă, Geniul nici nu este militărie în toată regula. Când muncă de salahor, când calcule de birou. Puah!

Maiorul se uită în treacăt la ceasul dela mână. Phii ce târziu! La ora cinci, avea

www.digibuc.ro

doar întâlnire cu domnişoara Fifi, în holul cinematografului. Dacă mai umbla aşa încet, potrivindu-se după hodorogul de alături, nu mai ajunge la timp. Dumnezeule, să ştie Eufrosina! Ar arunca cu vitriol în ochii amândorura. Dar, nu are cum să afle de legătura cu Fifi, deşi era totuşi primejdios cu amanta chiar în curte, mai ales şi chiriaşă a lui madam Stoleru. In orice caz, aşa cum se vedeau într'ascuns, pe la un cinematograf şi de acolo la camera de hotel depe Calea Griviţei, nici Dracul nu mai prinde de veste!

— Domle profesor, mă scuzaţi! Dar, am o treabă urgentă la Ministerul de Război, chiar la ora cinci! Trebue să mă grăbesc spre tramvai. Vă salut!

Abia după depărtarea maiorului, fălcile lui Justin se descleştează însfârşit. Ciudat cum, din placiditatea lui definitivă, mai ajung să răbufnească uneori instincte deadreptul criminale, bunăoară când i se adresează careva din senin ca maiorul de până mai adineaurea!

Pe nesimţite, Justin a ajuns la bulevard. Se uită în stânga şi în dreapta, ca o guvernantă cu copii, lăsând să treacă mai întâi un automobil încă departe la vreo

www.digibuc.ro

sută de metrii, până să traverseze însfârșit.

Acum, străzile sunt mai animate, mai pline de lume. Totuși, Justin umblă tot cu privirea în pământ, astfel că uneori îmbrâncește din greșeală câte un trecător.

— Bine, domle, nu vezi pe unde umbli?

Dar, Justin trece mai departe, fără să ceară scuze.

Insfârșit, intră la „Corso", la cafeneaua de totdeauna. Lasă pălăria și mantaua la cuier, făcându-și loc apoi până la masa din colț, de lângă geamul mare dela stradă.

Masa aștepta goală, parcă rezervată anume. De ani de zile, consumatorii familiari dela „Corso" o știau dealminteri ocupată numai de „domn profesor", în fiecare după-masă, dela ora cinci până pe la ora șapte. Dacă bunăoară, înainte de această oră, vreun neprevenit de dată mai recentă se îndrepta cumva spre masa liberă în aparență, era oprit dela sine de cei din jur. De fapt, nimeni din cafenea nu știa mare lucru despre Justin, afară doar de titlu care suna aproape ca o poreclă: „domn profesor". In orice caz, alte amănunte semnificative rămâneau necunoscute. Și în definitiv, nu interesau

www.digibuc.ro

pe nimeni, nici măcar pe stâlpii cafenelei puși pe bârfeală, fiindcă „domn profesor" părea pur și simplu mai anodin ca oricare pensionar ramolit depe acolo.

Justin s'a așezat la masă, cu capul rezemat în palmă. Fără să comande nimic, este servit peste o clipă cu un schwarț.

In ochii chelnerilor, de când se știau angajați în serviciu la „Corso", „domn profesor" însemna un schwarț la masa din colț de lângă geam. Apoi, era parcă clientul cel mai potolit, deci cel mai comod. Nu se enerva niciodată, chiar dacă i se aducea schwarțul peste o oră dela sosire. Ciudat, nu saluta și nu vorbea cu nimeni, parcă nu ar cunoaște într'adevăr pe nimeni. Nici nu fuma, nici nu răsfoia ziarele dela amiază, nici nu juca table ca mai toți ceilalți clienți. Și totdeauna, singur la masă. In orice caz, întreg la minte nu părea ca atare.

Justin se uită pe geam, la lumea care trecea în sus și în jos pe Calea Victoriei ca pe promenadă într'un loc de viligiatură. Nu este interesat de ceva anume, cine știe bunăoară de un picior cambrat de femee, de o marcă nouă de automobil sau pur și simplu de o figură a unui

www.digibuc.ro

cunoscut oarecăre. Dealminteri, totul i se pare la fel de anost, în monotonia de fiecare zi. Stă pur şi simplu ca o altă fereastră, la vitrina dela stradă. Atât. Şi totuşi, nu se plictiseşte propriu zis. Sau, chiar dacă în ultimă instanţă starea lui era de plictiseală, se complace aşa. Aci, la masa dela „Corso", se simte însfârşit liniştit, parcă lăsat în pace deabinelea în inerţia sa. Deşi într'o cafenea plină de lume, numai acolo se găseşte într'adevăr singur, cu desăvârşire trecut cu vederea, tocmai ceeace căuta anume.

In atmosfera ceţoasă de fumul ţigărilor, domneşte o rumoare de antract la teatru. Dela mesele din apropiere, cuvintele se desluşesc uneori chiar deajuns de bine. La masa din faţă bunăoară, nişte licenţiaţi dela Facultatea de Filosofie, cu gesturi de aripi de mori de vânt, desbat orientarea ideologică a generaţiei tinere. La o masă mai în dreapta, câţiva misiţi evrei, strânşi cap la cap, bolborosesc cifre de bursă. La a treia masă de mai încoace, un bătrân veleitar al literaturii dictează unui băiat dintr'altă redacţie de ziar, bineînţeles după ce făcuse mai întâi cinste la consumaţie ca de fiecare dată, o notă elo-

www.digibuc.ro

gioasă cu prilejul unui premiu retrospectiv decernat activităţii sale lirice de către „Casa Şcoalelor". Insfârşit, chiar la masa de alături, câţiva ofiţeri trecuţi de mult în rezervă fac strategia războiului de mâine, cu atitudini de babe care dau în cărţi. Şi aşa mai departe.

Justin a auzit de atâtea ori aceleaşi cuvinte, ale aceloraşi persoane, dela aceleaşi mese, încât urechea nu mai percepe acum decât un murmur confuz, gol de orice înţeles.

In oglinda înbăcsită depe peretele din faţă, Justin se întrevede dela depărtare, acolo, la masa din fund. Tresare pe neaşteptate, cu o asociaţie în minte. Parcă este „Le buveur d'absinthe", din tabloul lui Degas. Nu poartă nici melon pe creştetul capului şi nu are nici barbă. Iar în faţa lui nu se găseşte paharul băuturii tari. Incolo însă, expresia de ratat ajuns la abrutizare, mai bine zis de om sfârşit, este aproape identică. Ciudat, ce bine mai funcţionează memoria! Parcă abia răsfoise albumul cu reproduceri din pictorii impresionişti, achiziţionat încă din facultate şi rătăcit apoi în anii de război.

Justin duce ceaşca de schwarţ la gură,

www.digibuc.ro

sorbind o înghiţitură. Bineînţeles însă, schwarţul se răcise între timp. Dar, nu are a face.

Privirea lui Justin s'a întors din nou la stradă, unde luminile oraşului se aprinseseră din senin.

www.digibuc.ro

CAP. XII.

— Bine, Ghiță! Spune coniței că vin chiar acum! primește Ana într'o doară.

— Am înțeles! Să trăiți! răspunde prompt ordonanța maiorului, făcând apoi stânga împrejur.

Ana nu avea încotro. Trebue să treacă pe la doamna Eufrosina maior Eustațiu Popescu, la o cafea. Dealminteri, dacă nu păstra relații de bună vecinătate cu fiecare în parte, nu ajungea să trăiască în pace cu lumea din curte. Şi apoi, parcă pentru prima oară, nu se mai ducea chiar în silă, fiindcă singură acasă în după-masa acelei zile nu mai scăpa de amintirile declanșate ca niciodată.

www.digibuc.ro

Cu mantaua pe umeri, Ana se pregăteşte să treacă din sufragerie în vestibul.

Din fotel însă, Hypolit se roagă mieros:

— Ana, nu mai pleca în vizită la nevasta maiorului! Dă-o Dracului! Nu mă lăsa singur, toată după masa! Stai cu mine! Este doar ziua mea...

Ana trânteşte uşa în urmă, auzind din sufragerie vocea lui Hypolit deodată ameninţătoare:

— Bagă de seamă! Mă răzbun într'o zi...

In curte, Ana se încrucişează cu Bimbo Stanian, care ieşea tocmai din casă. O salută din treacăt, cu zâmbetul lui zaharisit de june prim de profesie, pălăria scoasă pentru o clipă desvelind o frezâ strălucitoare de briliantină ca bombeul unui pantof de lac. Desigur, la cinematograful „Rex" din cartier, se sfârşeşte curând rularea seriei dela ora cinci, după care trebue să apară în pauză pe scenă.

Ana începe să urce scara de lemn în spirală, într'o obscuritate aproape deplină. Se uită cu băgare de seamă cum calcă pe fiecare treaptă, observând cu acest pri-

www.digibuc.ro

lej fuga svâcnită a câte unui gândac dintr'un ungher într'altul. Insfârşit, la etaj, apasă pe butonul soneriei de sub cartea de vizită a maiorului de intendenţă Eustaţiu C. Popescu.

Ordonanţa deschide solemn ca un valet de casă mare, deşi în cămaşă, cu pantalonii căzuţi din lipsă de bretele şi numai în ciorapi.

In salonul neîncăpător, cu lumina aprinsă depe acum, Eufrosina o îmbrăţişează din plin. In urmă, Ana încearcă să şteargă într'ascuns urmele roşului de buze depe obrajii sărutaţi.

Astăzi, gazda purta un capot de mătase vişinie, care plesnea aproape sub rotunjimile cărnii revărsate, dealminteri fără soutien pentru sâni sau corset pentru pântec.

Eufrosina şi Ana s'au aşezat în câte un fotel, de o parte şi de alta a mesei rotunde cu cărţile unei pasenţe abia începute.

In jur, atmosfera cunoscută a salonului. Perne brodate. Zeci de fotografii din decursul carierii militare a maiorului, mai ales dela defilările din fiecare an de zece Mai. Bibelouri pe toate rafturile. Pe a-

www.digibuc.ro

locuri, câte o carte lăsată la vedere. Colivie cu canari. Intr'un dulap de sticlă ca în galantar, serviciul de ceai din porțelan primit zestre de stăpâna casei. Pe marginea covorului de duzină, Piți, cățelușa de rasă pekinez, dormind ca leșinată.

Eufrosina a și început:

— Dragă, ce mai este pe la voi?

Ca de fiecare dată, Ana răspunde:

— Doamnă Popescu, mai nimic...

— Iar „doamnă Popescu"! Bine, dragă, când o să te obișnuești odată? De douăzeci și mai bine de ani, mereu cu aceleași forme de protocol, cu „doamnă Popescu" în sus și „doamnă Popescu" în jos! Când Dumnezeu o să mă tutuești, chemându-mă odată pe numele mic? Abia pe lumea cealaltă?

Ana nu are cum să spună adevărul, mărginindu-se doar să ridice din umeri și să zâmbească de circumstanță. Cum să o considere pe doamna Eufrosina maior Eustațiu Popescu ca pe o intimă? Dacă nu o tutuia niciodată, dacă nici nu concepea măcar gândind despre ea să o numească mai familiar, era pentru că numai în acest nimic de formă mai putea să

www.digibuc.ro

pună depărtarea cuvenită de fapt între ele.

Dar, Eufrosina urmează pe neașteptate:

— Apropo, ce este cu băiatul tău? Bagă de seamă! Cam pierde nopțile! Aseară, iar s'a întors pe la miezul nopții.

Ana tresare cu un ghimpe în suflet. De unde știa și aceasta? Dar, ce să mai spună ceva... De totdeauna, doamna Eufrosina maior Eustațiu Popescu era la curent cu totul. Și o ținea bună, chiar dacă greșea cumva.

— Noroc că nu face gură la beție, ca Tilică bunăoară! Doamne, ce pacoste în casă cu cioclul acesta! Este beat în orice clipă din zi sau din noapte. Mă mir cum nu scapă sicriul depe umăr, când duce câte un mort la groapă. Aseară, pe când se întorcea în curte pe trei cărări, începuse să și cânte: „Ecaterino, vedea-te-aș moartă, cu dric la poartă și cai mascați"... Este un scandal! De dimineață, am trimis vorbă prin Ghiță. Dacă nu se astâmpără odată cu gura, cel puțin noaptea, ne lipsim de asemenea chiriaș în douăzecișipatru de ore.

Ana presimte că doamna Eufrosina ma-

www.digibuc.ro

ior Eustațiu Popescu este pe punctul de a se apropia de calul de bătae de totdeauna. Și într'adevăr!

— Eu nu sunt ca madam Stoleru, să țin chiriașii oricum!

Intre timp, Ghiță se apropie cu o tavă cu cafele negre.

Din obiceiu, Eufrosina începe cu observațiile pe loc:

— Ghițăăă, încet! Bagă de seamă! Te omor, dacă verși cumva bunătatea de cafea! Așa...

Apoi, după ce amândouă au luat câte o ceașcă, Eufrosina capătă din nou voce, deastădată pe un diapazon mai ridicat:

— Stricată mai este madam Stoleru! La aproape șaizeci de ani, să întrețină un pește, chiar în casa bărbatului răposat, în văzul tuturor. De fiecare dată, mă mir însă de băiat. Ce Dumnezeu, student la Conservator, deci un artist, oricum cineva mai subțire, să ajungă sub fustele unei asemenea balcâze!

Eufrosina se întrerupe o clipă, pentru a sorbi o nouă înghițitură de cafea. Nu aștepta niciodată o părere din partea Anei. Devremece nu știa să bârfească pe socoteala nimănui, de parcă nici nu era

www.digibuc.ro

femee în toată regula, nu avea de aflat nimic interesant dela ea. O chema mereu la o cafea sau așa ceva, numai fiindcă se nimerise singura dintre vecini cu care se împăca într'un fel, mai ales că era și gata să o asculte oricând ca un copil cuminte.

— Apropo, nu știi! Zilele trecute, cu gândul ca fetițele să învețe odată pianul, îmi spun pe neașteptate: dece să nu iau ca profesor chiar pe studentul dela madam Stoleru? Oricum, nu poate să ceară un preț ca bunăoară unul consacrat din oraș. Intr'o doară, trimit pe Ghiță până dincolo, pentru a lăsa vorbă să treacă pe la mine în cursul dupămesii. Și ce crezi? Nimic. Răspuns prin ordonanță. că este ocupat cu orele de studiu dela Conservator și alte baliverne. Bineînțeles, papucul lui madam Stoleru!

Eufrosina suspină pe față. Mare noroc pe baborniţa din curte să fi pus mâna pe așa boboc de bărbat! Ce mai încolo, băiatul este frumușel de pică! Și curățel, de nu te umplea desigur de cine știe ce boală venerică, la o ădică! Cât se canonise până să găsească ideea lecțiilor de pian, pentru a aduce pe băiat în

www.digibuc.ro

preajma ei! Şi nimic! Acum, trebue să caute altceva. Dar, ce? Păcat, că Ana era aşa gâscă, fiindcă altfel o întreba un sfat pe ocolite.

Deodată, din odaia de alături, izbucnesc vociferări soprane.

Eufrosina, cu fruntea încruntată din senin, se ridică greoi din fotel şi se îndreaptă în scârţâit de podele spre odaia fetiţelor.

In urmă, Ana aude de dincolo palme repezite şi ca o consecinţă hohote de plâns până la sughiţ. Doamne, cum poţi să loveşti un copil? Dar, nici nu are timp să gândească bine.

Ca un turn, Eufrosina se află din nou în sufragerie:

— Auzi, mucoasele! Se ceartă pe o poză de artist de cinema! La doisprezece ani! Le-am amintit vârsta, cu câte douăsprezece palme la dos.

Eufrosina apucă ceaşca de cafea, sorbind încă o înghiţitură. Apoi, după ce sfârşeşte:

— Apropo, ce faci mâine?

Ana răspunde moale, parcă fără voie:

— Nu ştiu. Nimic.

— Bun! Atunci, vii la mine, la o par-

www.digibuc.ro

tidă de poker! Mai am chemat şi pe Mărculeasca, nevasta colonelului. Trebue să o ştii, tot dela mine. Şi pe Tarsiţa, o vară a mea, sosită de vreo două zile din provincie.

Ana a strâmbat puţin din buze. Uf, dece nu prevăzuse partida de poker, pentru a se eschiva din timp sub pretextul cine ştie căror cumpărături în oraş? Aşa...

Eufrosina se bate cu palma peste coapsă:

— Bine dragă, cum de nu te amuză jocul de cărţi? Nu înţeleg! Cu atâta distracţie am mai rămas la vârsta noastră: un pokeraş, o bârfeală la o cafea, un film Duminica... Altfel, copii, bucătăria şi restul... Iar seara, la culcare, când pofteşti şi tu, de, ca oricare femee, soţul din pat cască şi face pe adormitul din senin. Parcă nu ştim noi?

Eufrosina face cu ochiul, fluerând a pagubă.

Intre timp, Ana s'a roşit până la urechi, mai stânjenită ca o fată de pension. Uf, ce vulgară era doamna Eufrosina maior Eustaţiu Popescu! Cu ce oameni trebue să stea de vorbă ore întregi! Pe cine să aibă ca aşa zisă prietenă! In ce

www.digibuc.ro

lume se găsea de dimineaţa până seara! Să o vadă astfel părinţii răposaţi dela cimitirul Belu...

Ana se ridică din fotel, gata de plecare.

Dar, Eufrosina se supără deadreptul, cu braţele întinse:

— Cum, să pleci de acum? Nici vorbă! Nu te las în ruptul capului! Ce, doar nu mâncaţi dela ora şapte...

Ana cade din nou în fotel, parcă aruncată înapoi.

www.digibuc.ro

CAP. XIII.

După ce dormise după-masă până la ora cinci, compensând până la un punct lipsa de somn din noaptea trecută, Sandu se așezase la masa de lucru. Dar, în ciuda eforturilor de concentrare, nu ajunsese să înainteze cu desenul proectului de pod. Dealminteri, peste puțin, lăsase totul în suspensie. Astăzi, nu avea spor la lucru, ca atare dece să mai persiste zadarnic. Se simte amorf. Stă pe scaun, cu privirea tâmpă. Numai atât poate parcă pentru moment. Și stă mereu, ca la o veghe de mort. Intre timp, în odaie, obscuritatea se face tot mai densă, ziua scă-

www.digibuc.ro

zând încă devreme în acest sfârșit de Februarie. Abia într'un târziu, se scoală încet depe scaun, pentru a se desmorți puțin înainte de masa de seară.

In obscuritatea din sufragerie, Sandu abia deslușește fotelul unchiului Hypolit din colț. Bietul infirm! Se găsea acolo ca o mobilă, cu viața pulsând în vine fără nici un rost. Desigur, doarme în lipsă de altceva. Ba nu!

Intr'adevăr, vocea unchiului Hypolit răsună pe neașteptate:

— Sandule, mor de urât! Până și gândurile cască a pustiu în cap. Și culmea, sărbătoresc ziua mea! Dacă ești bun, fă-mi un serviciu. Desfundă-mi o sticlă de vin din cămară. Să profităm de lipsa Anei, cât timp se mai află în vizită la nevasta maiorului.

Bineînțeles, Sandu este gata, însă fără voie dă peste un obstacol:

— Unchiule, dar cămara este încuiată. De unde să găsesc cheia?

Hypolit știe însă:

— Caută în raftul de sus, dela dulapul cu veselă. Acolo, o pune de o parte Ana, după fiecare masă.

Sandu a găsit într'adevăr cheia, la locul

www.digibuc.ro

indicat. Apoi, după ce desfundă în grabă o sticlă din cămară, soarbe o înghiţitură în treacăt. Acelaşi vin roşu, cu gust de tanin.

La vederea sticlei de vin, ochii unchiului Hypolit par dintr'odată fosforescenţi de bucurie, în obscuritatea sufrageriei:

— După ce sfârşesc vinul, ascund sticla sub fotel. Diseară, când te întorci din oraş, o duci înapoi în cămară. Acolo, o laşi printre celelalte sticle pline.

— Bine, unchiule!

Sandu trece în vestibul, unde îmbracă paltonul într'o doară. Apoi, odată afară, porneşte încet, parcă în voia paşilor, cu umbra abia desemnată pe trotuar de lumina ştirbă a felinarelor din răstimpuri.

In atmosfera serii de sfârşit de Februarie, parcă înecăcioasă ca un fum, simte din nou dorinţa de a evada prin ceva. Dar, un film de aventuri la alt cinematograf din centru sau un pahar de vin la bodega din cartier nu se mai poate deastădată, fiindcă nu mai are nici un ban în buzunar. Atunci?

Deodată, paşii lui Sandu încep să calce mai apăsat. Desigur, Mimi era întoarsă acasă. Frizeria „La Gogu", unde lucra

www.digibuc.ro

ca manichiuristă, se închidea dela ora şapte, conform orarului de iarnă al magazinelor. Ori acum, era ora şapte trecute, deşi ceasul dela mână nu o confirma pe dată, găsindu-se tot neînvârtit din ajun. Dar, dacă aşa, pe neprevenite, dădea peste un altul la ea? Nu. Pentru clienţii respectabili ai frizeriei, care întreţineau pe mica manichiuristă ochită la întâmplare cu prilejul rândului la tuns sau bărbierit, ora nu părea indicată. Pentru aceştia, era încă prea devreme.

Sandu trece într'o curte parcă aidoma cu aceea de acasă, îndreptându-se spre clădirea din fund. Bun, după lumina dela fereastră, Mimi se găsea aşa dar întoarsă dela serviciu!

Sandu bate în uşă, cu nerăbdare.

Dinăuntru, o voce moale, uşor mieunată, întreabă oarecum mirată:

— Cine este?

— Eu, Sandu!

După o clipă, uşa se deschide încet.

Mimi este o fată tânără, poate numai de vreo douăzeci de ani. Păr blond, revărsat în bucle până pe umeri. Figură în formă de inimă. Ochi verzi de pisică, sub sprâncene abia încondeiate. Nas cârn. Gu-

www.digibuc.ro

ră mică, însă cu fard pronunțat pentru a se îngroșa conturul buzelor. Ten alb, ca pudrat. Poartă o rochie simplă de postav negru, deajuns de lipită pe corp pentru a se observa dintr'odată rotunjimea agresivă a sânilor și arcuirea leneșă a șoldurilor mari. Pulpele picioarelor se desemnează poate prea subțiri, în contrast cu plinitatea coapselor reliefate prin fustă.

Sandu a intrat în odaie, lăsându-se în urmă pe fotelul cu teluri desfundate. Așa, îmbrăcat cu paltonul.

Intre timp, Mimi s'a așezat pe pat, după ce aruncase mai întâi la o parte revista „Cinema", răsfoită desigur până atunci la lumina scundă a lâmpii depe masa de noapte:

— Bine, dece treci așa, pe neașteptate, fără să-mi spui nimic din timp? Dacă nu mă găseai acasă? Dacă....

Dar, Mimi se oprește la timp, chiar înaintea motivului principal, de teama unor indiscreții care ar putea să ducă la complicații ulterioare. Mai bine așa, să nu știe nimeni de nimeni.

Intre timp, Sandu se întinde mulțumit în fotel. Se simte cá acasă, adică mult

www.digibuc.ro

mai bine ca acasă. Privește aproape înduioșat în jur, ca la un cadru intim, dealminteri de mult familiar pentru el. Masa de noapte, cu fotografiile părinților lui Mimi dela Pitești, un aparat de radio cu galenă și „Apărarea are cuvântul" de Petre Bellu. Patul acoperit de o plapumă roșie, cu o pernă de lână brodată. Deasupra, niște reproduceri de picturi cu flori, decupate de prin prima pagină a „Universului" de Duminica și prinse deadreptul pe perete. Lighianul din colț, cu lucrurile de toaletă pe de lături. Dulapul, cu o oglindă crăpată puțin într'un loc. Masa, cu o mașină de spirt, două cești de cafea și câteva numere stinghere din „Realitatea Ilustrată". Soba mică de fier... Aci, în această odae, în preajma lui Mimi, se simte dintr'odată bine dispus, fără să știe singur propriu zis dece. Poate de naivitatea, de romanțiozitatea de ușor prost gust, de profesiunea însăși de manchiuristă a lui Mimi. Bineînțeles, nu era îndrăgostit. De totdeauna, iubirea i se păruse dealminteri un călcâiu a lui Achile, care expunea numai la situații ridicole. Ceva deadreptul nedemn. Ca atare, nici nu concepea a se îndrăgosti vre-

www.digibuc.ro

dată, mărginidu-se doar la raporturi de camaraderie. De cele mai multe ori însă, fetele erau proaste prin excelenţă, mereu cu pretenţii de a li se face curte cu orice preţ. Numai cu Mimi nu începeau mofturi sentimentale. Deaceea şi ajungea să se înţeleagă ca prieteni. Nimic de mirare, dacă o cultivă cu mai multă simpatie ca pe oricare alta de vreo condiţie mai bună.

Pentru a complecta senzaţia de plăcere pur şi simplă, Sandu mai cere într'o doară:

— Imi dai o ţigare?

— Iar, fără ţigări?

Şi Mimi trage sertarul dela masa de noapte, întorcându-se apoi cu un pachet „Virginia" nici desfăcut măcar.

Sandu se loveşte cu palmele peste genunchi, izbucnind deodată:

— Bravo! Aşa, peste noapte, dela ţigări „Naţionale" la ţigări „Virginia"? Cărui maharajah faci manichiura acum?

Mimi se bozumflă o clipă, fiindcă nu înţelege asemenea glume. Apoi, pe când aprinde ţigara lui Sandu, întreabă pentru a schimba vorba:

— Ei, ce facem diseară? Mă duci la o cofetărie şi apoi la un cinema?

www.digibuc.ro

— Nici gând. Poate altădată. Pentru moment, nu mai am bani nici pentru ţigări.

— Dece? Pe ce cheltuești? Eu nu te ruinez în nici un caz.

— Vinul.

— Uf, iar bei? Nu-mi place! Deaceea pari şi aşa buhăit, de semeni aproape cu...

Dar, prudentă, Mimi se întrerupe din nou.

Sandu zâmbeşte prin fumul de ţigară. Apoi, după un timp, parcă amintindu-şi deodată, cere pe neaşteptate, cu un uşor neastâmpăr tremurat până în voce:

— Stinge lampa!

Era parola începutului.

O clipă, Mimi mai ezită de formă. Apoi, stinge lumina, fără nici un cuvânt.

Sandu nu o ducea noaptea într'o garsonieră, la etajul al cincelea sau al şaselea, unde te crezi ca la New-York. Nu dădea cadou de Crăciun o sticlă de parfum „Soir de Paris", de întâi Martie un mărţişor ca de aur, de Paşti o cutie de bomboane dela cofetăria „Nestor". In câte o Duminică, nu o plimba până la Snagov, cu automobilul. Bineînţeles, niciodată, nimic din aşa ceva. Doar vizite la ea acasă

www.digibuc.ro

ca acum, când fumează rezerva de ţigări dela ceilalţi. De vreo sărbătoare, un match de foot-ball. Uneori, în cine ştie ce seară, câte un film cu bătăi şi împuşcături, deci nici măcar cu intrigă de amor în decor de lux. Cam atât. Cu ceilalţi tipi, se simte flatată. Nu mai este o biată manichiuristă dela salonul de coafură „La Gogu" ci ca o doamnă din lumea mare. Apoi, are impresia unei afaceri rentabile, datorită căreia poate să arate bine, aşa cum o dorea din cochetărie. Dar oricum, rămânea parcă rece, nu lua parte decât de formă la actul sexual propriu zis. Iar la urmă, pe când se spăla la bae, în timp ce partenerul se îndrepta spre closet, avea un sentiment de ruşine. Cu Sandu, nu i se întâmpla niciodată astfel. Cu Sandu, făcea parcă sport dela egal la egal, simţindu-se camarazi de acelaşi calibru. Nimic silit. Şi pe deasupra, sănătos, fără perversităţi zadarnice de excitare. In limbajul femeilor întreţinute, amantul fără plată se numeşte acel „de inimă". Aşa era Sandu pentru Mimi, deşi nici ea nu ştia bine dacă îl iubea într'adevăr.

In obscuritatea odăii, amândoi se desbracă pe tăcute. Se desbracă cu gesturi

www.digibuc.ro

smucite, cu o nerăbdare care nu cunoaște încă sleirea unei legături mai vechi.

In pat, trupurile se regăsesc într'o îmbrățișare sălbatică, strivindu-se cu o apăsare ca de luptă în ring. Palmele băiatului abia întârzie cu mângăeri rotunjite pe umerii, sânii, șoldurile sau coapsele femeei de dedesubt. Și sărutările lui de ventuză fierbinte abia de încep să o usture furnicat dealungul pielii. Ca totdeauna, Sandu iubește frust, dintr'odată. Nu se oprește mai îndelung la învelișul de carne al fructului. Fără ocoluri, caută deadreptul miezul, într'o pătrundere brutală.

Mimi strânge mai tare pe Sandu în brațe, aproape convulsiv, dintr'odată cuprinsă de ritm. Curând, nu mai este stăpână pe ea, ca furată cu încetul. Și dincolo de conștiința pierdută, trupul capătă parcă o viață proprie, într'o frenezie de jazz.

Sandu este ca într'un galop de cal ambalat. Totul din jur se șterge pe îndelete. Iese din contingent, pentru a se apropia parcă în același timp de nucleul însuși al acestuia. Insfârșit, simte apropierea clipei celei mari, când valul crește boltit din adânc spre a se revărsa în spume tentaculare.

www.digibuc.ro

Apoi, capul lui Sandu cade greu pe umărul lui Mimi. Ca din ceață, totul se desprinde din nou ca mai înainte, în conștiința realității de totdeauna, Sandu este Sandu. Mimi este Mimi. Patul din odaia lui Mimi este patul din odaia lui Mimi. Și așa mai departe. Din senin, se simte cuprins de o tristețe stranie, ca de o brumă. Stă pe malul lucrurilor, deodată stingher, ca primul om isgonit din Paradis. Acum, carnea nu mai spune nimic, părând deodată împovorâtoare ca o haină, din care nu mai ajungi să ieși nicicum.

— Lasă-mă, te rog, murmură Mimi.

Sandu se deslipește încet din ea, rămânând în urmă ca pe o plajă pustie depe care a apus soarele.

Mimi se îndreaptă în vârful picioarelor spre lighianul din colț, pentru a se spăla în grabă. Este împăcată, liniștită, senină, doar parcă cu o urmă de părere de rău, că de fiecare dată trebue să se ridice în grabă pentru spălat, întrerupând astfel starea de plutire leneșă ca pe o apă de lângă bărbatul întins pe spate în pat.

www.digibuc.ro

CAP. XIV.

La candelabrul din sufragerie, ard numai două becuri, de unde lumina slabă, aproape bolnavă. In jurul mesei, la locurile de totdeauna, Ana, Justin și Hypolit sfârșesc supa de linte din farfurie. Numai în partea din dreapta, scaunul lui Sandu nu este ocupat, parcă stingher cu tacâmul în față. Nici un cuvânt.

Cu un nod în gât, Ana nu mai poate să înghită lingura de supă. De când se întorsese din vizita dela doamna Eufrosina maior Eustațiu Popescu, de unde plecase dealminteri cu un început de migrenă de atâta vorbă, dăduse acasă numai

www.digibuc.ro

de neplăceri. Mai întâi, în sufragerie, găsise pe Hypolit ameţit deabinelea, cântând într'aiurea, cu limba împleticită în gură: „A fost odată un mic copilaş, care după una, două, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt, nouă, zece săptămâni, a început să dea din mâini"... Sub fotelul de infirm, sticla de vin, ascunsă prea în grabă, rămăsese cu gâtul afară. Scoasă din sărite, începuse cu cuvinte tari, apropiindu-se de fotel pentru a lua sticla înapoi. Dar, pe neaşteptate, Hypolit o încolăcise cu braţele ca de caracatiţă, începând apoi să o sugă de gât şi să o strângă de sâni. Oh, şi duhoarea de vin a răsuflării sale întretăiate! Se sbătuse câteva clipe, cu strigăte zadarnice. Într'un târziu, abia cu greu, ajunsese să se smulgă odată, rămânând în urmă cu părul ciufulit şi rochia şifonată deabinelea. Fugise deadreptul la bae, unde se spălase pe faţă ca de bale. Apoi, la bucătărie, nimic pregătit încă pentru masa de seară. Chemase pe Maria pe geam, căci era desigur prin vecini. Într'adevăr, peste câteva clipe, apăruse dela madam Stoleru, cu pestealca pe ceafă şi mâna la gură, oarecum ruşinată. Nu mult după a-

www.digibuc.ro

ceea, auzise pe Justin întors din oraș. Deci, începuse să așeze masa în sufragerie, fără să privească însă spre colțul lui Hypolit. Cu acest prilej, scăpase un pahar pe jos. Culmea, se mai adauga și asemenea pagubă! Insfârșit, se puseseră la masă, dar fără Sandu. Nici o îndoială, băiatul se pregătea să petreacă încă o noapte la o bodegă de prin cartier, în ciuda observațiilor de dimineață. A doua zi, o altă absență la școală. In timpul partidei de poker de mâine dupămasă, doamna Eufrosina maior Eustațiu Popescu parcă începe din nou: „— Apropo, ce este cu băiatul tău? Bagă de seamă! Cam pierde nopțile! Aseară, iar s'a întors pe la miezul nopții"... Și toate se spărgeau numai în capul ei. Uf, ce viață!

Hypolit soarbe ultima lingură de supă din farfurie. Este mai încruntat ca niciodată, dealminteri pe drept cuvânt. Nu mai rabdă asemenea tratament în casă! Ce, fiindcă băuse o sticlă de vin de ziua lui, să fie batjocorit într'așa hal de Ana? Dar, ce a ajuns în definitiv? Din păcate, nici nu poate să se plângă lui Justin, fiindcă nu are cu cine să stea de vorbă. O cârpă de om. Și nici atât. Ah, de s'ar muta

www.digibuc.ro

odată de aci! Dar, unde? Nu vede nici o rudă sau prieten, la care să se adreseze în acest scop. Şi apoi, ce figuri pe Ana, fiindcă pusese o clipă mâna pe ea! Ţipete ca din gură de şarpe, de se auzise poate până în vecini. Şi de fapt, parcă nu era amatoare ca oricare femee? Desigur, de mult, nu se mai culca cu bărbatul ei. Dealminteri, dela prima vedere, Justin pare o căzătură, care nu mai este în stare de nimic. Atunci?

Justin a lăsat aproape trei sferturi din supă pe fundul farfuriei. Acum, degetele sale frământă din nou cocoloaşe de pâine pe faţa de masă. De când venise din oraş, simţise tăcerea duşmănoasă din casă, altfel de apăsătoare ca deobiceiu. Apoi, bănuise repede o cauză, observând privirea uşor diluată, gesturile moleşit neregulate şi mai ales mirosul de vin din spre Hypolit. Din ce nimicuri se acrea biata Ana! O sticlă de vin băută pe ascuns de fratele său. Un pahar spart într'o doară de ea. Incă o lipsă a băiatului dela masa de seară. Şi totuşi, poate că nimicurile fărămiţează cu încetul. Ciudat, că Ana nu a ajuns încă la saturare. Că mai are ce să pună la inimă. De mult, el nu mai

www.digibuc.ro

înregistrează nimic, rece ca steaua Syrius.

Deodată, ușa sufrageriei din spre vestibul se deschide pe neașteptate, făcând loc lui Sandu.

Uf, totul ca la fiecare masă de seară! Lumina sepulcrală. Tăcerile ca de bătrâni. Și restul. În definitiv, mai bine rămânea la Mimi pentru toată noaptea, deși și acolo începuse să simtă o senzație de înăbușire ca ori de câte ori după ce făcea dragoste.

Din capătul mesei, figura Anei s'a luminat puțin:

— Bună seara, Sandule!

Răspunsul vine ca în silă:

— Bună seara...

Intre timp, Ana s'a ridicat de pe scaun, pentru a servi câteva linguri de supă în farfuria lui:

— Supă de linte. Supa ta preferată...

Dar, Sandu se așează la masă, fără să scoată nici un cuvânt.

Ana se uită cam cu grijă, însă nu întreabă nimic înaintea celorlalți. Ce oare i se întâmplase băiatului, de părea așa de abătut? Desigur, ceva în legătură cu studiile nu era în nici un caz. Atunci? Poate

www.digibuc.ro

o deziluzie sentimentală. Sandu avea încă o fire atât de copil, încât era greu de închipuit să stăpânească o față dcpe acum. In definitiv, poate mai bine. Altfel, cine știe cu cine se încurca mai serios, fără nici un rost așa devreme?

Pe când duce lingura de supă la gură, Sandu observă privirea complice a unchiului Hypolit, care ar vrea parcă să comunice ceva, fără să știe însă cum anume, cu ceilalți de față. In lipsa sa de acasă, mama dăduse oare peste sticla de vin furată din cămară? Cam greu de presupus, în urma celor stabilite din timp cu unchiul Hypolit. Doar nu avusese ideea de a număra din senin sticlele de vin din cămară, tocmai în seara aceea!

De alături, Sandu se simte privit de tatăl său. O clipă, se întoarce spre acesta. Privirea deșartă. Și degetele cu cocoloașele de pâine, tic ca de copil cretin... Ce prestigiu mai avea oare în clasă? Cum nu i se turna clei în galoși, nu i se puneau peniță pe scaun, nu i se presăra praf de strănutat în condică? Cu un asemenea profesor la catedră, elevii puteau să joace barbut sau să sară capra printre bănci, chiar în timpul orei de curs.

www.digibuc.ro

Ciudat, pentru tatăl său, nu are nici măcar un sentiment de compătimire, ca pentru unchiul Hypolit bunăoară. Cel puțin, fratele tatălui era victima unui accident nenorocit, ca atare nu avea răspunderea abrutizării la care ajunsese dela sine într'un fotel de infirm. Dar, tatăl său nu avea nici o scuză.

Dela locul său, Justin a înțeles tot ceeace gândea băiatul depe pragul celor nouăsprezece ani de viață. Dealminteri, era aceiași privire, poate doar ceva mai aspră, a tuturor cunoscuților care întârziau cu ochii asupra lui. Sentință fără circumstanțe atenuante: „Condamnat!"

Justin a plecat capul în farfuria de supă. Se simte trist, deși privirea lui Sandu fusese aceiași dela fiecare masă. Păcat de toate planurile băiatului de acum, de a cuceri lumea cine știe cum! De a crede în sine, ca într'o stea. Pentru oricare, viitorul urmează aceiași regulă generală. Și prin absurd, chiar de ar scăpa de această fatalitate a vieții, nu se nimerise în al doilea rând fiul lui, carne din carnea lui? Dacă ar mai avea energia unui gest afară din comun, ar îngenunchia simbolic înaintea lui Sandu, asemenea stareților Zos-

www.digibuc.ro

sima care se prosternase la picioarele lui Dimitrie Karamazov presimțind suferințele viitoare ale acestuia.

Ana se ridică din capătul celălalt al mesei, pentru a strânge farfuriile de supă.

www.digibuc.ro

PARTEA DOUA:

O NOAPTE

www.digibuc.ro

CAP. I.

Ana se pregătește să plece din bucătărie, după ce stabilise mai înainte ceeace aveau să mănânce a doua zi, conform recomandărilor dela rubrica culinară din „Universul" de dimineață.

Dar, cum Maria pare cu gândul aiurea la Dumnezeu știe ce farmece de deslegare a lui Ion, mai amintește odată:

— Așa dar, cumperi un kilogram de carne de vacă și două pâini. Și spui lăptarului să ne lase două kilograme de lapte, nu unul ca deobiceiu, fiindcă ne trebue și pentru laptele de pasăre dela desert. Apoi, vezi de pachetul cu scrobeală, pentru spălatul rufelor. Nu uita!

www.digibuc.ro

Maria dă din cap într'o doară, însă parcă numai de formă.

Insfârșit, Ana iese din bucătărie. Uf, de când cu plecarea lui Ion din casă, nu mai ajungeai să te înțelegi cu Maria! Dacă mai ținea mult așa, trebue să o dea afară, pentru a căuta altă bucătăreasă în loc. Bineînțeles, era păcat, dar nu avea încotro.

In oficiu, stinge lampa. Apoi, nu mai întredeschide ușa dela sufragerie pentru a spune „noapte bună" lui Hypolit ca în fiecare seară. O săptămână cel puțin, nici nu mai vorbește cu cumnatul ei. Prea se întrecea de tot! In schimb, se îndreaptă spre odaia băiatului, din fundul coridorului.

Sandu se plimbă în sus și în jos, între dulap și masa de lucru. Așa, parcă ar fuma într'un fel. Doamne, în toată casa, nu găsea o țigară! Și Ion, la care apela în ultimă instanță, se găsise să părăsească pe Maria tocmai acum...

Din pragul ușei, Ana s'a apucat cu mâinile de cap, de atâta dezordine. Plapuma desfăcută și aruncată într'un colț al patului, desigur încă dela somnul de după masă. Perna căzută alături, dea-

www.digibuc.ro

dreptul pe jos. Uşile dulapului căscate, cu rufele şi hainele deavalma la vedere. Iar pe masa de lucru, sticla cu tuş, cu dopul rătăcit din senin, rezemată într'o doară chiar de planşa cu proectul de pod, putându-se vărsa din nimic asupra desenului început cu atâta migală... Şi abia de dimineaţă, când făcuse curat prin odaie, pusese o oarecare regulă printre lucrurile băiatului. Păcat, că nu avea nimic din spiritul de ordine a lui Justin, dealminteri singura particularitate demnă de moştenit dela tatăl său! Mai ales, pentru un viitor inginer, se impunea ca o disciplină însăşi.

— Sandule, nu te culca prea târziu, fiindcă de mâine dimineaţă trebue să te scoli din nou devreme pentru şcoală.

Sandu nu răspunde nimic, muşcându-şi buzele. Cu fiecare prilej, mama lui se poartă caşicum ar avea a face cu un copil. Şi la toate, trebue să înghită în tăcere, tot ca un copil, bineînţeles cuminte.

— Noapte bună! spune Ana, după ce se ridică pe vârfuri spre a săruta fruntea băiatului.

— Noapte bună! răspunde Sandu într'o doară, dându-se în lături.

Ana iese din odaie, puţin tristă. Pen-

www.digibuc.ro

tru prima oară, Sandu se ferise de sărutul ei. Dece oare? Acelaşi gest de eschivare, ca la Justin, pe vremuri. Dar, de mic copil, Sandu se arătase o fire caldă, cu nimic din reţinerea pietrificată a tatălui său. In definitiv, poate i se păruse doar, fiindcă astăzi era puţin mai susceptibilă.

In odaia de culcare, Ana aprinde lampa depe masă de noapte.

Ca în fiecare seară, Justin mai întârzie în birou. Deastădată, poate chiar mai mult, fiindcă avea să corecteze pachetul de teze adus la amiază dela liceu. De totdeauna, meticulos de prompt, sfârşea corectarea tezelor chiar în aceiaşi zi când dădea subiectul în clasă, deşi propriu zis nu era nici o grabă. Desigur, numai aşa, din pedanterie de maniac.

Inainte de a se desbrăca, Ana se îndreptă spre fereastră. In faţă, la etaj, pe storul ferstrei luminate dela odaia fetiţelor, umbra doamnei Eufrosina maior Eustaţiu Popescu care gesticulează ca un scamator. Dincolo, în fund, pe pragul bucătăriei dela madam Stoleru, parcă Maria, cu mâinile în şolduri. La fereastra de mai încolo, unde perdelele nu sunt încă

www.digibuc.ro

lăsate, studentul dela Conservator cântând la vioară. Ordonanța maiorului ține tocmai în curte, pentru a scoate pekinezul să facă ultimele nevoi înainte de culcare.

Insfârșit, Ana a tras faldurile perdelelor peste curtea dela fereastră.

Apoi, începe să desbrace cu încetul, lepădând pe rând: rochia, combinezonul, chiloții, port-jartierul și ciorapii pe scaunul din preajmă. O clipă, oglinda depe scrin se umple de imaginea ei goală. Un corp de femee ca bătrână, cu o cicatrice de operație cezariană pe pântecul căzut. Insfârșit, pune cămașa de noapte, intrând în pat. Acolo, în cearceafurile reci, se simte străbătută de un frison.

Dar, după ce abia s'a încălzit puțin, Ana se ridică din nou, deastădată în genunchi și cu mâinile împreunate, pentru rugăciunea din fiecare seară. De copil, era clipa singurei atitudini perpetuate dincolo de ani. In gând, scandează rugăciunea de totdeauna: „Tatăl nostru, carele ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, fie voia Ta, precum în cer așa și pre pământ; pânea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi, și ne iartă greșelile noastre, precum și noi

www.digibuc.ro

iertăm greşiţilor noştri, şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne mântueşte de cel rău. Amin." Cuvintele se articulează pur şi simplu mecanic, fără conştiinţa înţelesului fiecăruia în parte, deşi oricum cu o evlavie de circumstanţă ca la biserică.

După ce s'a închinat, Ana se culcă deabinelea. Sub pleoapele lăsate, creşte parcă la lupă câte un amănunt din timpul zilei, aşa, la întâmplare, într'o desfăşurare de film cu scene disparate. Când cuţitul plin de sânge şters de Maria cu marginea şorţului, după tăierea puiului în curte. Când degetele lui Justin care frământă cocoloaşe de pâine pe faţa de masă. Când gâfâiala lui Hypolit în urechi, pe când o strânge ca într'un cleşte de sfârcul unui sân. Când fruntea lui Sandu fugind în lături de sărutul ei de „noapte bună". Când...

In dreptul ferestrei, răsună deodată paşii mici şi săltaţi pe tocuri ai domnişoarei Fifi, întoarsă din oraş parcă mai târziu ca deobiceiu. Şi ciudat, fredona tocmai valsul din „Văduva veselă", valsul cu care se deschisese primul bal din tinereţea ei. Dar, acum, melodia o duce spre altceva.

www.digibuc.ro

A rămas însărcinată din primele luni de căsnicie. Totuşi, nimeni nu ştie pentru moment. Nici chiar Justin. Ca în fiecare dimineaţă, face mai întâi piaţa şi bucătăria, fiindcă pe atunci nu avea încă pe Maria în serviciu. Apoi, într'un fotel, cu o carte sau ceva de tricotat în mână, în aşteptarea lui Justin dela şcoală. Caşicum ar aştepta altceva decât o simplă tăcere opacă ca un zid! De când cu copilul în ea, se simte mai puţin singură, parcă împlinită ca o cifră rotundă. Şi din senin, mereu gata să plângă şi să zâmbească în acelaşi timp, într'o nedumerire de miracol. In dimineaţa aceea, tot parcă de sfârşit de Februarie, i se întâmplă deodată ceva. Ca într'un coşmar, pereţii odăii scunde se strâmtează în jur. La fereastră, lumina mânjită de afară se stinge aproape deabinelea. In liniştea apăsătoare din casă, ca în golul de sub un clopot de sticlă, răzbate din curte grohăitul sfâşietor al porcului înjunghiat de madam Stoleru într'o stranie împerechere cu acordurile unei flaşnete depe stradă cântând valsul din „Văduva veselă". Se ridică într'o doară, pentru a ieşi apoi în

www.digibuc.ro

curte, așa cum se găsea în fotel, anume cu nimic pe umeri. Nu simte răceala dimineții de sfârșit de Februarie, fiindcă o pătrunsese în suflet încă din odaie. Ca hipnotizată, pornește pe stradă în sus. Doctorul Marinache, de ale cărui avorturi clandestine știa oricare femee din cartier, stătea doar la câteva case mai încolo. Dar, cu încetul, începe să vadă diluat. Apoi, gustul amar al lacrimilor prelinse pe obraz. Trece mâna peste pântec, ca într'o mângâiere stingheră. Nu. Nu poate. Și se întoarce înapoi, cu capul plecat, abia târându-și pașii. Pe îndelete, toate încep să se învârtească în jur, în tactul valsului de flașnetă care sună însă parcă descompus, cu ceva de marș funebru. Se sprijină de zidul casei, ca de un umăr, gata să cadă amețită pe trotuar.

Ana întoarce capul în pernă. Uf, ce amintire sinistră! Dealminteri, fusese prima și ultima tentativă de a ieși din lașitatea tuturor abdicărilor impuse de conviețuirea cu Justin în acest fund de cartier. Și bineînțeles, ca în orice prilej de hotărâre mare, nu ajunsese la o traducere în fapt. Acum însă, slavă Domnului! Dece

www.digibuc.ro

o mai chinuia trecutul din senin, când toate intraseră odată pentru totdeauna într'o matcă?

Ana strânge pleoapele mai tare, aşteptând somnul ca o deslegare.

www.digibuc.ro

CAP. II.

După ce a tras storul dela fereastră, Sandu începe să umble din nou prin odaie, ca un leu în cuşcă. Se simte nemulţumit de sine. Vorba lui Şerban Oprea, de dimineaţă, pe bulevard: „Se aiurea de tot". Dela un timp, nu mai face parcă nimic serios. Care era bilanţul unei zile ale sale? Astăzi, bunăoară? Duşul dela bae. Cafeaua de dimineaţă. Filmul de aventuri dela cinematograful din centru. Ţuica dela bodegă. Masa dela amiază. Somnul de după-masă. Vizita la Mimi. Masa de seară. Deci, zero! Desigur, erau oricum moduri de a fugi din atmosfera

www.digibuc.ro

de acasă. Dar, cu timpul, avea să ajungă astfel la o altă formă de ratare, poate doar mai spectaculoasă decât a părinţilor din mediul meschin de burghezie măruntă al acestui cartier. Nu se alarmează peste măsură, luând prea în serios avertismentele mamei sale de dimineaţă. De regulă, mamele privesc totul printr'un unghiu de amplificări în catastrofal. Totuşi, nu trebue să piardă timpul zadarnic, fiindcă are doar atâtea planuri de realizat! In liceu, visa mereu să construiască lucruri nemaipomenite, cu o imaginaţie fecundată de lectura romanelor lui Jules Verne. Dealminteri, în secolul al XX-lea, tehnica modernă permitea totul. Deci, numai putere de muncă. Acum, din cine ştie ce moleşeală de moment, nu poate să renunţe dintr'odată la pariul contractat pe termen lung cu sine însuşi. Trebue să se scuture odată! De mâine, s'a sfârşit cu nopţile la un pahar de vin, cu chiulul dela şcoală pentru câte un film de aventuri, chiar cu legătura cu Mimi. De mâine, numai orele de curs dela şcoală şi desenul proectului de pod de acasă. Ce bine, că fiecare om are înainte un „mâine"! Oricând, posibilitatea de a schimba totul,

www.digibuc.ro

chiar de a doua zi. Numai puțină voință, să nu te lași dus de curent. De fapt, nimic mai simplu decât să creezi propriul tău destin! Atunci, dece oare nu ajungeau mai mulți? Dece tatăl și chiar mama lui? Desigur, erau prea slabi. Nu găsiseră puterea sau poate răbdarea de a înota împotriva curentului. In definitiv, fiecare primește ceeace i se cuvine pe drept. El făcea parte din categoria oamenilor tari, care duceau la capăt ceeace aveau de gând, în ciuda oricăror obstacole. De mâine, începe o viață nouă, chiar dacă în același mediu ca până atunci.

Pașii calcă tot mai sigur prin odaie, pe măsură ce gândurile se rotunjeau într'o hotărâre. Deodată, se oprește înaintea mesei de lucru. Dacă ar începe să lucreze chiar din seara aceasta, pentru a compensa cu o noapte ceva din zilele de nimic din timpul din urmă? Tot era deajuns de odihnit, în urma somnului de după-masă. Și apoi, se punea oarecum la încercare.

Sandu mută lampa depe masa de noapte, la priza de lângă masa de lucru. In urmă, împinge mai încolo sticla de tus, ca nu cumva dintr'o mișcare la întâmplare să o răstoarne pe desenul proectu-

www.digibuc.ro

lui de pod. Dar, unde era dopul ei? Ce zăpăceală! De mâine, nu mai merge ca până în prezent. Insfârșit, odată așezat la masa de lucru, răsfoește ultimele pagini ale notelor de calcul, punându-se astfel din nou la curent. Pe o altă hârtie, trece datele rezultate din calculele din urmă, pentru dimensionarea pilonului de pod. Apoi, apucă rigla de calcul, gata de a determina compresiunea pe cm^2.

Dar, dece întârzia deodată așa, fără nici un rost? Dece, în loc să stabilească eforturile la care va fi supus pilonul podului depe planșa din fața ochilor, stă cu gândurile împrăștiate din senin? Și parcă și cască pe deasupra. La fel, ca în urma somnului greu de după masă, când părăsise lucrul de îndată, pentru a rămâne cu brațele încrucișate pe scaun, fără să facă nimic, nici măcar cu o senzație de plictiseală. Cum putea să stea așa, ca într'o somnolență, deși treaz deabinelea? Desigur, în asemenea clipe, este identic cu tatăl său. Cum, atât de ușor, aproape pe nesimțite, se ajungea la decreptitudinea acelei apatii?

Sandu se ridică depe scaun, pentru a se plimba apoi tot mai repede prin odaie,

www.digibuc.ro

cu buzele mușcate la sânge și mâinile încleștate pumn în buzunarele dela pantalon. Ca în liceu, când avea de memorizat o poezie, scandează mereu în gând: „De mâine, încep o viață nouă", „De mâine, încep o viață nouă", „De mâine încep o viață nouă"... Zadarnic, se așezase la masa de lucru. Nu izbutești să te concentrezi deabinelea asupra unei probleme de construcție ca a podului de metal propus, dela ora zece seara înainte, după o zi risipită oricum. In definitiv, noaptea era făcută pentru somn. Abia dimineața, te scoli proaspăt, cu mintea limpede, fără nici o obsesie străină, în stare de a lucra cumsecade.

Sandu se desbracă pe îndelete, aruncându-și hainele tot care încotro, aproape ca după beția din noaptea trecută. Apoi, pune pijamaua, gata de culcare. Totuși, nu se simte încă obosit, cu somnul aproape. Deci, nu mai stinge lampa, parcă ferindu-se de a rămâne treaz în pat pe întuneric. Intr'adevăr, până ar adormi într'un târziu, ar tot gândi zadarnic, deși ajunsese acum la o concluzie care i se și aprindea mereu în conștiință ca lumina

www.digibuc.ro

unui far în noapte: „De mâine, încep o viață nouă". In cele din urmă, se îndreaptă spre biblioteca din colț, pentru a lua ceva de citit.

In general, Sandu nu era un amator de literatură propriu zisă. I se părea fadă și futila. In cursul superior al liceului, când fusese constrâns să cunoască unele opere din scriitorii fundamentali pentru Română sau Franceză, făcuse un adevărat efort, nu cum învăța deadreptul cu plăcere la Istorie și Geografie sau nici vorbă la Fizico-Chimice. In schimb, avea pasiunea romanelor de senzație, cu deosebire a acelora în fascicole care țineau interesul în suspensie dela o zi la alta. In decursul anilor, publicarea fascicolelor din „Aventurile submarinului Dox", „Regele boxeurilor", „Cei trei cercetași" și altele fusese urmărită cu o înfrigurare nedesmințită nici până acum pentru marfa genului.

Biblioteca lui Sandu era o mică enciclopedie a literaturii de aventuri, cu majoritatea volumelor în traduceri autohtone de o calitate dubioasă prin excelență. Depe urma lecturilor febrile, mai toate rămâseseră cu cotoarele și chiar paginile

www.digibuc.ro

desmembrate, amestecându-se la întâmplare pe rafturi. Deasupra, vrafuri de numere din „Ziarul științelor și al călătoriilor", singura revistă la care fusese abonat o vreme. Doar pe alocuri, izbind prin factura prezentabilă în contrast cu restul, câte un roman detectiv în limba franceză, din colecția „Le Masque", împrumutat dela Dumnezeu mai știe ce coleg și uitat pur și simplu acolo. Totul, într'o îmbulzeală greu de închipuit, sub un strat de praf de aproape un deget.

Sandu alege ceva din colecția „Le Masque", dealminteri singura carte care mai rămăsese necitită din cuprinsul bibliotecii. Apoi, mai mută lampa dela masa de lucru, înapoi la priza de lângă masa de noapte.

Insfârșit, Sandu se bagă în pat, cu volumul în mână: Agatha Christie „Le couteau sur la nuque". Păcat că romanul nu era în traducere, fiindcă lectura pe limba franceză mergea oricum mai încet! Ah, dece nu avea o țigare? Să citești un roman detectiv, fără să urmărești intriga fumând! Era aproape un sacrilegiu. Dar, ce să facă acum, nu are încotro. Deci, întoarce prima pagină, începând să citească: „La foule oublie facilement; l'indignation

www.digibuc.ro

soulevée par l'assasinat de George Alfred Saint-Vincent Marsh, baron Edgware, quatrième du nom, s'est déja envolée pour laisser place à de nouvelles émotions"...

www.digibuc.ro

CAP. III.

Lampa cu abat-jour verde, de lângă tâmpla lui Justin, luminează numai o porțiune a mesei de lucru din birou. Toate se găsesc la locul de totdeauna, ca așezate din prima zi: călimara, tocul, creionul roșu, guma, coala de sugătoare de sub teancul caetelor de teză, agenda de piele, broșura Ministerului cu noua programă analitică pentru licee. Și chiar capul lui Justin, rezemat în palmă.

In jur, domnește o liniște grea, în care tic--tacul pendulei din perete răsună parcă stingher. De alături, din sufragerie, doar în răstimpuri, sforăitul mai apăsat a lui

www.digibuc.ro

Hypolit. Din spre fereastra la stradă, dela această oră înainte, abia de mai răzbate un sgomot. Mai adineaurea, fuseseră pașii bătuți ai cismelor maiorului Eustațiu Popescu. Desigur, ceva mai târziu, trebue să urmeze refrenul „Nu mai plânge baby, totu-i trecător", cântat într'o doară de Bimbo Stanian, când se întoarce dela cinematograf, după reprezentația din ultima pauză. Apoi, tocmai pe la miezul nopții, mersul împleticit de beţiv, cu oprire la intrarea în curte spre a se ușura de urină, a lui Tilică. Și doar uneori, cine știe când, flueratul unui sergent rătăcit cu rondul de noapte și pe strada acestui cartier.

Justin tot nu începe corectarea tezelor, întârziind fără să știe singur dece. A rămas cu ochii la bibliotecă, unde volumele stau aliniate frumos. Nu este o bibliotecă de literatură frunceză bine pusă la punct, cu ediții complecte din toți clasicii. Nu cuprinde nici măcar ceva din studiile de istorie și critică literară necesare unui profesor de specialitate. In general, număra doar operele scriitorilor francezi găsiți la întâmplare în stocul de cărți a anticăriei Logadi, înainte de fa-

www.digibuc.ro

limentul acesteia, după moartea socrului lui Justin. Astfel, se nimeriseră laolaltă, „Phèdre" și „Lettres persanes", „Génie de christianisme" și „Candide", „Paul et Virginie" și „Esssai sur Tite Live", „Les mystères de Paris" și „Confession d'un enfant du siècle". Și așa mai departe, într'un tot disparat. Pe biblioteca, bustul de bronz a lui Napoleon, parcă mai ostracizat acolo ca în exilul depe insula Sfânta Elena, cadou de nuntă dela bătrânul Logadi, un fanatic bonapartist.

Justin se simte împăcat cu obiectele familiare din jur, ca între niște prieteni cum nici nu avea dealminteri printre oameni. Și poate și obiectele din birou, dela călimara depe masa de lucru până la bustul lui Napoleon depe bibliotecă, dacă ar începe să vorbească din senin ca într'o fabulă de La Fontaine, ar socoti pe omul liniștit, tăcut și închis de acolo ca făcând parte din lumea lor inertă.

Pentru Justin, serile din birou nu sunt chiar ca dupămesele dela cafenea, deși de fapt stă tot așa, fără să facă nimic. Aci, în liniștea cu tic-tac a încăperii abia luminate de lampa cu abat-jour verde depe masa de lucru, îi se întâmplă fără voe să

www.digibuc.ro

gândească uneori în trecut. Deci, altceva decât starea de vacuitate a minții, în care se complace mereu. Câte o amintire ridicându-se pe neașteptate la suprafața conștiinței, ca un cadavru de înecat lepădat de apă la țărm.

Deși cu privirea oprită la biblioteca de pe peretele din față, Justin nu mai este în birou. Sala de lectură a bibliotecii Academiei Române din primul deceniu al secolului. La fiecare masă, câte un cap aplecat peste o carte. Aproape numai cititori bătrâni, fiecare venit pentru Dumnezeu mai știe ce cercetări. Liniște atât de densă, încât o ureche foarte atentă ar ajunge să perceapă chiar ecoul cuvintelor citite mut din privire. La aceiași masă, un fel de pensionar, cu ochii lăcrimoși și hainele soioase, mereu cu zeci de tomuri clădite turn înainte, redactează un dicționar român-francez. Dar, parcă abia acum, după mai bine de douăzecișicinci de ani, observă că avusese un asemenea partener de lectură. Pe atunci, cu paginile albe ale tezei de doctorat pe colțul de masă din față, luându-și însemnări din „Le Rouge et le Noir" a lui Stendhal, stătuse un timp numai cu Julien Sorel, cu tânărul

www.digibuc.ro

cu frunte scundă, ochi negrii pătrunzători, nas coroiat şi obraji traşi. Se înţeleseseră de îndată, Justin simţindu-se deadreptul fascinat de acest om care, pentru a traduce în fapt idealul ambiţiilor sale de ascensiune, se comporta în orice împrejurare după o strategie ca de luptă. Dela un timp, cunoscând mai aproape pe Julien, întâlnirile dela masa de lucru din biblioteca Academiei Române nu mai proveneau din interes, adică doar cu scopul de a consemna într'un studiu o anume structură de caracter. Nu. Se împrieteniseră pur şi simplu până într'atât, de ajunsese să găsească aproape un alter-ego propriei sale persoane. Ce ciudat, ce absurd, ce ridicol chiar, i se pare acum împerecherea dintre Julien Sorel şi Justin Ionescu! In manualele de „Logică", noţiunile aşa zise disparate, între care nu este posibilă nici o legătură, se reprezintă prin două sfere de sine stătătoare. Bunăoară: Dumnezeu şi cretă. La fel şi Julien Sorel şi Justin Ionescu. Şi totuşi, cândva, ca într'o altă viaţă, Julien şi...

Dintr'odată, Justin deschide prima teză din teancul din faţă. Apoi, cu creionul roşu în mână, se sileşte să citească, cu a-

www.digibuc.ro

tenția migăloasă de totdeauna, frazele propuse pe pagina de caiet: „Georges a commencé la visite des monuments de Paris par le Louvre, qui''...

Dar, Justin trebue să întrerupă lectura pe neașteptate, cuprins cu încetul de o senzație de neliniște. Așteaptă nedumerit, cu privirea rătăcită în jur. Ah, ce durere ascuțită în coșul pieptului! Inima i se strânge mereu, ca un burete stors pe îndelete. Așa dar, aceasta era, un atac de cord, deci... Tușește din greu, scuturat până la amețeală. Și nici nu mai ajunge să respire deabinelea, parcă strangulat din senin. Duce mâna rece la gâtul puțin asudat, încercând să descheie în grabă butonul dela gulerul cămășii. Dar, toate se scufundă în minte, pe când degetele s'au crispat pe nodul cravatei.

Și capul lui Justin alunecă bălăbănit pe masă, răvășind tezele în jur care încotro.

www.digibuc.ro

CAP. IV.

Ana se ridică încet depe masa obstetricală din cabinetul de consultație a doctorului Marinache. Dar, după câțiva pași, cade obosită într'un fotel din preajmă. Mai încolo, doctorul Marinache se spală pe mâini. Ciudat însă, parcă are capul lui Bimbo Stanian, cu freza strălucitoare de briliantină ca bombeul unui pantof de lac și zâmbetul zaharisit de june prim de profesie! Acum, cu prosopul, se șterge pe fiecare deget în parte. Insfârșit, odată gata, se apropie de ea, întrebând în șoaptă, Dumnezeu știe dece: „— Vreți să vedeți?" Ana nu înțelege bine, poate și

www.digibuc.ro

fiindcă se simte ca sfârșită după avort. Dar, doctorul Marinache, fără să mai aștepte răspuns, se depărtează spre dulapul dela perete, de unde se întoarce peste câteva clipe cu un foetus într'un borcan cu spirt. Pe neașteptate, capul adus la genunchi a copilului în germene se dilată pe îndelete, căpătând până la urmă o fizionomie bine definită. Câteva fire de păr. O frunte teșită. Privire ca de cineva care doarme cu ochii deschiși. Obraji buhăiți. Dumnezeule, dar era Justin însuși! Ana se scoală cu spaimă din fotel. Și în față, deși ține borcanul cu capul lui Justin în spirt, doctorul Marinache care face cu ochiul și fluieră a pagubă, cu aceiași expresie ca doamna Eufrosina maior Eustațiu Popescu la un moment dat în timpul vizitei de după masă...

Insfârșit, Ana se trezește din somn, cu fața întoarsă în lumina lămpii depe masa de noapte, rămasă aprinsă încă din clipa culcării. Se uită prin odaie, se pipăe cu mâinile pe trupul asudat rece sub cămașa de noapte, deschide chiar gura, dându-și seama abia cu încetul că aceasta era realitatea iar nu coșmarul din somn. Uf, ce prostii a ajuns să viseze! Acum, de

www.digibuc.ro

teamă, aproape nu ar mai închide ochii toată noaptea.

Peste câteva clipe, după ce s'a mai liniştit puţin, Ana începe să se mire de întârzierea lui Justin în birou. Ce Dumnezeu, trebue să fie aproape miezul nopţii! Intr'o doară, sare din pat, pentru a îmbrăca apoi un halat în odaia de baie.

După ce orbecăeşte prin sufragerie, întovărăşită de sforăitul lui Hypolit depe canapea, Ana deschide uşa dela birou, rămânând o clipă nedumerită pe prag. In ce hal de oboseală trebue să fi ajuns bietul Justin, pentru a adormi astfel, cu capul rostogolit pe masă şi cu braţele atârnate în lături! Desigur, pentru prima oară, i se întâmpla aşa ceva.

Ana se apropie în vârful picioarelor, încercând apoi să ridice trupul îndoit. Cel puţin să se odihnească rezemat de speteaza scaunului, într'o poziţie mai comodă! Dar, ce fizionomie contractată ca în spasmul unei suferinţe, cum placiditatea trăsăturilor căzute nu o mai arătase parcă niciodată! Şi culoarea uşor vânătă a obrajilor! Şi gura căscată deabinelea! Doamne, dar nici nu mai răsufla măcar! Cum, mort?

www.digibuc.ro

Ana s'a dat un pas înapoi, scăpând din mâini trupul lui Justin pe masa de lucru din față. Înfige unghiile degetelor în palmă. Simte o durere tot mai ascuțită. Da, nu visa ca atare! Apoi, scoate deodată un strigăt, răsunând sfâșietor în liniștea casei ca un șuerat de locomotivă în noapte.

De alături, din sufragerie, vocea buimăcită a lui Hypolit:

— Ce este? Cine strigă?

Țipătul ei trezise pe Hypolit din somn. Deci, nu visa în nici un caz! Și totuși, era în plin coșmar ca mai adineaurea în pat, în ciuda tuturor amănuntelor halucinant reale de acum. Da, era în coșmar, fără doar și poate!

De alături, din nou vocea lui Hypolit:

— Cine este în birou? Dece nu raspunde nimeni?

Dar, Ana stă cu mintea goală de orice înțeles. Și chiar dacă ar încerca să spună ceva, nodul din gât ar opri cuvintele. Toate în jur se tulbură cu încetul, pe când lacrimile i se preling pe obraji. Plânge fără sbucium. Ploae deasă, mărunță, egală, de zi de sfârșit de toamnă. Dela un timp, buzele încep să murmure ca în ecou singura propoziție care i

www.digibuc.ro

se mai articulează în gând: „Nu se poate", „Nu se poate", „Nu se poate"...

***

Acum, Hypolit nu mai rabdă de curiozitate. Mai întâi, strigătul din birou, datorită căruia se deșteptase din somn. Apoi, tăcerea grea, fără nici un cuvânt de răspuns la întrebările sale. Tăcerea deadreptul stranie, dela un timp încolo. Și însfârșit, chiar cu o clipă în urmă, pasul ca de somnambul al Anei, care ieșise din birou și trecuse din sufragerie în coridor.

Hypolit se scoboară cam anevoe din pat, pentru a se îndrepta apoi pe cîotul picioarelor retezate, cu sprijinul mâinilor, spre ușa deschisă dela birou. Abia înainteaza pe jos, împiedicându-se și în cămașa de noapte. Parcă nici nu simte răceala parchetului, preocupat numai de ceeace se întâmplase în biroul de alături. Poate pentru a suta oară din clipa deșteptării încoace, se nedumerește din nou, pentru a rămâne până la urmă tot la singura concluzie plauzibilă: aceea a unui furt încercat în birou prin fereastra dela stradă. Ana, care avea somnul mai ușor,

www.digibuc.ro

auzise sgomot la un moment dat. In loc să trezească pe Justin, se dusese singură să vadă cauza, așa că surprinsese pe răufăcători chiar asupra faptului. Bineînțeles, strigase după ajutor. Cine știe, hoții, fugind pe fereastră, o amenințaseră cu revolverul. Iar în urmă, biata femee rămăsese încremenită de spaimă. Slavă Domnului, scăpaseră oricum ușor! Pentru el mai ales, care dormea în sufragerie, lucrurile puteau să sfârșească în tragic, dacă răufăcătorii nu erau stânjeniți la timp. Intr'adevăr, din birou, unde nu ar fi găsit până la urmă mai nimic de valoare, ar fi trecut în sufragerie pentru a răscoli dulapul cu veselă. Și la cel mai mic strigăt a lui din pat, era strâns de gât ca un pui de găină.

Insfârșit, Hypolit a ajuns pe pragul ușii. De mai bine de câteva clipe, se uită la trupul fratelui prăbușit pe masa de lucru sub lumina lividă a lămpii, fără să creadă încă. Justin mort? Cu încetul, începe să tremure din toate încheeturile. Și deși nu se închina niciodată mai înainte, se pomenește acum făcând mereu semnul crucii, așa în neștire, însă mai mult

www.digibuc.ro

ca o babă care căută parcă să se apere de ceva.

***

„— Ce meurtre me rapelle l'affaire Elisabeth Canning. Vous en souvenez-vous? Une vingtaine de témoins certifiaient avoir vu la bohémienne Mary Squires en deux villes différentes. Et des témoins onorables! Cette Mary Squires était si laide qu'on ne pouvait la prendre pour une autre! Le mystère n'a jamais été éclairci. Ici nous retrouvons deux groupes de personnes prêtes à jurer qu'une même femme se trouvait à un moment donné en deux endroits différents. Lesquelles disent la verite?"...

Dar, pe neașteptate, Sandu a lăsat romanul din mână, tresărind surprins cu urechea spre ușă. Depe coridor, aude pașii mamei. Ciudat însă, mersul ei nu era ca totdeauna, ci parcă ușor târșâit! Și dece se sculase tocmai acum, în miezul nopții, pentru a veni în odaia lui? Să controleze cumva, dacă se culcase deabinelea? Nu, era prea de tot! Atunci?

www.digibuc.ro

Cu un gest reflex, depe vremea adolescenței când întârzia noaptea sub plapumă cu fascicolele câte unui roman de aventuri proaspăt difuzat pe la chioșcurile de ziare, Sandu ascunde cartea sub pat, fără să mai ajungă însă să stingă și lampa depe masa de noapte. Prin preoapele abia lăsate într'un simulacru de somn, întrevede deodată figura descompusă a mamei sale, pe pragul ușei deschise. Ce nenorocire se întâmplase din senin? Dintr'un salt, se ridică în pat, cu privirea întrebătoare, în timp ce inima începe să i se bată mai repede în piept.

Se scurg câteva clipe de tăcere, parcă lungi ca secole. Și mama, care rămăsese cu ochii asupra lui, plângând mereu, fără să articuleze nici un cuvânt. Dumnezeule, dar ce era oare? Totuși, parcă nu îndrăsnește să întrebe încă, întârziind cu gura uscată.

Abia într'un târziu, după ce s'a lăsat pe marginea patului, Ana spune rar, cu o voce ca străină:

— Tatăl tău a murit...

Sandu trece mâna prin păr, cu un gest în neștire. Silabisește în minte cuvintele mamei, cu un efort ca de copil care abia

www.digibuc.ro

învață să citească în clasa întâia primară. Nu înțelege încă deabinelea realitatea, dar totuși simte acum lacrimile în ochi. Cu o mână deodată obosită, schițează o mângâiere pe umărul mamei, în timp ce bâlbâe cu o voce înecată:

— Lasă, lasă...

www.digibuc.ro

CAP. V.

In odaia de culcare, lângă patul mortului, Ana stă pe scaun, fără să mai plângă dela un timp încoace. Deși se simte foarte obosită, pleoapele nu i se închideau grele de somn ca lui Hypolit în fotelul din preajmă. Rămăsese cu privirea la mortul dintre lumânări, poate trează încă, numai fiindcă nu se obișnuia odată cu fiecare amănunt în parte, mereu neașteptat pentru ea ca bunăoară o schimbare din senin a sistemului solar însuși.

Mai întâi, figura cu trăsăturile crispate, cu pielea bătând în pământiu, cu batista petrecută sub bărbie și înodată pe creștet

www.digibuc.ro

ca la o babă care suferă de măsea. Era una și aceiași cu a lui Justin dormind pe pernă în dupămasa aceea? Nu. Doamne ferește! Ce greu de viață era capul acela, deși atunci i se păruse cu ceva ca de balon care se dezumflă sfârșit, ca atare oarecum mort! Dece se oprise cu gestul mângâierii suspendat în aer? Doamne, dece? Poate dacă mângâia fruntea căzută, se gasea mai împăcată în prezent. Dar, care fusese ultimul cuvânt schimbat cu Justin înainte de culcare? Care? Uf, care? Nu mai știe. Desigur, unul oarecare, ca mai toate dinre ei. Și totuși, ce păcat!

Ce bine era făcut nodul dela cravată, în scobitura gulerului tare! Dar, niciodată, mâna lui Justin nu ajungea să potrivească un nod ca lumea. Și ea, care se supăra și pentru așa ceva, în primul an de căsnicie! Ce prostie! Dar, poate tocmai cravata totdeauna anapoda reprezenta una dintre caracteristicile sale revelatoare. Desigur, Justin nu fusese un mic burghez cu tabieturi și prejudecăți, un biet profesor maniac și nimic altceva, cum crezuseră toți. Nu, parcă abia acum înțelegea deabinelea! Fusese un boem care, odată cu nevastă și apoi cu copil pe cap, se

www.digibuc.ro

resemnase la tiparul unei existențe normale, medii, anodine, dealminteri singura în stare să garanteze securitatea zilei de mâine pentru o familie. Și tăcuse mereu, fără să se plângă vreodată. Boema supraviețuise doar în felul șleampăd de a se îmbrăca, chiar dela cravată înainte; în după-mesele petrecute la cafenea; în cine știe ce vagabondări din gând. Iar ceilalți din casă, începând cu ea însăși, se uitau numai cu reprobare la el. Cașicum avea o vină, că ea închipuise odată viața ca în romanele colecției „Bibliotheque rose", că Hypolit sfârșise într'un fotel de infirm, că Sandu mai Dumnezeu știe ce... Și chiar în ultimă instanță, că averea lui modestă, de profesor salarizat ca vai de lume, nu le permitea luxul de a se muta din curtea acestui fund de cartier mai în centrul orașului. Ah, Doamne, dece se dumerește așa de târziu, descoperind abia acum victima reală dintre ei? Dacă printr'un miracol, veghea de mort se adeverea totuși până la urmă doar un coșmar, ce bine ar ști să înceapă din nou viața de mâine de dimineață, dela ora șapte încolo, de când trage la o parte perdelele dela fereastră pentru a deștepta din somn pe Justin...

www.digibuc.ro

Ce corect i se găseau întinse hainele negre pe trup! Nu mai atârnă prea larg croite ca pe un umăr de cuer, ca în prima zi când Justin intrase în anticăria tatălui ei. Dimpotrivă, sunt aproape ca intrate la apă, abia cuprinzând trupul masiv și parcă totuși mai scund dintr'odată. In nici una din clipele mai de seamă, când le arborase în locul acelor cafenii de fiecare zi, hainele negre nu păruseră scrobite ca deastădată, îmbrăcând pe Justin atât de solemn. Nici la nunta lor. Nici... Nunta lor. Biserica Dobroteasa. „Vine mireasa" cântat de un cor de copii dela școala primară din vecinătate. Ea, în rochia vaporoasă, cu privirea împăenjenită de lacrimi iar nu de voalul depe față. Alături, Justin, parcă strangulat. Nași chiar părinții ei, cu câte o lumânare bălăbănită stângaciu. Mai în urmă, părinții lui Justin, de mână ca niște copii rătăciți în pădure. Vocea de Șaliapin a preotului: „Se cunună robul lui Dumnezeu"... Nunta lor. Dintre toți de atunci, numai ea mai trăcște astăzi. Bietele haine negre, îmbrăcate dela un timp încoace doar cu prilejul serbării de sfârșit de an dela liceu! Abia se mai deosebeau prin

www.digibuc.ro

culoare de celelalte, încolo purtate la fel de prost de Justin. Şi niciodată, nu i le va mai peria, nu i le va mai călca, nu i le va mai păturі în dulap. Niciodată! Ce preţ capătă fiecare gest din trecut, în legătură chiar numai cu lucrurile lui Justin, gest făcut înainte de nevoie, adesea poate în silă. Şi acum, dintr'odată...

Ce stingher de cuminte stau mâinile împreunate pe piept, chiar sub iconiţă! Aşa, ieşite deabinelea din mânecă, la vedere, cum nu mai se găsiseră niciodată. Ah, dece degetele nu începeau să frământe din nou cocoloaşe de pâine pe faţa de masă din sufragerie? Ticul, de atâtea ori blamat mai înainte în gând, sfârşise prin a ajunge acum simbolul vieţii.

Cuprinsă de frig din spre fereastra deschisă dela spate, Ana se ridică încet pentru a pune ceva pe umeri. In treacăt spre dulap, se uită mai blând la Hypolit, adormit fără voie în fotel. Dintr'odată, uitase parcă toate relele sale, spunându-şi numai că era fratele lui Justin. Ciudat, o descoperea cu emoţie, parcă abia acum pentru prima oară. Mai târziu, peste câteva zile, Hypolit trebue să le povestească pe îndelete copilăria şi adolescenţa lui Jus-

www.digibuc.ro

tin, despre care nu știa dealminteri mai nimic.

Cu mantaua îmbrăcată deabinelea, Ana se întoarce la loc. Din sufragerie, mereu ecoul pașilor lui Sandu răsunând în pustiu. Bietul băiat, cât suferă desigur! Dar, era tânăr. Atunci, uiți mai ușor, ranile ți se cicatrizează aproape dela sine, treci peste orice proectat mereu înainte în viitor. Pentru ea, rămăsese numai trecutul. Grija mormintelor. Atât.

Pe neașteptate, ușa odăii de culcare s'a deschis repezit. In curentul care se formează cu fereastra deschisă din spre curte, la lumina tremurată a lumânărilor de mort, Ana tresare la vederea doamnei Eufrosina maior Eustațiu Popescu:

— Draga mea, ce nenorocire!

După ce o înăbuși într'o îmbrățișare de câteva clipe, o lasă însfârșit spre a se închina apoi în grabă.

Ana a căzut înapoi pe scaun. Ah, dece nu o lăsau în pace, măcar acum! Mai are doar așa puțin de stat împreună cu Justin...

— Draga mea, adineaurea, ne trezi Ghiță din somn. Aflase dela Maria din curte. Și a venit să ne spună într'o doară, chiar

www.digibuc.ro

așa, în toiul nopții. Bineînțeles, m'am sculat pe loc, întârziind însă cu îmbrăcatul, fiindcă nu găseam ceva negru la îndemână. De mult, n'am mai avut un doliu în familie, așa că înțelegi... In cele din urmă, alergai oricum. Dar, mâine dimineață, tot trebue să dau peste o rochie neagră prin dulapul din pod.

Eufrosina caută un scaun, dar nu găsește nimic. Nu are a face. Mai încolo, se repede până în sufragerie, de unde se întoarce cu unul. Acum, trebue să afle amănunte despre moartea profesorului, fiindcă tontul de Ghiță nu bâlbâise mare lucru acasă. Pentru odată, biata Ana avea ce să povestească.

— Dragă, dar cum s'a întâmplat, așa, cât ai bate din palme? Ferească Dumnezeu de ceasul rău!

Eufrosina se întrerupe o clipă pentru a duce batista la ochi, suflându-și apoi și nasul. De fapt, numai așa, de formă, spre a lăsa impresia că o podidiseră lacrimile. Dar, cum din păcate Ana nu răspunde nimic pentru moment, urmează mai departe:

— Și chiar azi după-masă, Eustație se întâlni cu domn profesor la...

www.digibuc.ro

Ana, care abia asculta şoapta groasă a doamnei Eufrosina maior Eustaţiu Popescu răsunând în liniştea odăii ca un zbârnâit de bondar, a prins din treacăt doar: „domn profesor". Tresare deadreptul recunoscătoare. In această denumire familiară, Justin mai trăia parcă. Nu mai era mortul ca străin dintre lumânări.

— Dumnezeu să-l ierte!

Ana simte din nou ochii plini de lacrimi şi bărbia în tremur. Dintr'odată, doamna Eufrosina maior Eustaţia Popescu stinsese iluzia de o clipă. Pusese o cruce definitivă pe „domn profesor", ca într'un anunţ funebru de ziar. Niciodată...

www.digibuc.ro

CAP. VI.

Sandu umblă prin casă, ţinându-se departe numai de odaia mortului. Umblă ca rătăcit, fără să se liniştească odată pe un scaun din preajmă. In răstimpuri, cu un gest precipitat, duce mâna într'aiurea prin păr, aproape un tic, de când cu vestea morţii lui Justin.

Niciodată, nu se gândise la posibilitatea de a muri a cuiva din jur. La moartea tatălui mai puţin decât la a oricui. Dar, chiar dacă ar fi închipuit mai înainte o asemenea idee macabră în ceeace priveşte pe Justin, nu ar fi fost desigur prea impresionat atunci. In definitiv, ta-

www.digibuc.ro

tăl său avea o rigiditate de mort încă din timpul vieții. Parcă nimic uman propriu zis. De unde și aversiunea spontană a vitalității sale tinere față de acesta, încolo de neconceput din partea unui fiu normal. Și iată că acum, când moartea tatălui ajunsese un fapt împlinit din senin, suferea ca niciodată. Inainte, crezuse totdeauna că bunul mers al casei se datora numai mamei, parcă singura preocupata de toate. Ana juca ambele roluri, de mamă și de tată laolaltă. Iar Justin, mereu ca un spectator absent, un fel de pensionar al vieții înainte de termen. Și totuși, odată cu moartea tatălui său, toate rămăseseră ca în răspăr. Casa nu mai avea un acord. Și parcă se învecinează și mai singuri între ei. Deși nimeni nu băgase de seamă înainte, prezența mută a tatălui fusese poate trăsătura de unire dintre toți, factorul de atmosferă al casei care, chiar dacă înăbușitoare, reprezenta oricum o ambianță de acum intrată până în sânge. Nu începuse încă o zi fără Justin, cu golul scaunului său la masa din sufragerie, dar totuși parcă i se simțea lipsa în orice. Doamne, dece se uitase totdeauna la tatăl său numai cu lehamite, fără cea mai

www.digibuc.ro

mică tragere de inimă? Dece? Era doar fiul lui, carne din carnea lui! O constatase deadreptul chiar din dupămasa și apoi din seara aceea când, așezat la masa de lucru a proectului de pod, rămăsese deodată parcă obosit din nimic, cu gândurile în gol, fără nici o voință de a mai întreprinde ceva. Desigur, nu o recunoscuse pe loc, simțindu-se contrazis. Doamne, dece? De câte ori, Justin nu așteptase poate apropierea lui! Să fi venit odată cu privirea caldă pentru a strânge mâna stingheră a cocoloașelor de pâine, spunând doar: „— Tată, te înțeleg!" Atât. Și poate de atunci, Justin s'ar fi simțit mai puțin singur. Dar, era prea târziu acum...

Pe neașteptate, doamna Eufrosina maior Eustațiu Popescu a intrat în sufragerie, gata să ridice un scaun dela masă. Dar, cum observă prin întunerîc prezența lui Sandu, se repede dintr'odată cu brațele întinse:

— Bietul băiat! A rămas orfan de tată! Lasă maică, nu te pierde cu firea! Doar ești bărbat de acum...

Și îmbrățișează pe băiat, cu sărutări apăsate pe toată fața.

www.digibuc.ro

Cu greu, Sandu sfârșește prin a scăpa din strânsoarea brațelor, rămânând în urmă țepos ca un ariciu. Uf, parcă uitase curtea cu vecini! Dacă nu chiar în miez de noapte, ca nevasta maiorului mai grăbită, de mâine în zori însă va veni pe rând fiecare dintre ei, cu condoleanțele și compătimirile de rigoare, trivalizându-le durerea. Pentru lumea din curtea acestui fund de cartier, un mort era doar un eveniment aproape plăcut, prilej de a vedea oricum ceva nou, de a avea ce să vorbească pe socoteala familiei răposatului pentru mai bine de o săptămână, de a mânca colivă. Uf!

Sandu lasă pe doamna Eufrosina maior Eustațiu Popescu să ducă singură un scaun până în odaia mortului, făcându-se că nu înțelege subînțelesul oftatului din treacăt:

— Măi, dar grele scaune!...

Nu calcă în odaia de culcare a părinților, unde mama și unchiul Hypolit veghează mortul dintre lumânări, fiindcă acolo nu găsește pe tatăl său. Numai pe aci, în partea aceasta a casei, prin vestibul, sufragerie și birou, mai dibue parcă urma lui.

www.digibuc.ro

Sandu trece din nou în biroul de alături, lângă masa de scris, unde toate au rămas vraişte ca niciodată. Cu încetul, mută fiecare lucru la locul de totdeauna, cu grija cu care le orânduia mâna tatălui. Tocul, creionul roşu şi guma, în faţa călimarei. Agenda de piele şi broşura Ministerului cu noua programă analitică pentru licee, mai în dreapta, aproape de lampa cu abat-jour verde. Caetele de teză adunate din nou în teanc, pe coala de sugătoare potrivită chiar în mijloc, în dreptul scaunului dela birou.

La ce oare se gândea tatăl său, când stătea singur aici, cu privirea oprită cine ştie unde, poate chiar la bustul lui Napoleon depe bibliotecă? La ce? Niciodată, nimeni, nu va ştii nimic. Niciodată...

Dela fereastra deschisă, se aude deodată de afară „Nu mai plânge baby, totu-i trecător"..... refrenul de şlagăr fredonat de Bimbo Stanian, care se întoarce cu paşi leneşi pe stradă. „Nu mai plânge baby, totu-i trecător"...

Sandu se plimbă în sus şi în jos prin birou, cu capul în pământ, umerii căzuţi puţin înainte şi mâinile înodate la spate.

www.digibuc.ro

Ciudat, se surprinde parcă pentru prima oară mergând astfel! Bine, dar era chiar modul de a umbla a tatălui său! Acum, nu mai găsește asemănarea supărătoare. Dimpotrivă. Recunoscând ceva din Justin în felul lui de a fi, i se pare că circuitul nu se sfârșise cu desăvârșire, că viața tatălui mort pulsa de fapt mai departe în fiu.

O clipă, Sandu tresare speriat, pomenindu-se din senin cu Bimbo Stanian pe pragul ușii.

— Bună seara, domnu Sandu! Dar, ce s'a întâmplat? Toate ferestrele deschise... Ușa dela vestibul de perete....

— A murit tata.

— Cum?...

Dintr'odată, figura lui Bimbo Stanian s'a încrețit de surprindere, parcă îmbătrânită din senin. Crezuse că fusese vorba de o spargere. Și când colo... Dar, cum să bănuiască măcar? Acum, nu știe ce să facă pe loc, uitându-se în podele și trecându-și mereu pălăria dintr'o mână într'alta. Insfârșit, murmură într'o doară:

— Mă scuzați! Nu știam! Ce nenorocire pe capul dumneavoastră! Condoleanțele mele...

www.digibuc.ro

Şi se depărtează în grabă, răsturnând în treacăt un scaun din sufragerie. Culmea ghinionului!

În urmă, Sandu s'a aplecat pe fereastra biroului, fără să ţină seama de răceala de afară. Noapte opacă, fără nici o stea pe cer. Pretutindeni, linişte. Numai acum, parcă undeva, departe, un fluerat de sergent. Şi din nou, linişte deplină.

www.digibuc.ro

CAP. VII.

Hypolit se trezește nedumerit, ca după fiecare clipă de somn într'o doară. In odaia abia luminată de lumănările de mort, nu observă bine dacă Ana doarme de acum, în fotelul de mai încolo. Alături însă, nevasta maiorului, cu bărbia căzută în faldurile gușii pe piept, sforăe deabinelea pe scaun, ca într'o călătorie lungă cu trenul.

Spre fratele întins pe pat, nu mai întoarce privirea. Doar la începutul nopții, după ce se făcuse toaleta mortului, se uitase odată, cuprins însă pe loc de spaimă. Intr'adevăr, poate datorită jocului de umbre produs de lumina tremurată a lu-

www.digibuc.ro

mănărilor pe faţa mortului, avusese impresia ba că i se ridica o sprânceană, ba că i se întredeschideau pleoapele, ba că i se strângea gura. Nu răbdase mult spectacolul deadreptul halucinant, hotărându-se de atunci să ocolească pe Justin cu privirea. Dar, chiar şi aşa, numai a sta lângă un mort, în miez de noapte, într'o linişte de ţiuiau urechile, i se pare deajuns de greu. Dacă nu ar fi infirm, constrâns la imobilitate în fotelul mutat la picioarele mortului, ar trece în sufragerie, ca Sandu care se tot plimbă alături fără astâmpăr. Dar, nu poate să ceară nimănui să i se împingă fotelul de acolo. Devremece Ana era în stare să rămână în preajma mortului o noapte întreagă, un bărbat nu se face să dea înapoi. Uf, şi nu mai venea odată dimineaţa! La lumina zilei, altfel se desemnează toate, în orice caz mai puţin lugubru.

Hypolit nu suferea de moartea lui Justin, în aceiaşi măsură ca Ana sau Sandu. In definitiv, nu se simţise niciodată prea legat de fratele său, despre care avusese dealminteri totdeauna o părere dintre cele mai proaste. Acum, odată cu pierderea lui, ideea nu i se schimbase din senin,

www.digibuc.ro

făcându-și cu alte cuvinte o imagine corectată în trăsături idealizate, cum se obișnuia de cele mai multe ori în asemenea cazuri. Fără îndoială, deplângea moartea lui Justin, dar fără să se piardă cu firea ca de ceva care dezechilibra cu totul existența casei. Numai problema materială avea să se pună mai acut de aci înainte, mai ales că pensia unei văduve de profesor secundar însemna desigur mai nimic. Sandu abia începuse Politehnica, deci greu să câștige mare lucru ca elev inginer, până într'un an sau mai bine. Cât din partea lui, nu era nimic de așteptat. Rămânea Ana, care urma să găsească ceva de întreprins, Dumnezeu știe ce, poate un atelier de croitorie în tovărășie cu domnișoara Fifi. Ceeace i se părea însă cu adevărat impresionant până la obsesie, în fenomenul morții lui Justin, era doar caracterul subit. Așa, într'o doară, va muri și el într'o bună zi, fiindcă suferea de artereo-scleroză. Din senin, în câteva clipe, pe tăcute, fără nici o pregătire. Acum, parcă moartea fratelui său fusese numai o repetiție pentru moartea lui proprie de mai târziu.

Capul lui Hypolit se lasă pe speteaza

www.digibuc.ro

fotelului, gata să adoarmă din nou pentru o clipă. Dar, cu toată oboseala, aripa de liliac a câte unei amintiri caută să mai prelungească starea lui de veghe. Vede mereu pe Justin, în tinerețe, parcă oprit numai la epoca de atunci. Locuința părintească, adică odăile cu chirie din casa ca vai de lume a fundului de curte depe Calea Rahovei. Mama, cu pestealca strâmbă pe creștetul capului, cu figura ciupită de vărsat parcă mereu unsuroasă, numai pe la bucătărie. Tatăl, întors dela slujba dela Tribunal în preajma orelor de masă, citind ziarul ca o Biblie, cu ochelarii căzuți pe vârful nasului borcănat, cu gulerul cămășii descheiat la gât deasupra nodului de cravată, cu papucii în picioare, în fotelul ca dela vechituri din colțul sufrageriei. Cei doi băieți, care împărțeau aceiași odaie scundă ca o mansardă. Nu sunt prieteni între ei, fiindcă abia ajung să se vadă în timpul zilei. Hypolit umblă mereu prin oraș. Bineînțeles, nu face nimic, deși student la facultatea de Drept, unde pregătea examenele doar cu câteva zile în ajun. Este întreținut de o doamnă din înalta societate, cunoscută întâmplător la cursele de trap dela Băneа-

www.digibuc.ro

sa, cu care se culcă în absența soțului la moșie. Deci, are bani din plin. Se îmbracă elegant, părând mereu ca scos din cutie. Și poate să invite fetele la o plimbare cu trăsura cu muscal la Șosea și așa mai departe. In ochii dilatați de uimire a tatălui, are ceva din aerul de firfizon a unui fiu de boier, ca atare nimic de simplu moștenitor a unui amărât grefier de Tribunal. Desigur și cu Justin poate să se mândrească oricând. Mereu cu nasul în cărți, primul la învățătură, atât în liceu cât și la facultate. Dar oricum, este mai uscățiv, mai șters, mai ca din neamul lor. Nu ca Hypolit... Miez de noapte. Se întoarce din oraș, cu trăsura. Boier în toate. Oprește însă mai înainte de casă, ca să nu vadă birjarul în ce mizerie locuește de fapt. Umblă ca în pas de menuet, încă amețit de vin. Odată în curte, sare deadreptul pe fereastra deschisă în odaie, pentru a nu tulbura somnul părinților prin față. Chiar și la ora aceea târzie de noapte, găsește pe Justin cu capul între pumni citind la masă, la lumina anemică a lămpii cu gaz. Se apropie de fratele său: „— Măi băiatule, mai lasă căr-

www.digibuc.ro

ţile Dracului! La ce bun? Pierzi tinereţea pe nimic. De mâine seară, te iau chiar cu sila, să ne destrăbălăm ca lumea"... Şi tot ca de fiecare dată, Justin ridică din umeri, zâmbind în tăcere. Este tras la faţă ca un tuberculos. Viaţa i se condensase parcă numai în privire. Dar, ce folos, fiindcă vedea doar rânduri de text! Intr'o doară, întoarce coperta volumului depe masă: Charles Baudelaire „Les fleures du mal"... Cu ce prostii întârzia noaptea, în loc să... Ciudat, parcă nu mai stă la catafalcul lui Justin de acum! Veghează pe cei doi tineri dela începutul secolului, atât de altfel şi totuşi fraţi, morţi deopotrivă odată pentru totdeauna.

Hypolit tresare deodată, simţind parcă pe cineva străin în odaie. Intoarce capul. Şi într'adevăr, pe pragul uşii, Tilică, venit din senin, cu paşii ca de gumă care nu se auzeau niciodată. Pare beat deabinelea, duhnind ă vin chiar mai tare decât dupămasă. Nici nu se descoperise măcar, cu bicornul depe creştet doar mai spre ceafă. Şi privirea, care cântăreşte mortul de alături. Strâmbă din buzele de paiaţă, fiindcă i se pare desigur cam greu de dus în sicriu. Ar prefera poate cada-

www.digibuc.ro

vrul lui, mai uşor astfel, cu picioarele retezate. Dar, nu era însăşi moartea pe pragul uşii?

Hipolit începe să tremure deabinelea, scuturându-şi capul greu ca'ntr'aiurea. Apoi, cel puţin cu coada ochiului, mai trebue să privească odată spre pragul uşii. Nimeni. Cum, plecase? Sau totul nu fusese decât un coşmar de o clipă? Nu ştie bine. Parcă nimic nu mai este real, dela un timp încoace. Uf, şi nu mai începe odată dimineaţa!

www.digibuc.ro

EPILOG:
O ALTĂ ZI

www.digibuc.ro

Ana s'a trezit din somn la ora şapte. O clipă, se freacă cu palma la ochi, nedumerită încă. Ce căuta acolo pe scaun, pătrunsă de răceala umedă care venea ca un abur de ceaţă din spre fereastra deschisă, în loc de a se găsi în pat? Dar, cu încetul, capătă conştiinţa realităţii, mai definitivă acum, în lumina dimineţii. Justin este mort, pe patul ajuns catafalc, între sfeşnicile cu lumănări sfârşite în stalactite de spermanţet. Mai încolo, scaunul gol din sufragerie, unde şezuse parcă doamna Eufrosina maior Eustaţiu Popescu în timpul nopţii. Şi Hypolit, care doarme în fotel, sforăind pe îndelete.

Ana se ridică anevoe depe scaun, cu

www.digibuc.ro

închieturile anchilozate deabinelea. Se îndreaptă spre fereastră, gata parcă să tragă perdelele la o parte, pentru a deștepta astfel pe Justin din somn. Dar, fereastra era larg deschisă... Soțul ei mort...

Afară, ziua începea abia, cu scrum de noapte. Spectacolul de totdeauna: curtea sugrumată în unghiu de corpurile de casă din față și din fund. Totul se vede tulbure, ca printr'un aparat fotografic, în care imaginea propusă nu se resfrânge încă la punct. La clădirea din față, la etaj, la familia maiorului, este lumină la ferestre. Prin storurile lăsate, se desemnează dintr'o odaie siluetele celor două fetițe trăgându-și șorțurile de școală iar dintr'alta acelea ale maiorului și ale ordonanței căsnindu-se cu cismele. Dincolo, jos, la Tilică, mai este întuneric. Deasemenea, la fereastra de mai încolo, la Bimbo Stanian. In colț, la clădirea din fund, la madam Stoleru, se face focul la bucătărie. La studentul dela Conservator, în gazdă la ea, perdelele dela fereastră astupă încă vederea. In schimb, la domnișoara Fifi, lumina se găsește aprinsă, fiindcă trebue să pregătească ceaiul pentru sora cea mică gata școală. Nimic nu

www.digibuc.ro

se schimbase de ieri, de totdeauna parcă. Şi totuşi...

Ana a întors spatele ferestrei, târându-şi paşii spre odaia de baie. Desigur, toate trebue să decurgă ca deobiceiu. La lumina spectrală a becului din odaia de baie, se spală pe mâini şi apoi pe faţă, dar numai aşa, într'o doară. Apa era rece, ca în fiecare din zilele iernii abia trecute. Şi totuşi, nimic nu i se mai pare prea rece. O clipă, prosopul astupă obrazul livid din oglindă.

— Ano, eşti gata? Trebue să mă bărbieresc! parcă răsună deodată de alături vocea lui Justin.

Ana tresare atentă. Dar, nu! Era doar o părere. Cum ajunsese să creadă că... Nu se mai spală pe dinţi. Şi nici nu se mai piaptănă măcar.

Trece deadreptul spre oficiu, pentru a pregăti cafeaua cu lapte. Dar, deodată, se abate din drum spre bucătărie, unde Maria se pregătea tocmai să iasă în curte.

— Mario, nu te mai duce în piaţă. Azi, nu e timp de aşa ceva. Mai întâi, dai o fugă până la părintele Partenie, care lo-

www.digibuc.ro

cueşte chiar în curtea bisericii. Să treacă neapărat pe aci, până la ora nouă, să facă o slujbă pentru domnu... Apoi, cumperi şase lumănări, dela consumul din colţ. Şi când te întorci înapoi, te opreşti la domn Tilică. Să vadă de formalităţile de înmormântare în locul meu, fiindcă tot ştie mai bine ce şi cum. Pentru socoteli, să vină la mine, înainte de masă. Nu uita!

— Bine, am înţeles! răspunde Maria, dând din cap.

Biata coniţă! Cum se gândeşte la toate, chiar şi acum! Dar, după ce trece pe la părintele, tot trebue să se repeadă o clipă până la restaurant, să dea de urma lui Ion. Deastădată, are cum să aducă bărbatul acasă. Cu înmormântarea lui domn profesor, coniţa nu poate să se lipsească de mâna de ajutor a lui Ion. Spune chiar că vine din partea dumneaei. Ce Dracu, doar nu o face pe surdul! Apoi, odată întors, i se aşează mintea la cap. Nu de florile mărului, boscorodise farmecele de deslegare învăţate dela madam Stoleru, împlântând cuţitul în inima păpuşii de ceară, la miezul nopţii în bucătărie! Aşa, se sfârşea odată cu vân-

www.digibuc.ro

zătoarea de ţigări dela restaurant, cu paciavura care se legase fără nici un drept de Ion al ei.

Din oficiu, după ce a pus laptele la fiert pe maşina de spirt, Ana trece în sufragerie, unde Sandu se plimbă încă, fără să fi închis ochii poate toată noaptea. Nu mai avea nimic din cabrarea de mic atlet de totdeauna. Dimpotrivă. Umbla cu capul în pământ, umerii căzuţi puţin înainte şi mâinile înodate la spate, ca Justin însuşi!

Ana a rămas pe prag, cuprinsă de ameţeală. Acum, Sandu o îmbrăţişează fără nici un cuvânt, începând să plângă dintr'odată. Plâns ca de copil, până la sughiţ. De mult, nu mai văzuse pe Sandu plângând astfel. Ciudat, cum amintirea i se contura cu încetul! O vacanţă de vară la Pucioasa. Grădina publică, cu fanfara militară din chioşc care cânta Dumnezeu mai ştie ce arie de operă. Ana şi Justin, plimbându-se împreună, pe alcea principală. Şi pe neaşteptate, după o cotitură, pe o bancă mai dosnică, Sandu, copil de vreo zece ani, cu breton şi pantaloni scurţi, care plângea ca acum pe coperta „Vicontelui de Bragelona" depe ge-

www.digibuc.ro

nunchi. Se apropiaseră speriaţi. Ce se întâmplase din senin? Intr'un târziu, aflaseră cu greu: plângea moartea lui D'Artagnan...

După ce Sandu s'a desprins încet pentru a ieşi din sufragerie, Ana trece în vestibul. Scoate ziarul din cutia de scrisori. Şi se întoarce din nou în oficiu. Lângă maşina de spirt, până să bolborosească laptele în clocot, deschide „Universul", cu un gest tot ca impus în virtutea deprinderilor de fiecare zi. Şi privirea cade dela sine pe rubricele de totdeauna. In primul rând, „Horoscopul zilei". Pentru ea, găseşte: „Persoanele născute sub semnul Leului (24 VII—23 VIII) au neplăceri cu cunoştinţe noui"... Ziarul i se desprinde din mână, căzând lângă maşina de spirt depe bufet.

Deodată, o uşoară bătaie în uşa dela oficiu.

— Intră!

Pe pragul uşii, domnişoara Fifi, cu pleoapele în tremur ca nişte aripi de fluture, ţinând în mână un ghiveciu de muşcată:

— Doamnă Ionescu, sunt alături în durerea dumneavoastră... Nu aveam altă

www.digibuc.ro

floare la îndemână... Aș vrea să o depun la...

Doamne, cu fiecare nou sosit cu condoleanțe, Justin parcă mai murea odată pentru ea! Cu ochii iarăși în lacrimi, se întoarce cu domnișoara Fifi spre odaia mortului.

***

In odaia de baie, Sandu nu se spală încă, întârziind cu privirea la aparatul de ras al tatălui său. Acum, i se pare ceva deosebit, deși înainte nici nu lua în seamă nimicurile de toaletă ale lui Justin. Observă deadreptul emoționat petele de rugină depe metal, ivite din lipsa de îngrijire de totdeauna. Niciodată, mâna lui Justin nu va mai bărbieri obrazul cu aparatul de ras, deodată ca stingher acolo, pe etajera de lemn, de sub oglinda din odaia de bae. Niciodată. Nu poate să suporte ideea că lucrurile tatălui vor rămâne așa, părăsite, fără nici un rost, amintind moartea de fiecare dată. De mâine, se bărbierește cu aparatul de ras a lui Justin. Gestul fiului va duce mai departe gestul întrerupt al tatălui, preluând

www.digibuc.ro

tot ce rămăsese depe urma lui: aparat de ras, pămătuf, săpun, perie de dinți și restul.

Insfârșit, Sandu începe să se spele pe față, cu o apăsare a palmelor, de parcă ar încerca să lepede o mască. Apoi, cu apa rece picurând încă depe obraji, fără a se mai șterge cu prosopul, trece deadreptul la spălatul dinților. Pasta de dinți schimbă puțin gustul ca de leșie din gură. Insfârșit, duce pieptănul prin părul năclăit din nimic.

In urmă, rămâne ca pe un prag, deodată parcă în vânt, neștiind ce să facă de aci încolo. Din senin, gândul reia ca străin leit-motivul concluziilor din ajun: „De mâine, încep o viață nouă"... Ciudat, i se pare tragic și comic în același timp, aproape straniu acum, ca bunăoară refrenul stupid: „Nu mai plânge baby, totu-i trecător"... fredonat la un moment dat de Bimbo Stanian, prin fața ferestrei dela birou, în timpul nopții.

***

In fotelul dela picioarele mortului, Hypolit s'a deșteptat însfârșit, simțindu-se

www.digibuc.ro

cam ruşinat că fusese surprins adormit de cei din jur. Mai ales, că se găsea tot lume străină. Salută cam stingherit, însă parcă nimeni nu observă prezenţa lui. Nu primeşte nici măcar un cuvânt de condoleanţe. Şi doar era ruda cea mai apropiată a răposatului. Ce lipsă de cuviinţă!

In colţul odăii, domnişoara Fifi stă în picioare, plângând mereu, cu batista mototolită la nas. Cunoscuse pe domn profesor mai puţin decât pe oricare dintre vecini. Dar, dela fereastra odăii, în faţa căreia lucra la maşina de cusut, se obişnuise cu silueta lui ducându-se de dimineaţa la şcoală şi întorcându-se la prânz acasă. Aşa, în fiecare zi. Fără să ştie singură bine dece, i se păruse totdeauna un personagiu ca de roman, parcă neînţeles de nimeni, care trecea ca o umbră pe lângă ziduri şi printre oameni. Şi de aci înainte, niciodată, silueta lui nu avea să se mai vadă prin curte.

Mai încoace, pe scaunul Anei, doamna Eufrosina maior Eustaţiu Popescu, îmbrăcată acum în mare doliu ca o rudă apropiată a mortului, dă instrucţiuni cu voce tare şi gest ca de bărbat:

— Ghiţăăă, aşează muşcata mai încolo!

www.digibuc.ro

Așa... Vezi că pică lumânarea din dreapta! Potrivește iconița mai sus pe piept, dar bagă de seamă să nu muți cumva mortul din loc...

Ea trebue să aibă grijă de toate, fiindcă nenorocita Ana era ca sfârșită. Dar, ce idee să lase formalitățile de înmormântare tocmai pe seama unui bețiv ca Tilică! Mai bine o însărcina pe ea, pe care chiar o distra așa ceva, decât nu ar mărturisi într'ascuns. Dar, desigur, dorise să o țină mai aproape în casă, de bunăseama să primească împreună condoleanțele dela unul sau dela altul. Să aranjeze florile. Ce prost gust pe croitoreasă să aducă un ghiveciu de mușcată! Parcă nu putea să se repeadă până la o florărie din oraș, de unde să cumpere ceva mai ca lumea.

Alături, maiorul Eustațiu Popescu se află ca în poziție de drepți. Numai uneori, se saltă puțin pe vârfurile cismelor, abia mai stăpânindu-și nerăbdarea. Decât să întârzie atât, lângă un mort cu care nu avea nici o legătură? Eufrosina se întorsese pe la ora șase, pentru a căuta o rochie de doliu în pod. Și nu scăpase de gura ei, până nu se sculase din pat.

www.digibuc.ro

Zor nevoe să se ducă din moţul zilei, să prezinte condoleanţe Anei şi să stea cel puţin un sfert de oră lângă patul mortului. Parcă erau îndatoraţi cu ceva Ioneştilor... Dar, până la urmă, nu avusese încotro. Mai ales acum, trebue să câştige cu orice preţ bunăvoinţa nevestei, fiindcă aseară întârziase cam mult cu Fifi în oraş, minciuna spusă apoi la întoarcerea acasă neprinzându-se prea mult. In orice caz, moartea profesorului se nimerise tocmai la ţanc, pentru a schimba gândurile cu presupusuri ale Eufrosinei. Dar, dece oare plângea Fifi aşa, de parcă murise deadreptul o rudă a ei? Nu o ştia chiar atât de impresionabilă! De, ce ţi-e şi cu femeile... Duce din nou palma peste chelie, de fapt doar pentru a se uita în treacăt la ceasul dela mână.

Uşa odăii de culcare s'a deschis într'o doară, cu capul de păpuşă bătrână a lui madam Stoleru. Dar, cât dă cu ochii de nevasta maiorului, se întoarce de îndată, închizând uşa în urmă. Nici o clipă nu poate să rămână sub acelaşi acoperiş cu smintita de Popeasca, care o spurcă cu vorba pe la toţi. Păcat, fiindcă nici nu apucase să vadă mortul!

www.digibuc.ro

Cu vecinii din jur, fiecare ca de totdeauna, lucrurile par a intra în normal. Astfel, Hypolit se simte desmeticit deabinelea, ieşit însfârşit din apăsarea sinistră a nopţii. Acum, la lumina zilei, îndrăsneşte să întoarcă privireà şi spre fratele mort depe pat. O clipă, tresare din nou. Dar, cu încetul, se liniştește pe deplin, fiindcă pe faţa mortului nu se mai ridică nici una dintre sprâncene, nu se mai întredeschid pleoapele, nu se mai strânge gura. Nimic. Robul lui Dumnezeu Justin odihnea în pace, mai departe de viaţă ca niciodată în viaţă. Şi gândul nu mai avea să spună decât: „Amin"!

www.digibuc.ro

CUPRINSUL:

	Pag.
I ARTEA ÎNTÂIA: O ZI	7
PARTEA DOUA: O NOAPTE	145
EPILOG: O ALTĂ ZI	205

www.digibuc.ro

T I P A R U L
STANDARD GRAPHICA S. A. R.
BUCUREŞTI
IMPRIMERIILE CENTRALE, STR. PITAGORA 16—18
Telefon 16.69.97

www.digibuc.ro

EDITURA
VATRA

80

www.digibuc.ro